

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, VASÁRNAP 1925 augusztus 9.

212. szám

Megjelenik minden reggel, ünnepek után és hófőn délelőtt

Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10.

Előfizetési ár negyedévre 135 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1 (Lelbach-palota)

100%

Irta: Végh Lajos dr.

Upton Sinclair ilyen című regényt írt, amelyben az amerikai politikai viszonyokról mond el történeteket. Ezek a történetek azok előtt, akik az amerikai viszonyokat közvetlen tapasztalatból nem ismerhetik, teljes mértékben hihetetleneknek tűnnek fel, holott az író, írói reputációjának latbavetésével, azt akaria igazolni, hogy ezeket a történeteket százszázalékos hűséggel mondja el.

A történet, amelyet itt ismertetek, talán még hihetlenebb, de annál inkább fedj a százszázalékos történelmi hűséget.

Az ismertetésnél nem használom a kisebbségi pártmber személyegét és kerülök minden hangos szót, mert maguk a száraz tények hangosan kiáltanak.

Igaz, hogy egyelőre csak a pusztába.

A torontálmegyei községi jegyzők és segédjegyzők egyesületének közgyűlését ismertette a magyar sajtó. Megválasztották a tisztikart. Elnök lett Koszty Szlavko, első alelnök Nikolajevity Milivoj, második alelnök Jovanovity Szvetislav, főjegyző Tapavica Trival, jegyző Arszin Ljubomir, pénztárnok Ankucity Milán. A választmány később fog megalakítani. Minthogy a jegyzői karban csak ép hirmondónak maradt meg egy-két magyar és német, nem lehet kétséges, hogy a választmányba sem kerülhet más, mint szláv, mert *ahol nincs, ott ne keress*.

Ép a napokban került a kezemfőgyébe a torontálmegyei jegyzői egyesületnek 1895. évi évkönyve. Ennek a 466. oldalán olvasható a következő jegyzőkönyv: »Felvételű Nagybecskereken, a megyeház nagytermében, 1895. évi május hó 19-én a torontálmegyei községi és közigazgatók egyesületének rendezévi közgyűlésében. Jelen voltak: Markovity Döme I. alelnök, mint elnök, Stassik János II. alelnök, *Sucin János* főjegyző, Kocsis Ferenc és *Jankovity Sándor* jegyzők, Horváth Károly pénztárnok, *Szavity Szilárd*, *Predragovity Kristófi*, *Ponovity György* (és még 12 magyar és német nevű jegyző) választmányi tagok, továbbá: *Tatarovity Bogolyub*, *Putity István*, *Zsivkovity János*, *Bogdan István*, *Palanacski Gyula*, *Nikolajevity István*, *Jankulov Athanasz*, *Pozojevity István*, *Marianovity Imre*, *Vlaskain Milán*, *Tapavica Döme*, *Domba László*, *Tarovity Bogolyub*, *Ivanovity Miksa*, *Paylovity Sándor*, *Rankovity Gyula* (és még 30 magyar és német nevű jegyző) rendezévi tagok. (Annak zárjel között emlékeztésemből meg akarok még említeni, hogy például a többek között *Jankovity Koszta* neve a megjelentek között nincs, noha tudom, hogy tagja volt a választmánynak).

Magyarországon tudvalevően a jegyzői szakiskola működött, amelyekből évenként átlag 500 okleveles jegyző került ki. Képzhetők, hogy ennyi képzett ember milyen tüleke-

dést folytatott a jegyzői állásokért. És az ezeréves Magyarországon megesezt, hogy emmi okleveles jegyző mellett — akiknek legnagyobb része természetesen magyar volt. — Torontálmegyei jegyzőinek nem csekély száma szerb nemzetiségű volt. Sőt az egyesület tisztikarában és választmányában tekintélyes számmal voltak képviselve.

De vezető közigazgatási és bírósági állásokban is találunk gyakran szerbeket. Például Becskerek polgármestere hosszú évek óta Krsztity Joca volt, két tanácsnoka pedig általában szerb volt (Panity, Stefanovity stb.), ugyancsak a vármegyének rendszerint három szerb főszolgabírája volt. A kir. táblánál, a kúriánál, sőt a főváros közigazgatásánál vezető állásokban voltak és vannak szerbek.

Ezzel — természetesen — nem akarom azt mondani, hogy Magyarországon, avagy a monarchiában eldorádójuk volt a nemzetiségeknek és hogy számarányuknak és képességüknek megfelelő helyes elbánásban részesültek. Hisz ha ez történet volna, akkor nem lettek volna a nemzetiségek elégedetlenek. Az pedig ma már történelmi tény, hogy a nemzetiségek elégedetlensége volt egyik és nem is a legutolsó oka a monarchia felbomlásának.

A monarchiában a nemzetiségi politika nem volt egységes. Hol a simogató kezűt, hol az öklöt érezték. De annyit mindenesetre minden tárgyalagos vajdasági embernek meg kell engednie, hogy nem érezték hátrányát annak, hogy véletlenül szerbnek születtek. Sőt példák tudom bizonyítani, hogy az esetben, ha hozzásimultak a magyarsághoz, jobban mondván a kormányok politikájához, ennek inkább előnyét élvezték.

Magának a szerb nyelvnek tudása néha döntő tényező volt vezető állások betöltésénél. Egy példa. Alföldy Ede aljárásbíró jól tudott szerbül. Póhut halálával megürült Becskereken a vezető járásbírói állás. Alföldy ellenzéki és radikális nézetei miatt nem volt a felsőbb körökben kedvelt. Mégis egy becskereki deputáció azzal erőszakolta ki a kinevezését, hogy ő volt a pályázók közül az egyedüli, aki tudta a szerb nyelvet. Én voltam a deputáció szónoka és az volt az egyedüli indokom, hogy a nemzetiségi vidékeken a vezetőállásban lévő tisztviselőknek a nemzetiségi nyelveket ismerni kell. Ezt az ország jól felfogott érdekében állónak tartottam és az akkori igazságügyminiszter minden személyi ellenszenvé dacára meghajolt ez előtt az érvelés előtt.

Bár sok ilyen példát tudok még, mégsem szeretek általánosítani, mert viszont azt is tudom, hogy Magyarországon történetének utolsó szakában ezzel ellentétes példákat talán nagyobb számmal lehetne találni. De a történelmi múltat tapasztalatai után azt a rövidlátó nemzetiségi politikát, amely hazánkban dul, nehezen tu-

dom megérteni. Különösen nem ezt a *sietséget*.

Nincs megfelelő pótlóanyag és mégis a szomorú tény, hogy a vajdasági nemzetiségi jegyzőknek közel száz százalékát elcsapták vagy nyugdíjazták. *Nem fegyelmi eljárás után. Csak úgy: nure et simple*. Noha a túlnyomó része még munkabíró, fiatal, okleveles, szorgalmas és tisztességes munkás, nemcsak a hivatalos nyelvet bírja tökéletesen, hanem a községe lakosainak nyelvét is. De nem szláv és ez unig elég volt, hogy családostól kitegyék az utcára, érzékenyen megkárosítsák a községet és végeredményben magát az országot.

A Vajdaságnak mai jegyzői, bár távol áll tőlem, hogy e miatt őket

hibáztassam, avagy egyenlő a legcsekélyebb mértékben is megbántsam, a legheterogénebb társadalom geológiai rétegének hű keresztmetszete. A nagyobbik részének oklevele, szakképzettsége nincs, a lakosság nyelvét többnyire nem ismerik. Munkájuk tehát itt eredménytelen és a legjobb hiszemű törekvésük meddő.

Mindezeket előkelő vajdasági politikusok, akik nem a pillanatnyi érdeklődést, hanem az állam jövője és valódi érdeke szempontjából figyelik és fűlialik az eseményeket, illetékes helyeken szóvá tették és felpanaszolták.

Az illetékes helyek süketek, maradtak; pedig ők is tudják, hogy mindez — százszázalékos igazság.

Radics István nyilatkozatai aggodalmat keltenek a kormánypártokban

Attól tartanak, hogy a horvát vezér közlékenysége meg fogja nehezíteni a koalíció helyzetét

Beogradból jelentik: Kormánykörökben nagy idegességgel fogadják Radics Istvánnak újabb egyre sűrűbben megjelenő nyilatkozatait, amelyekben a horvát parasztpárt vezére az új helyzettel kapcsolatban fejti ki nézeteit az aktuális politikai kérdésekről. Radics bőbeszédűsége saját pártját is aggodalommal tölti el, mert attól félnek, hogy egy ártatlan célzatu nyilatkozatával esetleg megnehezíti a kormány helyzetét.

Az eddigi nyilatkozatok ugyan semmi komplikációt nem okoztak, az az interjú azonban, amelyet a susaki „Novi List” munkatársa kapott Radics től, már meglehetősen veszélyes kérdéseket érint, amelyek egyáltalán nem erősítik az új kormánykoalíció egységét. A Radics-párt részéről azon igyekeznek, hogy Radicsot rábíráják, hogy egyelőre tartózkodjék a nyilatkozattételtől, de hogy ez a kísérlet eredményes lesz-e, ezt előrelátni nem lehet.

Radics Istvánnak a Bácsme gyei Napló-ban megjelent nyilatkozata egyébként nagy figyelmet keltett és a horvát parasztpárt tagjai meglepedéssel állapították meg, hogy Radics hű maradt azokhoz az elvekhez, amelyeket eddig vallott a kisebbségi kérdésben.

Makszimovics belügyminiszter Zagrebben

A kormány szombaton minisztertanácsot tartott, amelyen a tizenhét miniszter közül csak hatvan vettek részt, a többiek részint el voltak foglalva, részint vidéken tartózkodnak. A jövő hét elején valószínűleg már ismét teljes lesz a miniszterek létszáma és a keddi minisztertanácsi ülésen már fontosabb politikai kérdésekben is fognak

határozatokat hozni.

A kormány tagjainak vidéki utazásait politikai körök nagy figyelemmel kísérik. Rendkívül titokzatosnak tűnik fel Makszimovics belügyminiszter utja, akiről kezdetben az a hír terjedt el, hogy Bédebe megy a királyhoz, aztán, hogy a plitvici tavakhoz utazik, most pedig egész váratlanul az derült ki, hogy Zagrebben van, ahol szombaton a rendőrséget vizsgálta felül.

Radics Pavle szombaton este újból elutazott Beogradból. Az agrárminiszter először Zagrebba megy, aztán Blédebe utazik a királyhoz. Radicsal együtt utazott Bacsinics Rude, a horvát parasztpárt titkára is.

Petrovics Nasztáz tárgyalása Radics Pavlival

Petrovics Nasztáz volt belügyminiszter, — akinek Davidovics Ljubával és Mecsekkel való tanácskozásairól már megemlékeztünk — szombaton délután Radics Pavle agrárreform-minisztert kereste fel a Radics-párt parlamenti klubhelyiségeiben és hosszasan tanácskoztat vele. A tárgyalás után Petrovics az újságírók kérdésére újból kijelentette, hogy a politikai helyzetet kedvezőnek tartja és a megegyezéssel meg van elégedve.

A Radics-párti miniszterek látogatása a külügyminisztériumban

A Radics-párt miniszterei szombaton délelőtt és délután látogatást tettek a külügyminisztériumban, ahol a nemzetközi szerződések osztályának főnökeivel tanácskoztak igen hosszasan. A horvát miniszterek látogatásával kapcsolatban különféle verziók terjedtek el. Maguk a miniszterek az újság-

írók kérdezősködéseire azt válaszolták, hogy a külügyminisztériumban bizonyos fontos nemzetközi szerződésekről informálódtak, amelyeket hivatali működésükből kifolyólag ismerniük kell.

A király képviselteti magát a zagrebi Szokol-ünnepélyen

A horvát Szokol-egyesület vezetősége — mint már közöltük — küldöttség útján Bledben felkérte Alekszandar királyt, hogy a zagrebi Szokol-ünnepségek fényét személyes megjelenésével emelje. A király köszönetet mondott a küldöttségnek a meghívásért és elrendelte, hogy az ünnepségen őt a zagrebi negyedik hadsereg kerületi parancsnoka képviselje.

Radics István nyilatkozata a megegyezés alapelveiről

A susaki Novi List Radics Istvánnak egy nyilatkozatát közli, amelyben a horvát parasztpárt vezére a szerb-horvát megegyezés alapelveit ismerteti.

Radics a nyilatkozatban kijelenti, hogy a megegyezés alapja az, hogy az országban a törvény és az igazság érvényesüljön, mert csak így lehet egy nyugati mintájú, modern jogi államot kiépíteni. Az állam közigazgatását a két kormányzópártnak együtt kell intéznie. A hivatalokban csak képzett tisztviselőket szabad megtartani. A községek, járások és tartományok autonómiáját biztosítani kell. Az államigazgatás minden ágában a legszigorúbb takarékoságra van szükség. A főcél a közgazdasági élet felvirágoztatása és minthogy az állam lakosságának nagy része a parasztság, ennek érdekeit kell elsősorban figyelembe venni.

Radics végül kijelenti, hogy a megegyezéssel sem a Radics-párt sem a radikálisok nem kapituláltak.

A horvátországi községi komesszások elbocsátása

A horvát közvéleményt újabban leginkább a községi komesszások elbocsátásának kérdése foglalkoztatja és türelmetlenül várják a községek autonómiájának helyreállítását.

A Horvát, a Zajednica lapja ebben a kérdésben erősen támogatja a Radics-pártot, különösen pedig Grabarics zagrebi tartományi főispán-helyettesét, aki rendeletet adott ki, hogy azokat a községi komesszárokat, akik egyébként nem községi tisztviselők, fel kell menteni állásuktól. A helyzet azonban csaknem mindenütt az, hogy a komesszárokat a községi tisztviselők sorából nevezték ki és így a Horvát szerint majdnem valamennyi komesszárt megmarad mostani állásában.

A kormány megfelelőnek tartja az albániai határrendezést.

A st-naumi kérdésnek a nagy-követek tanácsa által történt rendezése után most már a külpolitikában is teljes nyugalom állott be. A külügyminisztériumban is ritkábban fordulnak meg a külföldi diplomataik, akik a legutóbbi napokban tett látogatásaik során Markovics helyettes- külügyminiszternél a kormánynak a nagy-követek tanácsa által hozott döntése tekintetében elfoglalt álláspontja iránt érdeklődtek.

Szombaton felkereste a helyet-

tes minisztereinköt a Bledben üdülő Emandi román követ megbízásából a beogradi román követség titkára és aziránt érdeklődött, hogy a zombolyi megegyezést, amely a két ország közötti vasúti tranzit-forgalom szabályozásáról szól, nem lehetne-e már az egyezmény parlamenti ratifikálása előtt is életbe léptetni. A külügyminiszter-helyettes nem adott végleges választ, azonban a román kívánság teljesítésére nem igen van kilátás, mert az alkotmány szerint a nemzetközi szerződések életbeléptetése csak a parlament jóváhagyása után van megengedve, nem úgy, mint Romániában, ahol az egyezményeket a király jóváhagyásával ideiglenesen életbe lehet léptetni.

A minisztertanács ülése

Annak ellenére, hogy a kormány tagjainak nagy része nem tartózkodik Beogradban, az otthon levő miniszterek szombaton rövid minisztertanácsot tartottak Gyuricsics Márkó helyettes-minisztereink elnöke mellett. A kormány tanács-

kozásán részt vettek a Radics-párti miniszterek közül Radics Pavle, aki szombaton reggel érkezett vissza Zagrebből, továbbá Superina és Krajacs. A radikális-párti miniszterek közül is hárman vettek részt a minisztertanácson.

A Radics-párti miniszterek indítványára logalkoztak egy nagyarányú katonai amnesztia kérdésével is. A kormány azt tervezi, hogy általános amnesztiát ad, illetve pertörleszt rendel el valamennyi katonai fegyelmi ügyben. Tekintettel azonban arra, hogy Trifunovics hadügyminiszter, aki már napok óta súlyos maláriás lázzal betegesen fekszik, nem volt jelen a minisztertanácson, végleg ebben a kérdésben nem döntöttek.

Radojevics közlekedésügyi miniszter referált a stip-kocsanai vasutvonal továbbépítésére kiírt árlejtés eredményéről. A minisztertanács az árlejtést jóváhagyta. Még e hónap 15-ikén megkezdik az Ivan-Planinahegy átfurását, ahol a Balkán legnagyobb alagutját fogják elkészíteni Mostar és Sarajevó között, a most használatban levő alagutnál jóval alacsonyabban, amivel ezen a vonalon a forgalmat lényegesen meggyorsítják.

SAKK-MATT!

Portrék a szubotici sakkversenyről

Kellemes, hűs terem a sakkszoba a Kaszinó emeletén, igazán öröm sakkversenyezni ilyen finom helyen. Kilenc kis asztalka sorakozik egymás mellett két szobánkeresztül, mindenjátékos számmal és névjelző táblával van ellátva, mint a kórházak betegei. A két fal között egy kifeszített fehér spárga védi a játékosokat a külvilágtól. Ez az a bizonyos tragikus cérnaszál, amelyen az ország különböző részeiből idesereglett matadorok bajnoki dicsősége lóg. Egyelőre persze még erősen a levegőben lóg mert az eddigi állásokból nem lehet kombinálni, hogy ki lesz a győztes.

Csupa kín, csupa izzadságos győtrelem a két szoba és a levegőben, a sakkozókkal párhuzamosan, a matadorok verejtéke mérkőzik a Feuer-féle ingyel különív gyöngök illatával. Persze az előbbi óriási túlerőben, inkább egy keserves érettségi vizsgához hasonlít az egész, mint sakkversenyhez. A gibicek lábujjhegyen surrannak egyik asztaltól a másikig és süffögve beszélgetnek, mintha halott lenne a háznál. Legérdekesebbek azonban a vekkerek. Minden asztalon két összenőtt vekkerek áll, mint a sziámi ikrek és míg az egyik sakkozó szenzációs lépésen emészt magát, a másik unalmában a vekkerekkel játszik. Az egész versenyen ezek az iker-vekkerek tetszettek nekem a legjobban. Sokért nem adnám, ha ilyen vekkerek lenne. A mi vekkerekünk egy nyavalyás jószág, folyton késik, mint a vilamos és össze-vissza jár, ahogy éppen eszébe jut.

Dr. Ognyanov és Grüner a turné-vezetők. Ognyanovnak állandóan égnek áll a haja a lelkesedéstől. Ő a legszimpatikusabb sakkozója a versenynek, ár-bár nem vesz részt a mérkőzésekben. Minden partiban benne van és mindenki számára tud egy zseniális tippet.

Csillag Poljakovval ül szemközt. Poljakov, hideg, merev, mint egy bálvány és vad nyugalommal fixirozza a táblát. Csillag ideges, nem bírja sokáig türelemmel, felugrik és fel-alá sétál a teremben. Nem is mer visszanezni hadállására. Egész biztos imádkozik magában.

Vidmar és dr. György partijának van a legtöbb nézője. Kedves, szőke fiú Vidmar, mosolyog és ásit, pedig dr. György ugyancsak kemény ellenfél. Kinos lassúsággal mulnak a percek. Egy árva kukkot sem szól senki. Hangtalanul emelik a bábukát és Pirc, a szeméves maribori sakkozó olyan nesztelenül mozog, akár

az árnyék. Egy némajáték ez a verseny. Feuer, aki szintén ügyes sakkozó, a legillatosabb sakkmatador. Ingujjban gyűrűzik neki és csupa kölnivízszag a környék tőle. Könnyű az embernek jól sakkozni, ha droguista.

Semmi esetre sem szabad megfeledkezni Boschánról, aki úgy csúg a tábláján, mint a spártajak a pajzsukon, mikor jó édesmamájuk így bocsátotta őket a csatába: »ezzel, vagy ezen.«

Dr. Singer, Tenner, Markovics, Sztpán, Tóth, Grüber, Todorovics, Valentino- vics és Kalpinszki mind jóklasszisú játékosok, a jugoszláv sakkélet erősségei.

A szubotici sakkégyelet, még a verseny kezdetén, kérte a várost, hogy a versenyzők részére adjon szállást. A városi tanács erre — ez talán a sakkjár-ványra való gyöngéd célzás akart lenni — a járványkórházat bocsátotta az egye-sület rendelkezésére. Mivel azonban a játékosok egytől-egyig makkegzségesek, nem voltak hajlandók befeküdni a járványkórházba. Erre a Vörösökör isko át ajánlotta fel a város. A kemény padok még ugye nyerték meg a vendégek tetszését és így a sakkör költségén szállást al a tizenöt idegen sakkozót.

»Szépségdíjak« is vannak kitézve, de ezek olyan bagatelösszegek, hogy a sakkviaskodás igazán csak a dicsőségért folyik és a mesteri diplomáért. Az miise szépit a dolgon, hogy a harmadikától huszadikáig tartó verseny finanszírozása és a matadorok kosztoltatása elég drága mulatság. Mert a sakkmatador sem élhet meg a levegőből. A sakkmester ép ugy szeret ebédelni, vacsorázni, akár a vívómester, vagy az uszómester. Csak ép az étvágyban van a különbség.

Egyébként én sohasem vágytam a sakkmesteri nimbuszra. Hogy az uccán így suttogianak utánam a kis gimnazisták: »itt megy a világhírű sakk- király, aki Laskert is megverte.« Én soha egy ujjal sem fogok hozzáulni Laskerhez. Ez persze szerénytelen különvélemény, de nekem nincs türelmem órákhosszat farkaszemet nézni egy különben jóindulatu kopasz bácsival, én felorditanék már az első tízpercben és belelőnék a táblába a flóberommal.

Inkább soha az életben ne legyek sakkbajnok. (t. l.)

A pénteki ötödik fordulónál függőben maradt játszmák közül dr. Singer győ-zött Pircel szemben, a Csillag—Sztu-

pán-játszma pedig remis lett.

A szombati hatodik forduló eredményei a következők: dr. Singer győzött Tenner ellen, Markovics—Todorovics ellen és Vidmar—Tót ellen. A dr. Gyögy—Rozsics-játszma remis. A Poljakov—Csillag, Sztpán—Boschán, Grüber—Feuer, Kulzsinszki—Pirc, Pavkovics—Valentinesics-pártik függőben maradtak.

A verseny állása a hatodik forduló után: dr. Singer (Zagreb) 4, Boschán (Szubotica), Kulzsinszki (Noviszad) 3½ (1), dr. György (Szubotica), Markovics (Noviszad), Vidmar (Ljubljana) 3½, Feuer (Szubotica) 3 (1), Rozsics (Zagreb) 3, Grüber (Szombor), Pavkovics (Split), Poljakov (Beograd), Valentinesics (Ljubljana) 2½ (1), Tenner (Sztaribocse) 2½, Csillag (Szubotica), Pirc (Maribor) 2 (1), Tót (Vrsac) 2, Sztpán (Maribor) 1½ (1), Todorovics (Beograd) 1½.

*

A pénteki verseny legértékesebb játsz-mája a következő:

Világos:	Sötét:
Dr. Singer (Zagreb).	Pirc (Maribor).
1. e2—e4	e7—e5
2. Hg1—f3	Hb8—c6
3. Hb1—c3	Hg8—f6
4. Ff1—b5	a7—a6
5. Fb5—a4	Ff8—e7
6. 0—0	b7—b5
7. Fa4—b3	d7—d6
8. d2—d3	0—0
Jobb volt Fg4.	
9. Vh3—h3	Hc6—a5
10. Vd1—e2	h7—h6
11. Hf3—h2	Ha5×b3
12. a2×b3	Fc8—e6
13. f2—f4	c7—c5

Helyesebb ütni f4-re, mert sötét állása a következő lépés folytán nagyon nyomott lesz.

14. f4—f5	Fe6—d7
15. Hh2—g4	Td7—c6
Sötét a b5 és d6 gyalogok előretolásával át akar törni, de nem jut hozzá.	
16. Hh4×f6	Fe7×f6
17. Ve2—g4	Kg8—h7
18. Fsl—e3	
megakadályozza d6—d5 lépést 19. Fe3×c5 miatt.	

18.	Vd8—e7
19. Hc3—e2	Fc6—d7
előkészíti a g7—g6 lépést, de világos ez elől előre kitér.	
20. Vg4—f3	g7—g6
sötét ezzel most a He2—g3—h5 lépés ellen védekezik, de világos tulkombinálja.	

21. He2—g3	b5—b4
22. Kg1—h2	a6—a5
23. Tf1—f2	a5—a4
a szabad »a« vonal megnyitása, mint látni fogjuk, világosnak vált előnyére.	
24. b3×a4	Ta8×a4
25. Ta1×a4	Fd7×a4
26. Hg3—h5!!	g6—g5

Ha sötét a huszárdozatot elfogadja, úgy 27. Vh5: után Fe7 vagy Fg5-re f5—f6 nyer. A legjobb védelem lehetett volna huszártetés után 27. Vh5: Hh8 28. Fh6: Kg8 és világosnak 29. Vg4-el legalább remisje van, bár a Tf2—f3 igen erős további támadást nyújtana.

27. Hh5—g3	Tf8—g8
28. Vf3—h5	Ve7—f8
megakadályozza a »h« gyalog előretolását.	
29. b2—b3	Fa4—d7
30. Tf2—f1	Fd7—e8
31. Tf1—a1	Ff6—e7
32. f5—f6!	Fe7×f6
33. Hg3—f5	Tg8—g6
34. Ta1—a8	Ff6—g7
35. h3—h4	g5×h4
36. Vh5×h4	Tg6—e6
37. Vh4—h3!	

megakadályozza a »f« gyalog előretolását, mert fehér erre Hg7: lépéssel a tornyot nyeri.

37.	Kh7—h8
38. g2—g4	sötét feladja,
mert a fenyegető g4—g5 ellen nem tud kielégítő lépést találni. pl.: Kg8-ra 39. g5 hg. 40. Fg5: nyer: f7—f6-ra pedig Hg7: nyer. Nem segít Ff6 vagy Fh8 sem g5×h6 miatt; Tg6-ra He7+ a vezért nyeri. Sötét Kh7 lépésére. 40. g5×h6 nyer, mert 40. Ph8-ra 41. Hh4 követ-lezik és Vf5 nem akadályozható meg.	

KISEBBSÉGI ÉLET

A washingtoni interparlamentaris konferencia programján első ízben szerepel a kisebbségi kérdés, amelynek előadója Paul Usterin svájci delegátus lesz. A konferencia, hír szerint, ebben a kérdésben hivatalosan azt fogja javasolni, hogy a Népszövetséghez beérkező kisebbségi panaszok felülbírálását paritásos bizottságokra bízják, amelyeket maga a Népszövetség küldene ki. A bizottságokban egy semleges országbeli bíró elnökölné, tagjai között pedig helyet foglalnának a panaszt tevő kisebbségek képviselői is. A konferencia ezenkívül javasolni fogja, hogy a kisebbségekre vonatkozó békeszerződések összes vitás kérdéseit a hágai állandó döntőbíróóság elé utasítsák.

A görögkeleti szerb egyház romániai papijai és felekezeti tanítói a napokban külön-külön ülést tartottak Temesváron. A papság ülésén résztvett a romániai görögkeleti szerb egyház valamennyi tagja, névszerint: dr. Nikolic István temesvári püspök, Gruics Sándor varjasi tiszteletbeli esperes, Kovincity Uros aradi esperes-plébános, Dossin Pantilemon bezdini zárdafőnök, Kosztics Szlobodán temesvári esperes-plébános, Gaics Dusan temesvári gyárvárosi plébános, Nikolic István begaszentgyörgyi zárdafőnök, Krackov Damaszkin felekai plébános és az egész alsópapság. A papgyűlés, amelyen az egyházi törvények értelmében a legidősebb pap: Gruics Sándor varjasi esperes elnökölt, a felekezeti iskolák aktuális kérdéseivel foglalkozott és megállapította, hogy a román közoktatásiügyi kormányzat újabb ismét megnehezítette a romániai szerb iskolák nevelő munkáját. A tanító-gyűlésen, amelyet Milenkovic György aradi igazgató-tanító vezetett, hasonlóan iskolakérdéseket tárgyaltak le, határozatokat azonban nem hoztak. Mindkét gyűlés résztvevői temesvári tartózkodásuk alatt a görögkeleti szerb püspök vendégei voltak.

Az erdélyi magyar telepések panaszáról a Népszövetség főtitkársága hivatalos közlést adott ki, amely szó szerint így hangzik: »A Bánát és Erdély magyarfajú telepeseinek panaszja a tanács elé Brazília, Nagybritannia és Svédország kérelmére került, melyek a Bánát és Erdély több községe magyarfajú telepesei petíciójának a megvizsgálására jelöltettek ki. A magyarfajú román állampolgár telepések, akik e vidéken telepedtek le, kijelentik a kérvényben, hogy a román törvényhozás bizonyos rendelkezései következtében az a veszedelem fenyegeti őket, hogy telepük egy részétől megfosztatnak, vagy jelentéktelen kártérítő összeg ellenében földjük kisajátították és mindez sokkal radikálisabb módon, mint a többi román alattvalóval történik. A tanács ülése folyamán Brazília, Nagybritannia és Svédország képviselőinek alkalmuk volt a kérdést Románia képviselőjével, Titulescu urral együtt megvizsgálni. Titulescu kijelentette, hogy 1925. március vége óta a szóbanlevő telepések semmiféle anyagi birtokmegvonása nem történt és neki felhatalmazása van annak a kijelentésére, hogy a tanácsot biztosítsa, miszerint a román kormány a telepések birtokait illetőleg »status quo« mindenfajta módosítását el fogja halasztani addig, míg a tanács a kérdésben végleges véleményt fog mondani. Az előadó javaslatára a tanács az ügy megvizsgálását a legközelebbi megtartandó ülészakra halasztotta.«

A bukaresti Viitorul hosszabb cikkben foglalkozik a kisebbségi sajtóban Bratianu pénzügyminiszternek egy állítólagos nyilatkozata körül támadt vitával. A lap szerint a kisebbségi orga-

nizmusok teljesen alaptalanul tulajdonítják Bratianu pénzügyminiszternek azt a kijelentését, hogy »a kisebbségek a román állam ellenségei«. Bratianu Viitorul — írja a Viitorul — sohasem tehetett ilyen kijelentést, mert ez nem fedi a kormány politikáját. A liberális-párt testvéries és jóakaratu politikát követ-

azokkal a kisebbségekkel szemben, amelyek gazdasági és kulturális tevékenységüket be tudják iktatni a román állam kereteibe, — csupán azokat a centrifugális kisebbségi-irredenta elemeket tekintti a román állam ellenségeinek, amelyek folyton a határon túlra tekintenek.«

Anglia sokalja a nemzetvédelmi kiadásokat

November 16-ig elnapolták az angol parlamentet

Londonból jelentik: Az alsóház szombaton tartotta ebben az ülészakban utolsó ülését, amelynek befejeztével a *Ház elnapolta üléseit a nyár tartamára, november 16-ig.* Az utolsó ülés programján a költségvetés szerepelt, amelyet harmadszori olvasásban is elfogadott az alsóház. A költségvetéssel együtt ugyancsak harmadszori olvasásban megszavazta az angol parlament a pótköltségvetést is, amely a szénbányák szubvencionálására vonatkozik.

A költségvetési vita alkalmat adott, hogy a képviselők közül néhányan elmondják interpellációikat, amelyeket egyik ülésről a másikra halasztottak. Az első interpelláló a liberális Collins volt, aki interpellációját Churchill kincstári kancellárhoz intézte. Collins a nemzetvédelem terén tervezett megtakarításokról interpellált. Beszédében azt követelte, hogy a nemzetvédelem költségvetését szálítsák le 120 millió fontról 80 millió fontra. Ez az összeg az egész nemzetvédelemre, tehát a flotta, a hadsereg és a légi flotta költségvetésére szól.

Churchill hosszabb beszédében válaszolt és kifejtette, hogy a kormány nem látja ilyen hatalmas megtakarítás lehetőségét. Ennek

ellenére a kormány megtett mindent, hogy megakadályozza az állami kiadások emelkedését, még pedig egészen addig az időpontig, amíg áttekintést kaphat a kormány arról, vajjon a mai gazdasági depresszió tartós állapotot váltik-e Angliában, vagy pedig sikerül azt leküzdeni. Ha Anglia tartós depresszióra rendezkedne be, akkor az állami kiadásokat a gazdasági élet mai sűrű viszonyainak megfelelően le kellene szűkíteni. É a kincstári kancellár — folytatta beszédét Churchill — nem fog semmiféle rendszabálytól visszariadni, hogy a teljesítőképes adóalanyokat megterhelje. Azonban ez az időpont egyelőre még nem érkezett el.

Churchill ezután kijelentette, hogy az admirális hangszólóan hangsúlyozta, hogy a flottafejlesztési program költségvetéséből nem az általános költségvetés bevételeiből, hanem a nemzetvédelem egyes ágaiban elérendő megtakarításokból szándékozik fedezni. Végül rámutat a kincstári kancellár arra, hogy különben a légi flotta fejlesztéseinek tételeinél igen jelentős változásokat fog előidézni az az egyre javuló jó viszony, amely Franciaországot és Angliát egymáshoz fűzi.

A rifek áttörték a spanyol frontot

Franciaország Anglia támogatását kéri a rif-kabilok és druzok ellen — Szíriában vereséget szenvedtek a francia csapatok

Párisból jelentik: A minisztertanács behatóan megvizsgálta a marokkói harctérről és a szíriai felkelésről érkezett jelentéseket és megállapította azokat az intézkedéseket, amelyeket úgy a marokkói csapatok megerősítése, mint a szíriai lázadás elfojtása érdekében alkalmazni fognak. A minisztertanács határozatáról részletes jelentést nem adtak ki, azonban nem titok, hogy kormánykörökben nagy pesszimizmussal néznek a legközelebbi események elé, tekintve, hogy Abd el Krim újabb sikerein kívül Szíriában is vereséget szenvedtek a franciák.

A spanyol kormány ugyan félhivatalos nyilatkozatban cáfolja azokat a híreket, mintha békeajánlatot tett volna Abd el Krimnek, azonban ez sem javítja meg a francia közvélemény hangulatát, amely így a háború elhúzódásától fél, annál is inkább, mert tangeri jelentések szerint a rif-törzsek háború folytatását határozták el. E jelentések szerint Abd el Krim a dzsebala és andzsera törzsek fővezéreit Aidjirbe hívatta tanácskozássra. A vezérek első összejövetele alkalmával egyhangúlag elhatározták, hogy Abd el Krimet továbbra is támogatják és a háborút folytatják. Mint a lapok jelentik, a gabona a rif és dzsebala területen sokkal olcsóbb, mint Tangerben, vagy a többi tengerparti városban. Az ezévi termés kitünő, élelmiszer bőven áll rendelkezésre. Tekintettel erre a körül-

ményre, valószínű, hogy a dzsebalatörzs most még készségesebb Abd el Krim támogatására, mint néhány hónappal ezelőtt. Abd el Krim fivére állítólag Kermalban tartózkodik és kísérleteket tesz a Jula-törzsbeliak összegyűjtésére.

A rif-kabilok erősítést kaptak: az új csapatok Taztól északra ásták be magukat. A Taza—Guzzit vasutvonal védelmére és a vonal ellen irányuló további rif-kabil támadások elhárítására minden intézkedést megtettek.

Feből érkezett jelentések szerint oda Francia erősítések érkeztek és ennek folytán a már három hónapja harcban álló csapatok végre új állásokba vonulhatnak.

Tangerből jelentik, hogy Adzsirtól negyven kilométerre délre a rifek megtámadták és áttörték a spanyol frontot. A spanyolok huszonegy halottat és sok foglyot vesztek, ezenkívül a támadók számos géppisztolyt, löszert és sok élelmiszert zsákmányoltak.

A francia fronton Uezzan körül az francia csapaoknak vissza kellett vonulniuk, hogy a körülzárást elkerüljék.

Kedvezőtlen jelentések érkeznek Szíriából is. A Reuter-iroda jeruzsálemi távirata szerint Ammanból azt jelentik, hogy El Atras pasa támadást intézett Suebe ellen és több twikot, géppuskát, ágyút és repülőgépet zsákmányolt. A franciák visszavonultak és kivonultak Hamranból

Briand külügyminiszter maga is megerősítette, hogy a felkelő druzok Szíriában rajtaütöttek egy francia oszlopon, hozzátette azonban, hogy nem hiszi, hogy a mostani helyzet komoly veszélyt jelentene, mert Sarrail tábornok elegendő haderő fölélt rendelkezik.

Franciaország súlyos helyzetére való tekintettel Briand hétfőn kezdődő londoni tárgyalásai során a támogatási politikára hivatkozva Anglia támogatását fogja kérni Chamberlaintól a rifkabilok és a druzok ellen. Ismerve azonban az angol állapotot, nem bízunk abban, hogy Anglia aktíve beavatkozna az afrikai eseményekbe.

Általános sztrájk

fenyeget Franciaországban

A banktisztviselők sztrájkja veszélyezteti Caillaux szanálási programját

Párisból jelentik: A banktisztviselők sztrájkja egész Franciaország gazdasági életét veszélyezteti és attól lehet tartani, hogy befolyással lesz Caillaux szanálási programjának sikerére is.

A bankigazgatók kijelentették, hogy a tisztviselők követeléseit túlzottnak és indokolatlanoknak tartják és nem hajlandók azokat teljesíteni. Hangulatkeletést végett a bankok vezetői újabbán azt a hírt terjesztik, hogy a sztrájk kommunista agitáció következménye és emiatt elvi okokból sem hajlandók a sztrájkolóknak engedményeket tenni. Caillaux pénzügyminiszter hír szerint meg van győződve a banktisztviselők követeléseinek jogosságáról, ezt azonban nem meri a bankok vezetőivel közölni, mert jól tudja, hogy az új szanálási költségvetés sikere a bankoktól függ és attól tart, hogy ha a tisztviselők kívánságát támogatná, akkor a bankok elbuktatnák a költségvetést.

A párisi munkástörszén vasárnap nagygyűlést tartanak Franciaország szindikátusai. Beavatott körökben számolnak azzal, hogy ha a bankok nem tesznek megfelelő engedményeket alkalmazhatóknak, akkor a kongresszus esetleg kimondja az általános sztrájkot egész Franciaországra.

Marseillei jelentés szerint a városi tanácsot a banktisztviselők sztrájkja miatt összehívták. A városi tanács a sztrájkolóknak számára 50.000 frank támogatást szavazott meg, amihez a prefektus hozzájárult.

Kilencvenkilenc év alatt

fizetiki Belgium amerikai adósságát

Hétfőn kezdődnek az amerikai-belga adósságtárgyalások

Washingtonból jelentik: A belga adósságok ügyében kiküldött delegáció Theunis miniszterelnök vezetésével megérkezett Washingtonba és nyomban összeült az amerikai delegáció tagjaival, hogy megállapítsa a munkatervet. A tárgyalások hétfőn kezdődnek meg, hír szerint a Dawes-tervezet alapján, amely szerint a 418 millió dollár adósság törlesztését 99 évre osztják fel három százalékos kamatokkal. Az amerikai kormány fél a szenátus ellenzékétől, mely a Belgiummal kötendő kompromisszum ellen van azzal az indokolással, hogy Európában hadikészülődés folyik, amely felemészti az adósság törlesztéséhez szükséges nagy összegeket.

A lapok értesülése szerint az olasz és a francia megbizottak nagy érdeklődéssel kísérik a Belgiummal való tárgyalásokat, miután egyik állan sem várhat kedvezőbb feltételeket, mint aminőket Belgiumnak megadnak. Amennyiben Belgiummal létrejön a megegyezés, kedvező hatással lesz a többi adós-állammal való tárgyalásokra.

Németország keleti határaitól döntenek Londonban

Briand hétfőn érkezik Londonba

Londonból jelentik: Hivatalos körökben külön kiemelik Briand és Chamberlain között álló londoni találkozásának szűkre szabott határait és megállapítják, hogy a „konferencia” megjelölés nem helytálló. Mindössze a garanciaszerződéssel összefüggő kérdésekről folytatandó angol-francia megbeszélésről van szó, amelyen azon fognak tanácskozni, hogy Anglia mennyiben és milyen feltételekkel hajlandó biztonságot nyújtani. A francia válaszó, mielőtt elküldik Németországnak, tájékoztatni fogják a brüsszeli, római, prágai és varsói kormányokat.

A Temps brüsszeli jelentése szerint Vandervele külgaznizsiter alkalmazásint csak augusztus második felében találkozik Chamberlain külgaznizsiterrel Londonban.

A Daily Telegraph jelentése szerint kedden rendkívüli minisztertanács lesz, mert Baldwin nem tartja helyénvalónak, hogy a minisztertanács ne tárgyalja a biztonsági egyezményt.

Az Evening Standard minden cáfot ellenére közli azt a hírt, hogy a londoni konferencián a szövetséges hadiadósságról is meg fognak emlékezni. Francia szakértők azt a javaslatot tették, hogy évenként két millió fontot fizetnek és ezenkívül három millió fontot fizetnek évenként német teljesítményekből, melyet a Dawes-féle szerződés biztosít. Ezt az ajánlatot azonban visszautasították, mivel Anglia hatvankét évig harminc millió font sterlingre van kötelezve az Egyesült Államokkal szemben. Azt hiszik, hogy Baldwin miniszterelnök új terveze évenkénti tíz millió font fizetésről fog szólni.

Mint Párisból jelentik, Briand londoni utazása most már véglegesnek tekinthető. Lehetséges, hogy már hétfő este, tehát közvetlenül megérkezése után, Briand és Chamberlain megkez-

dik a biztonsági kérdés tárgyalását. Az Intransigeant jelentése szerint nincsen kizárva, hogy a londoni konferencián a francia, angol és belga szakértők ülnek össze, hogy a garancia és a döntőbíró-ság-egyezmény ügyében a német keleti határokról is tanácskozzanak.

Brüsszeli jelentés szerint Vandervele belga külgaznizsiter újabb hivata-

los memorandumot intézett az angol külgaznizsiterhez, amelyben a belga kormány a garanciaüggyében elfoglalt álláspontját ismerteti. Vandervele ellenzi a garanciaüggyében intézményét, amely a szerződés szerinti konfliktus esetén szabadon mérlegelheti, hogy a konfliktusba bármelyik hatalom mellett beavatkozassék.

Megjavítják a vajdasági igazságszolgáltatást

Két magyarul tudó bírót neveznek ki a suboticali törvényszékhez — Radisics igazságügyi osztályfőnök újabb konferenciát hív össze Novisadra

Beogradból jelentik: Dr. Radisics Lázár az igazságügyminisztérium BBB. osztályának főnöke augusztus elején újabb igazságügyi konferenciát hív össze Novisadra. A konferencián többek között a költségvetési tizenkettődekek megszavazott vajdasági igazságügyi reformok végrehajtásáról fognak tárgyalni a vajdasági igazságügyi tényszék.

A költségvetési tizenkettődekekben ugyanis — mint a *Bácsmegyei Napló* annak idején már jelentette — felmeiték a polgári és büntető ügyekben az értékhátárt, még pedig olyan módon, hogy minden korona tíz dinárnak felel meg. Ezáltal a járásbíró-ságok hatásköre lényegesen kibővül és a törvényszékek, valamint a felsőbb bíróságok is nagy mértékben tehermentesülnek. Az igazságügyi minisztérium már dolgozik azon a végrehajtási utasításon, amellyel a járásbíró-ságok hatáskörét kibővíteni szándékozik.

A tizenkettődekek másik igazságügyi reformja az ügyvédjelöltek tárgyalási hatáskörére vonatkozik. Az ügyvédjelölteknek ugyanis lehetővé tették, hogy egy évi gyakorlat után társbíró-ságok előtt is helyettesíthessék az ügyvédek. Ezzel az ügyvédjelölteknek régi sérelmét orvosolta

az igazságügyminisztérium.

Radisics Lázár dr. miután befejezte a vajdasági bíróságok működésének felülvizsgálását és személyesen is meggyőződött azokról a hiányokról, amelyek folytán a bíróságok nem fejthetnek ki rendes működést, tervbe vette a bírói kar személyzeti hiányainak sürgős pótlását. Előterjesztésére már is történt intézkedés a bíróhiány megszüntetésére, amennyiben a közeljövőben két magyarul tudó bírót neveznek ki a suboticali törvényszékhez. Így lehetővé válik a suboticali törvényszéken régi magyarul szerkesztett peres akták áttanulmányozása is, amelyekre mind- eddig a bíróhiány miatt nem kerülhetett sor. Ugyancsak intézkedés történik a bíróságok segédszemélyzetének a pótlására is.

Nagy jelentőséget tulajdonítanak a vajdasági jogászszövetség megalakulásának is, ami dr. Radisics osztályfőnök kezdeményezése. A szövetség megalakulása a legszélesebb alapon történik és tagjai lesznek a bírákon, ügyvédekön kívül, a bírósági jegyzők, ügyvédjelöltek, valamint a közjegyzők is. A szövetség programja főképp a jogi kérdések népszerűsítése nyilvános előadások útján.

A szélhámós protekciója

Pribicevics fiának adta ki magát hogy egy tanítónő érdekében közbenjárasson

Beogradból jelentik: A közoktatásügyi minisztérium egyik osztályfőnökének előszobájába pénteken délelőtti egy feltűnően elegánsan öltözött fiatalember állított be s a szolgáltól erőlyesen követelte, hogy őt soronkívül jelentse be, mert ő dr. Pribicevics Milan, Pribicevics volt közoktatásügyi miniszter fia. A szolgál, aki Pribicevics családjának minden tagját személyesen ismeri, azonnal bejelentette az ismeretlen férfit az osztályfőnöknek, akivel közölte azt a gyanúját, hogy a jelentkező fiatalember közönséges szélhámós. Az osztályfőnök soronkívül fogadta az állítólagos Pribicevicsot, aki egy sabáci tanárud áthelyezéseért interveniált.

Az ál-Pribicevics elmondta, hogy ő Pribicevics volt közoktatásügyi miniszter fia és most avatták az orvostudományok doktorává Prágában. Az osztályfőnök megjegyzésére, hogy nem is tudta, hogy Pribicevicsnek két fia van, a fiatalember elpirult és nem tudott válaszolni az osztályfőnöknek arra a kérdésére sem, hogy hol tartózkodik most Pribicevics Szvetozár.

Az osztályfőnök erre telefonon felhívta a rendőrséget, mire az ál-Pribicevics kirohant s a melléklépcsőkön vilámgyorsan az uccán termett, ahol el-tűnt a járőrök között. Az időközben megérkezett rendőrök átkutatták a közeli kávéházakat és vendéglőket, de az ál-Pribicevicsot nem sikerült megtalálniuk.

A rendőrség erőlyes nyomozást indított, mert néhány hónappal ezelőtt egy ál-Pribicevics beogradi bankoknál nagyobb csalásokat követett el s a nyomozó hatóságoknak az a feltevésük, hogy a bankcsaló azonos azzal a fiatalemberrel, aki mint Pribicevics fia lépett fel a közoktatásügyi minisztériumban.

Gazdátlan

Iria: Kóbor Tamás

— Vajon gondolnak-e rám? — jutott eszébe Holubán Miklósnak.

Az utchelyi végállomásra átment a réten, mikor ez a kérdés felmerült benne s a felelet végtelen szomorúsággal összefacsarította a szívet.

Tíz perche sem telik s embert fog látni. Vagy a házmestert, vagy a szoba-asszonyt, vagy mindkettőt. Az emberek magasan felette állnak. Ezeknek a sorsa sohasem volt az ő kezében, mindig az ővé volt az emberek kezében.

Tapasztalta a múlt hét hétfőjén, mikor a főnöke markába nyomta az utolsó fizetést.

— Kedves Holubán, Isten áldja.

S engedte menni, oly közömbösen s ő ment, oly érthetetlenül természetesen találván, hogy elhez az üzlethez, melynek minden zegét, zugát, fiókiát, pántlikáját, szeméjét ismerté, neki ezentul semmi közre nem lesz. Természetes, hiszen napszám ezveften vedő sem mutatkozik, el kell bocsátani a személyzetet. De olyan érthetetlen, hogy a főnök ur gondoskodott az üzletről s egy pillanatra sem bánja, mi lesz a Holubánból, aki tíz esztendőn át azzal segített az üzletén, hogy ott volt? S mindvégig mint vérség szerint a gazdálához tartozónak érezte magát. Árnulásnak, becsatlenségnék érezte volna, hogy elfogadja a kínálott jobb állásokat, sokkal nagyobb fizetéssel, s mivel az üzlet rossz-sul megy, oly fontos, hogy a főnök meg akar élni és olyan nem kérdés, hogy a segédje egzisztenciája árán él meg.

És természetes, de érthetetlen, hogy meg tudván állástalanságát, a mindig kedves és mosolygón lószívű Kelemenné elkényszeredetten fogadja köszönését s nyomban belefog a panaszkodásba, milyen nagy a nyomorúsága s ha ez a kiadó szobája nem volna, éhen kelene hálnia. Jól mezerítette: az állástalan kereskedősegéd vajon meaffzet-e a legközelebbi házbért s ha nincs pénze, azt hiszi-e, hogy tovább is itt lakhatik?

Őt éve lakik nála, sokszor hallotta tőle, hogy az édes fiát sem szeretné jobban. S ime, most szeretné, ha más valaki feküdne bele a bérelt ágyba.

A réten túl szaladása kezd. Szive hevesen dobog, a rémület szárítja nyelvét. Az orra előtt fogják becsukni a kaput! Aggodalmasan tekint jobbra-balra az utcájában; már csukott kapuk is vannak. Reménykedve biztatja magát: a legtöbbje még nyitva van. Két ház még és otthon van. Egy ház — a kapu nyitva. Felélegzik s majd felkiáltana — most nyikorog — kezvelem! Nem tudja, hogy történt, de a résbe szorult, mely még nyitva maradt s tenyérvire előtte a házmester lógó batusza és ráncos tekintete.

— Majd elkéstem — motvogja — és gyáván mosolyog hozzá.

A házmester valamit morog és becsapja mögötte a kaput. Nyolc nappal ezelőtt még süvegelte s boldog alantasággal érdeklődött:

— Már haza tetszett jönni. Holubán ur!

Most — hiszen a viselkedésével meg-erősítette, a házmester tudja, milyen nagy dolog neki a kapupénz.

— Szép éjszaka lesz — mondotta, szerényen várva, míg a házmester kihuzta a kulcsot és csoszogó papucsával mellette elhaladt.

— Annak, akinek — morogta a házmester.

Azt hitte, hogy mivel mellette volt az ő lakása is, együtt teszik meg az utat az udvar mélyéig. De a házmester odébb állt s ő nem mert mellészegődni. Nincs állása, ez pedig még mindig házmester.

A konvha is sötét. Kelemenné már lefeküdt — hála Istennek. — Jaj, A konvha airtaja nyitva van s mellette egy fekete gomolyog.

— Jóestét Kelemenné — köszönti, s iparkodik olyan szives természetesen lenni, mint eddig, de csak olyan bátor-talan alázatos volt a hangja, mint lenni a házmesternek — még nem feküdt le?

— Itt ölk, erre még telik — felelt az asszony.

— Nehéz az élet — sóhajta ő, s meg-törli a homlokát.

Az asszony nem szól semmit. Holubán valami ellenállhatatlan kényszer alatt áll. Egy kis lószógot, ha meg s kell vásárolni! Egy kis önértet, ha el kell adnia érte a holnapi napot!

— Ha bejönne egy percre — mon-dja, — a hónap ugyan még nem teit el, de oly mindegy! Ha könnyíthetnék magán azzal, hogy előre fizetek!

A fekete-ségből kimagaslík egy bun-kó, majd a gömbből gula lesz. Kelemenné felkelt s a világ megváltozott. Kedves, meleg hangok — színes, lélek-mélyítő szavak; — De lekem, édes Holubán uram, nem azért mondtam. Hisz magának is nehéz most a sora, sohse bántsa, kibírom elvégre — odáig.

Ez az odáig azt mondta, de akkor bizony számított rá, Holubánt elöntötte tőle a dacos keserűség. Ugy érzi magát az öngyilkos, ahogy ő, mikor keményen odavágta, hogy az asszony szinte korbácsoltan engedelmesskedett.

— Jöjlen be s ami engem illet, azzal ne törődjék!

Aprópenztárca duzzadozott a belé-gyömbszöbít sok cédulától. Az egy szál villanykörte alá állt s úgy halászta ki belőle a pénzt hogy Kelemenné ne lát-hassa, mennyi maradt benne. Maga sem tudta, mennyi.

De ur volt megint. Megvásárolta magának a kiapadt önértetet. És ember volt megint. A régi édességgel szöloga-tott hozzá az asszony. Hogy soha ilyen derek lakója nem volt.

Amint magára maradt és ágyába búit, a gonosztevő éber figyelemével áitó-ablak felé, fogta a pénztárcáját, s nézte memlyre maradt. Nem volt meglepetés, mézís elképedt. Természetes. Egyhónapi fizetéséből kéthónapi bérre nem futja. Drága uriság volt.

Elöltötte a lámpát. Az mindegy. Ha oda nem adja, megeszí s nem tud fizetni. Főléte volna, ami a szevény asszonyé. Mi lesz most belőle — az éjszaka sötét magánvában megtalálta önmagát. Nem érdekli. Állást nem fog kapni, az bizonyos. El fogja adni az

egvik kabátját, majd a másikat is. S ha rongyos lesz, akkor még biztosabb, hogy nem kap állást. Aztán majd próbál ezt, meg azt, a lakásból kicseppen és a lépcsőkön fog aludni, aztán az sem lesz. Mindegy.

Aztán végigbámészkodik minden kirakaton. Ezt is megteszi minden állás-talan. Az ember nézi a gazdagságot, melyhez semmi köze s eszébe se jut: jó volna. Minden vágy agyon van ütve a tény által, hogy nincs pénze. Aztán megáll a könyvesboltok előtt, olvassa a könyvcímeket és nézi a képeket. Olyan, mintha mesélnének neki.

Aztán megtorpan. Az uszágos bolt előtt ki vannak szögezve a hirdetések. Lehajol és végigbetűzi őket. Mennyi cladó telek, mennyi villakereső! Lakás, ellátás. Ott lát egy rovatot: állást keresők. Egy pillanatra eszébe állik: hát-ha ő is keresne állást. Dehogyn — tudja, hogy az ő szakmájában hiába, kár a pénzért.

— Pardon.

Halk, gyáva női pardon volt. Oldalt néz. Egy egészen fiatal leány került melléje s szintén mélyen lehajol — az állás kínálók rovatát nézni. S Holubán szive nagyot dobog, szinte boldogan. Vánvadt arc, kopott ruha és sapka és két óriási kék szem. Szép szem, de nem az lepte meg. Hanem a szemben ugyanaz a tekintet, melyet a magában érzett, mikor másokra vetette. A hatal-masokra, a házmesterre, a szobaasz-sonyra. Hát még őtőle is félnék?

S a két árva ember egymást nézte s megismerte egymásban a maga nyomorúságát. Nézték egymást s a két szempár egyidőben elmondta biográfiáját. S megértette szó nélkül a kislány gondolatát, mely nap-nap után az újsá-gosbolthoz hajtotta s a kislány megért-tette a meleg barátságot, saigó lehaj-lását a másiknak az ő sebzett léte lö-lé. És nyújtotta kezét a feléje nyujtott pénz után. S az ember a kalaptát emel-te s szó nélkül odébb állt.

S olyan boldog volt. Emberek érezte magát. Most is meg tudott menteni egy csigabigát. S nem kérdezi: vajon gon-dol-e rá.

KÖZBESZÓLÁS

Radics István, a horvát parasztpárt vezére, a nemzeti egyesülés vérszerződésének megkötője, a kinek partját ez időszerint még négy, de legközelebb már öt miniszter képviseli a kormányban, anélkül, hogy tudna róla, vitába keveredett Milovanovics Milovan dr.-ral, Noviszadi polgármesterével. Az érdekes vita, amelyben mind a két fél úgy veszt, hogy magáról a vitáról nem is tud, a Bácsmegeyi Napló tegnapi számában kezdődött meg.

A Bácsmegeyi Napló tegnapi számának első cikke szerint Radics István a következő kijelentést tette:

— Az anyanyelvnek s a kisebbségi nyelvnek megvan a maga joga s amikor én nyugateurópai demokráciáról beszélek, iskolában, hivatalban, a gazdasági és kulturális életben az anyanyelv természetes jogának érvényesülését kívánom. Enélkül igazi demokráciát s a jó és boldog polgárok erős államát nem is lehet elképzelni.

— A megegyezésről szóló jegyzőkönyvben benne van — s ez nyelvi tekintetben is megnyugtathatja a magyarokat és a németeket —, hogy jó és becsületos közigazgatást akarunk.

Ezt mondja Radics az első oldalán. Az ötödiken pedig közölni voltunk kénytelenek újságírói kötelességünkhöz képest, Milovanovics Milovan dr. noviszadi polgármesternek azt a rendeletét, amelyben felsőbb utasításra hivatkozva, meghagyja a közigazgatási tisztviselőknél, hogy a felekkel kizárólag államnyelven érintkezzenek.

Ezt a két felfogást Oceanok választják el egymástól. Nincs dialektikai, nincs politikai ügyesség, mely a két felfogás közt távongó távolságot csak csökkenteni is tudná. Itt az egyik fél felfogása helytelen, az egyik fél álláspontja nem felel meg a kormányzati *raison*-nak, az egyik fél illetéktelenül nyilatkozott meg.

De melyik?

Mi már kifejezést adtunk annak a meggyőződésünknek, hogy Radics Istvánt illetékesnek kell tartani a szerb-horvát megegyezés szövegmagyarázatára és értelmezésére. Radics István elnöke az egyik kormányzópártnak, részese — pártja révén s pártjának miniszterei által a kormányzásnak. A szerb-horvát megegyezés épen olyan személyes cselekedete volt neki, mint Pasicsnak. Radics szerint a megegyezésről szóló jegyzőkönyv tartalmazza azt a megállapodást is, hogy új rendszert kell bevezetni a kisebbségekkel szemben vallott, hirdett és gyakorolt politikában s ennek az új orientációnak, új mentalitásnak, új kurzusa első belátása az, hogy szóban és tettben el kell ismerni az anyanyelv természetes — hozzátehetjük: nem csak természetes, de kodifikált — jogát iskolában, hivatalban, a gazdasági és kulturális életben. Radics mindezt a nemzeti megegyezés következményeként követeli.

A noviszadi polgármester szerint — s a felsőbb utasítás szerint, amire hivatkozik — a közigazgatási tisztviselő akkor sem beszélhet az előtte megjelent fél-

lél annak anyanyelvén, ha a tisztviselő beszél is ezen a nyelven, a fél viszont még nem tudja magát államnyelven kifejezni. Radics azonban sokkal többet követel, mint amennyit a noviszadi polgármester s a felsőbb utasítás megtagad. Az a követelés, hogy a kisebbségi nyelvnek, az anyanyelvnek jogát el kell ismerni a hivatalban, azt jelenti, hogy a kisebbségekhez tartozó állampolgároknak joguk van anyanyelvüket használni az alsófoku közigazgatásban és alsófoku bíróságok előtt még akkor is, ha a köztisztviselő nem érti a kisebbségi nyelvet s még akkor is, ha a fél az állam hivatalos nyelvén is beszél. Ez a nyelvhasználat újra kiterjed a beadványokra is, eszerint a felfogás szerint joguk van a nemzetiségekhez tartozó állampolgároknak anyanyelvükön elkészített beadványokat benyújtani a hatóságokhoz s a hatóságok kötelesek az elintézésről a feleket anyanyelvükön is értesíteni.

teni. (Magyarországon a nemzetiségek nyelvhasználatát már így is van törvénybeiktatva.)

Nem beszélünk most a polgármesteri rendelkezés jogszerűségéről és gyakorlatatlanságáról. Csak arra akarunk rámutatni, hogy a hivatott kommentátor hogy értelmezi a nemzeti megegyezésbe foglalt megállapodások tartalmát s az intézkedésre hivatott hogyan valósítja meg a megállapodást.

A hírek szerint az őszig tartó parlamenti szünet alatt hajtják végre a megállapodásokat. Hígyjük azt, hogy a polgármesteri rendelkezés a kormányzat mai nemzetiségi politikájának felel meg, az pedig, amit Radics hirdet, annak az új kurzusnak, amire a nemzeti megegyezés végrehajtása során az őszig rá kell térni.

Még van egy terminus! Még van egy reménység! Apáink ilyenkor azt írták:

— Vederemo.

Ujabb viharok a német birodalmi gyűlésben

A kommunisták megakadályozták Luther kancellárt beszédének elmondásában

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés szombati ülésén a vámjavaslatok tárgyalása ismét viharos jelenetek közt folyt le.

Az ülés elején a kormánypártok részéről javaslatot torjesztettek be a beszédidő korlátozásáról olyan formán, hogy mindegyik párt szónokai összesen csak négy órahosszat beszélhetnek. Ezzel azt akarták elérni, hogy a vámjavaslatot három nap alatt tető alá hozzassák.

Az ellenzék — különösen a kommunista és a szocialista pártok — nagy felháborodással fogadták a javaslatot és viharos házzsabályvitát rendeztek. A nagy lármában Luther birodalmi kancellár a szónoki emelvényre lépett, azonban nem jutott szóhoz. Csak hosszú idő múltán kezdetű beszélni és rámutatott arra, hogy a versaillesi szerződésben megállapított végső határidő, amelyen belül Németországnak a legtöbb kedvezmény alapján kereskedelmi és vámszerződéseket kell kötnie, lejáró-

ban van, ezért a kormánynak sürgősen törvényes alapot kell szereznie a vámtörvénnyel a nemzetközi szerződések megkötéséhez.

A szavazásnál újból kitört a láрма, mire Luther ingerülten kiáltotta a kommunisták felé:

— *A német népet igazán sajnálni lehet, hogy...*

További szavai a nagy zajban elvesztek. A szocialisták és kommunisták a padokat verdesték, néhányan pedig a kancellár felé rohantak és azt kiáltották:

— *Sajnálni lehet a német népet, hogy ön a kancellár!*

A szónoki emelvényhez siettek a centripártiak is, akik attól tartottak, hogy a kommunisták megtámadják a kancellárt. Az izgalmas hangulatban már csaknem *tettelegességre került a sor, amikor az elnök az ülést felfüggesztette.*

Félórás szünet után lehetett csak folytatni az ülést, amelynek során a birodalmi gyűlés többsége a betervezett törvényjavaslatot megszavazta.

Az angol bányák újból megkezdték a munkát

Lloyd George konzervatív és liberális koalíciós kormányt akar alakítani

Londonból jelentik: Az a szakértő bizottság, amelyet a kormány az egyes szénbányák termelésének megvizsgálására küldött ki, hogy azután aszerint kapjanak állami szubvenciót, még nem fejezte be munkáját, de azért azoknak a bányáknak legnagyobb része, amelyek már régebben befejezték az üzemet, ismét megnyílt. A termelés növekedésének hatása máris érezhető az árak csökkenésében, noha egyelőre csak a kivételre szánt szén lett olcsóbb, mert a belföldi piacon az eladók éppugy, mint a fogyasztók várakozó álláspontra helyezkedtek. Az exportüzletet még nem élénkítette meg a bekövetkezett áresés, aránylag csak kis tételek kerülnek szállításra.

A Földközi-tenger felé irányuló szintén csekély exportban az ár-csökkenés fél-fél shillinget tesz ki. Még aránylag legnagyobb a szénkivitel Dél-Amerikába, aminek az a magyarázata, hogy ott erős a nemzetközi verseny. Az angol szén Rio de Janeiroban, Rio de Graudeban és

Santosban 1—2½ shillinggel lett olcsóbb s az ár most körülbelül 15 shilling, holott még néhány nap előtt a Brazília felé behajózott szénért 17½ shillinget kellett fizetni. Az angol szénpiac helyzetéről kiadott hivatalos jelentés hangsúlyozza, hogy a hanyatló ármozgalom minden valószínűség szerint tovább fog tartani s mert a külföldön jelentéktelen a kereslet, bizonyára a belföldi piacon is esni fognak az árak.

A bányász-sztrájk egyébként *belpolitikai tekintetben is erősen érzéketli hatását és jelentéktelenen meggyengítette a Baldwin-kormány helyzetét.*

Lloyd George koncentrációs kabinet alakítására készül, amelyben a liberális és konzervatív pártok vevnének részt. A terv azzal kapcsolatban merült fel, hogy a konzervatív pártban egyenletlenségek voltak és észlelhetők Baldwinnak a bányász-sztrájk ügyében folytatott politikája miatt. Lloyd George már tárgyalásokat is folytat a konzervatív-párt elégedetlen tagjaival.

Kié legyen Moszul?

Nyilvánosságra hozták a Népszövetség Moszul-bizottságának jelentését

Londonból jelentik: Szombaton hozták nyilvánosságra a Népszövetség Moszul-bizottságának jelentését. A bizottság három pontban foglalta össze jelentését, amely a Népszövetség szeptemberi ülésén kerül tárgyalásra. A három pont a következő:

1. A bizottság kijelenti, hogy abban az esetben, hogy ha a lakosság érdekeinek szempontjából tekintni a kérdést, akkor a legelőnyösebb és leghelyesebb az volna, ha a vitás terület nem kerülne egyáltalán felosztásra, hanem egy darabban maradna. A népszavazás gondolatát elvileg helytelennek és kivihetetlennek tartja a bizottság.

2. A gazdasági és földraizi szempontok tekintetbevételével Iráknak kellene odaitélni a területet feltéve, hogy a vitás terület huszonöt évig a Népszövetség fenhatósága alatt marad. Ennek az ítéletnek további feltétele az volna, hogy a kurdok kivánságait méltányolják. Kurd bennszülött hivatalnokoknak kellene az ország közigazgatásában részt juttatni.

3. A bizottság úgy véli, hogy közigazgatási szempontból előnyös volna a vitás területet török szuverenitás alatt hagyni, mert a török közigazgatás sokkal stabilabb, mint az iraki.

A Kludski-cirkusz adója

Harmadosztályu kereseti adót vetnek ki a cirkuszra

A Suboticán vendégszereplő Kludski-cirkuszt ezideig csupán a város adózta meg, amennyiben a város vezetősége kiegyezett a cirkusz igazgatóságával, hogy suboticiai működése idejére *harmincezer dinár városi adót fizet.* Az állami adó tekintetében szombaton történt intézkedés: a suboticiai pénzügyigazgatóság utasította a harmadosztályu kereseti adót kivető bizottságot, hogy haladéktalanul állapítsa meg a Suboticán játszó Kludski-cirkusz harmadosztályu kereseti adóját.

Az adókivető bizottság a pénzügyigazgatóság utasításával szemben először arra az álláspontra helyezkedett, hogy a cirkusz adóját nem állapíthatja meg, mert csak az 1922. és 1923. évekre szóló adók kivételére van mandátuma. A pénzügyigazgatóság azonban közölte a bizottsággal, hogy a törvény értelmében az esetben, ha az adózó rövid időközökben változtatja tartózkodási helyét, harmadosztályu kereseti adóját tartózkodási idejére esetről-esetre megállapíthatja a bizottság, tekintet nélkül arra, hogy mely évi adókivetésekre szól a mandátuma. A bizottság ennek alapján úgy határozott, hogy a Kludski-cirkusz igazgatóságát hétfőre beidézi az adóalap megállapítása végett.

A törvény szerint az adózó a bruttó jövedelem tíz százalékát köteles harmadosztályu kereseti adó címén fizetni. Ezek után könnyen megállapítható, hogy milyen horribilis összeget tesz ki a Kludski-cirkusz harmadosztályu kereseti adója. A cirkusznak naponta kétszáz-kétszázötvenezer dinár bevétele van és ha a bizottság az adó kivételénél szigorúan ragaszkodik a törvény rendelkezéseire, akkor a cirkusz hat napos suboticiai vendégszereplése után száz-huszszázötvenezer dinár kereseti adót fog fizetni.

A cirkusz igazgatósága, amikor értesült arról, hogy meg akarják adóztatni és hogy a pénzügyigazgatóság e tekintetben a törvény szerint akar eljárni, érintkezésbe lépett az adókivető bizottsággal és okmányokkal igazolta, hogy még sehol sem fizette kereseti adó címén o'y nagy összeget, mint amennyit a suboticiai pénzügyigazgatóság akar vele fizettetni.

CIRKUSZ

A marokkói háború

— Saját tudósítónktól —

A spanyol-francia szövetséges hatalmaknak Abd el Krimmel szemben tanúsított engedékeny magatartása mindinkább nyilvánvalóvá teszi, hogy a marokkói harctéren kedvező fordulat várható. Egyelőre még teljesen bizonytalan, hogy a fordulat a spanyolokra és a franciákra, vagy pedig a rif-kabilokra nézve lesz-e kedvező?

Páris, augusztus 9.

Painlevé miniszterelnök a kamara mai ülésén bejelentette, hogy a francia kormány nem törekszik anexióra Belgiumban, de nem mondhat le Északafrika partvidékén a civilizáció terjesztéséről. A helyzet — mondotta — csapatainkra nézve előnyös. A rif-kabilok vesztesége több, mint tízenkétezer ember és három öszvér, de lesz még nagyobb is. (Helyesítés.) A rif-kabilok a fronton hanyatt-homlok menekülnek. A kamara bizalmat szavazott a kormányra.

Madrid (—)

A direktorium főbizottsági ülésének albizottsági ülésén **Primo de Rivera** azt a kijelentést tette, hogy a spanyol-francia szövetséges hatalmak hállandók a rifkabil-törzsek függetlenségét garantálni, ha viszont Abd el Krim aláveti magát az ellenőrző főbiztoskónt kiküldött két francia, illetve spanyol rendőr-örvezető fennhatóságának. A szövetséges hatalmaknak ez az engedékenysége talán kissé messzemenőnek látszik, de úgy a francia, mint a spanyol kormányok kerülni akarják még a látszatát is annak, hogy meg akarják alázni a másik hadviselő felet. Ha a rifkabilok elfogadják a spanyol-francia feltételeket, akkor nyomban megkezdhetők a béketárgyalások, amennyiben Abd el Krim hajlandó háromszor körülugrálni féllábon a pireneusi fősziget csucsánál álló emlékoszlopot. Hadikárpótlást a szövetséges hatalmak nem követelnek Abd el Krimtól, illetve mindössze 890.173.243.830 millió aranypezetát és Abd el Krimnek kötelezni kell magát arra, hogy gombot nem dob a perselybe.

Tanger (—)

Abd el Krim a newyorki **Harold Lloyd** tudósítója előtt odanyilatkozott, hogy csapatainak helyzete előnyös. A franciák vesztesége több mint tízenkétezer ember. Liautey marsall csapatai hanyatt-homlok menekülnek. Propagandáját kiterjeszti a Tazától keletre fekvő tartományok feketéire, pikkolóira és kapucnierjeire is.

London (—)

Az angol alsóház ma tárgyalta a külügyi bizottság jelentését a marokkói kérdésről, amelyet lord **Rostbeal** államtitkár terjesztett elő. **Fox Trott** munkáspárti képviselő interpellációjára **Baldwin** miniszterelnök precíz szabadsággal kfejtette, hogy **Anglia tudni fogja kötelességét**. A férfias választ a jobb-közép zajos tetszéssel fogadta. Felütést keltett még a miniszterelnöknek az a kijelentése is, hogy ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát és hogy nem mind aranypezetát, ami fénylik. **Kuna P.** Andrást tiltakozott az ellen, hogy a spanyolok 890.173.243.830 milliót követeljenek a rifkabiloktól és közvetítő indítványként azt ajánlotta, hogy elégedjenek meg 11 és 1/2 parával. Az alsóház elfogadta az ezután következő javaslatot és bizalmat szavazott a kormánynak, mire Baldwin kancellár állása megrendült.

Róma (—)

Massolini a kamara ülésén kijelentette, hogy nincs bejelenteni valója. A kamara ennek következtében bizalmáról biztosította a miniszterelnököt, aki meghatott hangon válaszában odanyilatkozott, hogy kint van a vízből.

Irkutsk (—)

A mezopotámiai határon két tüzer-

hadosztály, négy hadtest szeptemberig gyalogosság, 16 zászlóalj moszuli pítáner, valamint az úszókülső lovaskücséberezred három százada indúfásra készen áll.

Bácska-Topola (—)

Nagy nyugtalanságot kelt spanyol körökben, hogy a hadműveletek irányításával megbízott közös fővezérletnek két francia tagja van és csak egy spanyol. Beavatott helyről nyert értesítés szerint **Primo de Rivera** ezt úgy magyarázza, hogy csak két franciának van annyi esze, mint egy spanyolnak.

Fez (—)

A legutóbb nyilvánosságra került népszámlálási adatok szerint az elmúlt hónapokban örvendetesen emelkedett a marokkói partvidéken az idegenforgalom.

Berlin (—)

Velliki-Becskekről érkezett hírek szerint a finn kormány teljesen egyetért a spanyol követelésekkel. A francia kormány erre való tekintettel átiratta a **Credit Lyonnais** aranykészletét **Painlevé** miniszterelnök feleségének nevére, mire a washingtoni kormány bizalmat szavazott **Chaplinnek** a »Charlie mint galanduró-bogár« fülbemászó alakításáért. Itteni jól értesült körökben azt az információt közölték tudósítónkkal, hogy nagy érdeklődéssel várják Abd el Krim válaszáat.

Páris (—)

Abd el Krim nyilatkozatával szemben, amely szerint a békekötés a józan ész kérdése, **Painlevé** arra az álláspontra helyezkedik a **Main**-be írott vezércikkében, hogy a marokkói kérdésnek semmi köze sincs a józan észhez.

Sztz

Háromdimenziós rádió

Egy amerikai professzor találmánya

Newyorkból jelentik: **Doolittle**, a Yale-egyetem professzora hosszas kísérletezés után tökéletesítette a rádió szerkezetét.

A tudós tanár rájött arra, hogy a mai rádióprogramok halgatása alapvető hibában szenved. Ez a fundamentális hiba az, hogy a rádió érkező hang nélkülözi a három dimenziós hatást. »akusztikusan lapos« hangképet ad, nem nyújt egyáltalán semmi impressziót arról, hogy például egy zenekarban hogyan vannak elhelyezve a hangszerek, tehát teljesen kiküszöböli a hallásból a hang irányát. Erre a tudós professzor szerint azért nem gondoltak eddig az emberek, mert a három dimenziós hallás annyira természetes, hogy senkinek sem jut eszébe arra gondolni, miért is tudja az ember lokalizálni a hang irányát. A magyarázat az, hogy két fülünk van, a hanghullámok különböző távolságot futnak be a két fülig és így kissé eltérő fázisúak. Akik egyik fülére megszokták, azonnal rájön a két fülön való (binaurális) hallás rendkívüli fontosságára, mert a hang irányát már csak tökéletesen tudja megállapítani.

A rádió eddig nem számolt ezzel a direkciós elemmel, amelynek pedig kétségtelenül nagy fontossága van, mert megadja azt az illúziót, hogy az ember ott van, ahol a zenekar. **Doolittle** professzor nagyon egyszerűen segít a rádióknak eddigi defektusán. A leadó állomáson olyan távolságra, mint az ember füle, két mikrofont állít fel egy helyett. Ezzel felveszi a hanghullámok fázisrelációját is. A két mikrofonról két különböző hullámhosszal adták le a programot és olyan fehallgató készülékekkel halgatták, amelynek egyik kagylója az egyik, a másik a másik hullámhosszra van beállítva. Ez a berendezés valóságosan áthelyezi a hallgatót a mikrofonok színvonalára.

Kutya-gimnázium
Palicson

Látogatás tudós kutya-között — Az emi-nens taná ó és az iskolakerülő — A leg-liberálisabb iskolapolitika három tanítási nyelvvél

A csendes és eseménytelen **Palicson** új szenzációja van, olyan új intézménnyel gazdagodott, amely az iskolaépületek hiányának idején bizonyára irigységet fog kelteni sokakban, akiknek az elemi oktatás ügye a szívükön fekszik. Amíg **Szuboticán** azon törni minden illetékes fórum a fejt, hogy hol lehetne elhelyezni az elemi iskolákat, addig **Palicson** csöndben, minden reklám nélkül **kutyaiskola** nyílt.

Palicson 167. szám alatt van a nevezetes új »tanintézet« és ha nem is tudnók a címet, odatalálnánk, mert a ház előtt a környékbeli gyerekek nagy ambícióval dresszírozzák azokat a palicsi kutyákat, amelyek nem növendékei az iskolának, egyszerű szegény juhászok és dakszlik szenvednek itt pórázon a gyerekek vezényszava alatt, amit **Seil József** urtól, a kutyaiskola vezetőjétől lestek el. A kis iskolakerülő kutyák nem tulságos ambícióval tűrik a nevelést és valószínűleg irigykedve gondolnak előkelőbb társakra, akik legalább szakszerű dresszúrát kapnak az iskolában.

Benn a kutyagimnázium udvarán szép tiszta egymásmellett épült házikókban laknak a növendékek. Csak néhány hete nyílt meg az iskola és így még csak nyolc tanulója van: öt farkaskutya és három pompás dobermann. Drótkerítéses ajtó mögött örült ugatással fogadnak bennünket, ami csak akkor csillapul, a mikor az idomító erőlyesen rájuk szól. Példás a fegyelem a kutyaiskolában, ezt az első percben meg kell állapítani. Nincs az a tanintézet vagy internátus, ahol a növendékek olyan engedelmesek lennének, mint ezek a kutyák, amelyek pedig még csak a tananyag letelején tartanak.

Seil ur készségesen mutatja be legjobb tanítványainak előhaladását. Egy **Fred** nevű dobermann az első emi-nens és a tanár ur kedvence, két hónapos kutya és néhány hét alatt annyit elsajátított, hogy hamarosan bizonyára egyetemi képesítése lesz már. Mintha csak értené idomítójának minden szavát, a legelső parancsokra letelezik vagy leül, apportíroz, ugrik, ugat és ehallgat, sőt bizonyos kérdésekre furcsa mozdulatokkal felel is. Úgy érzem magam, mint a vizsgán, a kutyával drukkolok, hogy jaj bele ne süllön szegény, sugni szeretnék neki, de **Fred**nek nincs szüksége a segítségre, **Fred** mindent tud, **Fred** nem hoz szégyent a mesterére.

A farkaskutyák közül **Zmaj** a legügyesebb, hatalmas, erős és okos, de a többi növendékekkel is meg van a professzor ur elégedve, mind a nyolc kutya — a legidősebb alig több egy évesnél — szépen halad a tananyagban. Pedig ez a tananyag nagy. Mint **Seil József** magyarázza ötvenkét tantárgyból áll, tehát többől, mint a legmagasabb egyetemi képesítés. Az elemi ismeretek elsajátítása után következik a szaglásra, az elvesztett tárgyak megkeresésére, a támadásra, a mentésre, az őrzésre és még sok mindenfélere való oktatás. Naponta egy órát foglalkozik az idomító egyenkint minden állattal, reggel egy félórát és este ugyanannyit, nappal pedig hosszú sétákra viszi őket. Az élelmézésük egyszerű: árpából és kukoricalisztból készült és marhafaggyuval leöntött keveréket kapnak reggel, dében és este, húst egy falatot sem, mert az lerontaná őket. Annál több cukrot esznek naponta a kutyák, amelyeknek minden tanulmányukat ezzel honorálja idomítójuk. Egy tanfolyam négy-öt hónapig tart, de amelyik kutya kilenc hónapot tölt az iskolában, azt már az összes tudományok tudorává avatják. **Seil** ur ért a dolgához, végzett erdész és tanára volt a becskeréki kutyaiskolának, amelynek hatszáz dobermann-nö-

vendéke volt és ahol németországi dresszörök vezették az oktatást. Ez az iskola időközben feloszlott és most terjeszti **Seil** ur a kutyák között a kulturát. Az első napokban csak ismerkedik velük, magához szoktatja őket, megszeretteri magát velük, mint a jó tanító az első elemiben a kis lurkókat és csak később, lassan és fokozatosan kezdik meg a nevelést.

A növendékek szorgalmasak és fegyelmezettek, csak az ujonckal van némi baj, amíg meg nem szokták az iskola levegőjét. A fegyelem csak akkor bomlik fel, ha meglátogatja a kutya-növendéket a gazdája. Mint az internátusi gyerekek, úgy örül ilyenkor az okos állat a látogatásnak és a tanár ur minden szigorára szükség van ilyenkor, hogy megfékeze.

Az iskola színvonala annyiképp jellemző, hogy három nyelven folyik az oktatás, szerbül, magyarul és nemetül, nem névvagyelemzés alapján ugyan, hanem aszerint, hogy a kutya gazdája milyen nyelven akarja leihattatni az állatot. Itt tehát még egészen liberális az iskolapolitika...

Távozóban megelégedésünk jeleit kez fogunk a növendékekkel. Szervusz! — mondjuk és valamennyi illetelmesen, kedvesen nyújtja a praclját. A legtöbb közöttük okosabb sok embernél.

(L I)

Ismét garázdálkodnak
Délszerbiában
a bolgár komitácik

A kormány diplomáciai lépéseket tesz Szófiában

Szkopljéből jelentik: Pénteken éjszaka a délszerbiai **Negotin**ba betört egy harminctagú bolgár komitációs banda, a híres **Vardirski Stofin** komitációs vojvoda vezetése mellett. A komitácik a községben számtalan rablást követtek el, innen pedig átvonultak a szomszédos **Rozden** faluba, ahol azonban a lakosság már felfegyverezve várta őket. **Negy harc fejlődött ki közöttük**, de a komitácik nem hátráltak meg. A lakosság csendőri segítséget kapott és véres küzdelem után sikerült kiűzni a rablókat, akik három halott és egy súlyos sebesült kitrachagyásával elmekültek. A bolgár határ előtt a komitácik újabb csendőrkészültséggel találkoztak, ahol ismét harc fejlődött ki. Ennek során még egy komitációs-eleseit, a többiek pedig bolgár területre menekültek.

A beogradi kormány ez újabb bandatámadás miatt diplomáciai lépéseket készülni Szófiában.

ELHIZÁS ELLEN

egyedüli biztos szer a szakemberek és elsőrangú szaktanárság által teljesen ártalmatlan és biztos hatásonk elismert

„VILFAN-TEA“

Teljesen ártalmatlan! Számtalan elismerés Kapható az összes gyógyszer-tárakban és dro értékben.

Előállító:

Mr. D. VILFAN GYÓGYSZERÉSZ
Gyógyászervegyészeti Laboratórium
ZAGREB, ILICA 204 6103

ROSSIJA-FONCIÈRE

biztosító és viszontbiztosító társaság

Tűz, élet, baleset, autómobil-biztosítások
Betöréshoztatások bizonyos díjakkal

FIÓKIGAZGATÓSÁG: SUBOTICA

(Rossija-Foncière palota)

KÉPVISELETEK MINDENÜTT

HIREK

Szinészkultusz

A mai nagyváros életének egyik legjellemzőbb tünete a színház-kultusz. Más nagy színházi városokban is megvan a népléleknek ez a hajlama, de olyan széles körökből felszáll s a legeldegőbb társadalmi zugokat is izgató érdeklődés minden iránt, ami a színházra vonatkozik. Mint Budapesten, nincs az olyan régi színházi városokban sem, mint amilyen Bécs vagy Páris. Nyugodtan lehet mondani, lehetett legalább mostanáig s lehet remélhetőleg ezután is mondani, hogy Budapest a legszínházibb város Európában. Nem mintha itt tényleg több színház, nagyobb színházi közönség, magasabb színvonalú színjátszás volna, mint a nagy nyugati színházi központokban, hanem a város nagyságához, kulturájának korához s más téreken való előrehaladottságához, helyesebben szólva visszamaradottságához viszonyítottan!

Tagadhatatlan az is, hogy ez a szinész- s főleg színésznőbáványozás gyakori tulzása csap s még a minden irigységtől ment embert is, ha csak kisebb magasabb kulturával rendelkezik, unat, sőt ingerel. Művészileg egészen jelentéktelen hölgyek nemi életének egyes mozzanatait túlfogyan szerepelnek a színházi rovatokban és egyenest ezt a kultuszt szolgáló színházi képeslapokban, holott az ilyen tulajdonképpen inkább a közgazdasági rovatba tartozik. Az a szokás is, hogy egyes minden iradalmi érték nélküli darabokat hetekig tartó kommuniké-harsogással jelentenek be, alkalmas arra, hogy bántsa az aránytalanságokat hamar megérező finyásabb ízlést. Sokak szemében, akik e tulzásokat, melyeknek mellesteg szólva egészen jogos gazdasági okai vannak, nem tudják elválasztani egy jelenség lényegétől, így az egész színház-kultusz valami káros elfajulásként jelentkezik s főleg az a hajlam, mely a színészeket és színésznőket magasbrendű lényekként imádni kész, mint az erkölcsi lazulás tünete. Különösen a politikailag és társadalmilag reakciós hajlamú körök értelmezik így a színészkultuszt. Ezek a maradékos gondolkodású amoralisták úgy vélik, hogy helyes isteníteni egy királyt, egy püspököt, egy tábornokot, egy gazdag mágnást, ellenben káros elfajulás egy színész vagy színésznő felé tekinteni csodálattal. S valóban elmulat korszakokban az udvaros mágnáskultusz volt az, ami ma Pesten a színészkultusz. A Lajosok udvarában mindenki aziránt érdeklődött, hogy ki a király legújabb szeretője s a legbecsesebb tájékozottság az volt, amely számat tudott adni a különböző hercegek és grófok szerelmi viszonyáról. Kis német udvarok, vagy ami ezzel egyet jelentett, kis német államok élete is a körül forgott, hogy a fejedelem melyik udvarhölgyét tüntette ki kegyével, vagy — ez már a komolyabb állami élethez tartozott — melyik zsidó bankártól vett fel kölcsönt.

Nem látom be, mennyivel szebb és nemesebb kultusz volt ez, mint a mai színészkultusz. Sőt azt tartom, hogy a színészkultusz magasbrendű s a néplélekre is még mindig kedvezőbb hatású jelenség, mint a királyok és kapcsolt részeik intimitásaiért való élés-halás. Végre is fejlődési jel az, ha a közérdeklődés a születési arisztokráciától a szellemi és tehetség-arisztokrácia, azaz az igazi születési arisztokrácia felé fordul. Igaz, némi elferdültség és alantasság van abban, hogy arányosan az egész szellemi arisztokrácia helyett kissé túlságosan aránytalanul a színészek felé fordul a közérdeklődésnek mohó sugárkéveje. Ez azonban csupán nagyon emberi, de szintén nem züllési tünet. A színész, akinek a munkája, ha ez igazi művészi alkotás, semmivel se alantasabb bármely más művészi terméknél, viszont kétségtelenül minden művészfajta közt a legtestibb művészet képviselője. A színészek

szerszáma és nyersanyaga a saját teste, akárcsak a szobrásznak a véső és a márvány, a festőnek a vászon és festék, az írónak a fogalmak, sőt szavak. A színész, amolyan, hogy kiválóan szellemi erőt is jelent, nagy mértékben testi lény is. Már pedig a tömegre nagyon hat a testiség, főleg ha ez egy érdekes, szép, hatásos szervezettel bír. A nagy tudós, a nagy író, a nagy képzőművész könnyen elfalasztható műveitől, a színész nehezen. Végre is, nagyon érthető, hogy az átlagember érdeklődése nem fordul olyan módon Freud vagy Bergson személye felé, akik szürke életet élő szürke, bár igen finom emberi jelenségek, mint Jeritza Mária színész-szökötszerű színpadi megjelenése és magánéletmódja felé. S végül, mi tagadás, a színészek életét és művészetét át-megátszólja a szerelem és nemi élet kultusza is. Hol ennek az érzésnek nemes formái, hol kevésbé nemesek. Egy népies mondás szerint a színészek tanították az urakat szeretkezni. A színész, legalább is a divatos, a modern társadalmak előszeretkezője. Tulajdonképp minden művész ez, egy ilyen előszeretkezés szellemi formában a szépirodalom legnagyobb része, de leginkább előszeretkező minden művészfajta közt mégis a színész és színésznő. Nem csoda tehát, hogy a szellemi arisztokratáknak, a tehetség révén kiválasztódottnak kijáró tömegteljesedést leginkább a színészek vonzzák magukhoz. Ha majd a népeket a bölcsök fogják kormányozni, — távoli időpont! — akkor majd a bölcséket fog rajongani az átlagember is. Egyelőre örülünk, hogy a fejedelmek és más nagyurak istenítésétől eljutottunk a színészek kultuszáig.

Különben, akik tulzottnak tartották ezt a szokást, akiket ingerelt az, hogy egy sztár keresett egy évben annyit, amennyit egy bankfaisur egy hónapban összeharácolt s egy drámai jellemzősítés fizetése majdnem akkora volt, mint egy miniszteri tanácsosé, azok éppen az utóbbi hónapokban kiadás elégtételben részesültek. A színházi életbe beleesett a gazdasági aszály. Viruló tanyái a színházi kulturának összeomlottak. A dicsőségüket és pénzügyüket pávaként teregető sztárok szerény kis galambokként röpdösnek a romok fölött. Neves színészek, bevált értékek, akik élvezhették a népszerűség legmelegebb sugarait, szerződés nélkül állnak az új szezon küszöbén. Pedig a színész számára fontosabb művészi életfeltétel a színpadi szereplés, mint a festő számára a festés, vagy az író számára az írás. Ezek helyettük tovább beszélő művekre támaszkodva éveikig hallgathatnak. Nincs egy művészfajta, melynek egész dicsőségépülete olyan kényes alapokon nyugodnék, mint a színészé. Már az is, hogy a színészet igen sok színészfajta számára kifejezetten ifjúsági pályára, megsejteti ezt. Az operette-primadonna, a táncos-komikus számára a harmincadik életév után lefelé kanyarodik a pályája. A túlságosan perzselő hatásra törekvő, nemi csodálényekként pompázó drámai színésznők pályája is hasonló egy olyan drámához, melynek első felvonása a legizgalmasabb. A hivatalnok, a kereskedő, az író, sőt a festő is egész az aggságig egyre emelkedhetik társadalmi rangban vagy hírnévben, a színész, s főleg az erősen érzéki hatásokból szőtt művészetével hódító divatszínésznő számára szinte normális sors a viszonylag korai elhalványulás. Minden fiatal színész és színésznő nemcsak a marsallbotot, de a korai ósítot is ott hordja tarsolyában.

Szász Zoltán

— **A kereskedelemügyi miniszter a bácskapalánkai kiállításon.** Beogradból jelentik: Dr. Krajacs kereskedelemügyi miniszter szombaton Palánkára utazott, az iparkiallítás megnyitására.

— **A román király inkognitóban Párisban tartózkodik.** Párisból jelentik: Ferdinand román király és Miklós nagyherceg teljes inkognitóban Párisban tartózkodnak

— **Radics-pártikonferencia Splitben.** Splitből jelentik: Pénteken Splitben a Radics párt helyi szervezete konferenciát tartott, amelyen egyhangulag helybenhagyták a párt politikáját.

— **A francia katonai parancsnokság elhagyja Szlovenszkót.** Prágából jelentik: A Narodny List szerint Kelet-Szlovenszko országos parancsnokságát október havában Schneiderek tábornok veszi át. Ez a reorganizáció a francia parancsnokságnak Szlovenszkból való távozásával van összefüggésben.

— **Plastiras ezredesi kiutasították Görögországból.** Athénből jelentik: Pangalos tábornok, miniszterelnök azt a parancsot adta Plastiras ezredesnek, hogy haladéktalanul hagyja el Görögországot. Plastiras ezredes volt az 1922 évi görög forradalom vezetője, aki Konstantin királyt elűzte és György király detronizálásáig „a forradalom elnöke” címmel a kormány fölött az állami hatalmat gyakorolta.

— **Kivonják a forgalomból a száz- és ezer dináros bankjegyet.** Beogradból jelentik: A régi kiadási száz- és ezerdináros bankjegyeket rövid időn belül bevonják és a Nemzeti Bank által kibocsátott új száz- és ezerdinárosokkal cserélik ki.

— **Augusztus 15-től kezdve nem lesz több antantsapat német területen.** Kölnből jelentik: A Kölner Tageblatt jelentése szerint a szankciós terület kiürítése a lehető leggyorsabban meg fog történni, épp olyan haladéktalanul, mint ahogy a Ruhrvidéket is kiürítették. A szankciós területet augusztus 15-ig elhagyják az ellenőrző hatóságok, lehetséges azonban, hogy ez a határidő technikai okokból egy-két nappal mégis kitolódik. Azt még nem állapították meg pontosan, hogy az angolok mikor vonnak ki Kölnből. A végleges döntés Briand és Chamberlain megbeszélésének eredményétől függ.

— **Reinitz Jakabot kiadják a cseh-szlovákoknak.** Szatmárról jelentik: Reinitz Jakabot Szatmárról Kassára szállítják, ahol három rendbeli gyilkosság miatt állítják bíróság elé. Megtörténhetik, hogy Reinitzt halálra ítélik és ebben az esetben Kassán minden valószínűség szerint ki is végzik Reinitz Jakabot.

— **Az osztrák kormány engedélyezte a cionisták kongresszusát.** Bécsből jelentik: A szövetségtagországban a cionisták bécsi kongresszusáról előterjesztett kérdésre Ramek szövetségi kancellár írásos választ adott, amely szerint az osztrák kormány nem lát okot arra, hogy a kongresszus elé akadályokat gördítsen.

— **Felmentés egy királysértési pörben.** Novisadról jelentik: Zivotin Darinka szanádi házvezetőnő múlt év június 28-án a király arcképét egy vászonra hímerte és ez alkalmával állítólag sértő kifejezést tett az uralkodóra. A királysértési pört szombaton tárgyalta a novisadi törvényszék és Zivotin Darinkát bizonyítékok hiányában felmentette.

— **A molgunarasi templom felszentelése.** Maliidjorsról jelentik: A most épült molgunarasi római katolikus templomot szeptember 8-án szentelik fel fényes ünnepségek keretében. A felszentelést Michler József molipátlébános fogja végezni és ugyanazon a napon szentelik fel a templom új harangjait is. A templomszentelés estéjén műkedvelő előadás és bál lesz.

— **Nagy erdőégés Olaszországban.** Rómából jelentik: Pénteken délután a binietti erdő, amely Ostia-fürdő mellett fekszik, kigyulladt. A kár óriási.

— **A közösi földök bérlői párt indítanak Mol község ellen.** Molról jelentik: A molli községi földök tulajai, kishegyési és molli bérlői — mint már jelentették — legutóbb elvették bevetett parcelláikat és azokat dobrovollácok közt osztotta fel az agrárhivatal, úgy hogy a termést már az új telepesek takarították be. A volt bérlők, akik holdankint kétezzer dinár bért már befizettek a molli községi pénztárba, elhatározták, hogy párt indítanak Mol község ellen, arra való hivatkozással, hogy a község a múlt év őszén garantálta az ideai termést a bérlők részére.

— **Eszkimódalokat szikratávíratott Mac Millan az északi sarkról.** Newyorkból jelentik: Az Associed Press rádiótelefon útján érintkezésbe lépett Mac Millan északsarki expedíciójával. A beszélgetést 5200 kilométeres távolságból folytatták. Mac Millan gramofonon eszkimódalokat reprodukált és Chikágóban még az eszkimók közbeszólását is hallani lehetett.

— **Eucharisztikus kongresszus Slatinán.** Slatináról jelentik: Az egyizben már elhalasztott eucharisztikus kongresszust, amely kizárólag a Slatina körüli kerületekre szorítkozik, e hó 8-án és 9-én tartják meg Slatinán. A kongresszuson dr. Bauer zagrebi érsek is részt vesz.

— **Zsidó ifjúsági szlet Osijeken.** Osijekről jelentik: Az ország zsidó ifjúsági egyesületei e hó 9-től 13-ig tartják meg hatodik országos szletjüket Osijeken. A kongresszuson az ország minden részéből mintegy hatszázán vesznek részt.

— **Ford kistipusu repülőgépeket gyárt magánhasználatra.** Newyorkból jelentik: Henry Ford egy éven belül hatalmas légi közlekedési hálózatot akar létesíteni, több mint száz repülőgéppel. A Ford-gyár legközelebb megkezdi a magánhasználatra szolgáló kistipusu repülőgépek előállítását.

— **Önkéntesek bevonulása.** A stari-becseji kerületi katonai parancsnokság ertesíti a teológusokat és önkéntes ujoncokat, hogy hat hónapi katonai szolgálatra jelentkezhetnek. Aki most kíván katonai kötelezettségeinek eleget tenni, augusztus 10-ig jelentkeznie a katonai ügyosztálynál.

— **Arabok lázadása Perzsiában.** Moszkvából jelentik: A szovjetsajtó értesülései szerint az arabok felázadnak a perzsa uralom ellen. A felkelők elfoglalták az Eufratesz mellett fekvő Mochanert és más városokat is birtokukba vettek.

— **Letartóztatás a háztetőn.** Osijekről jelentik: Berger Károly, állánélküli zagrebi kereskedő, ismert hamiskártyás, megismerkedett az uccán Okruzsek Milán és Petkovic Tomo földmivesekkel. Egy korcsmába tért be velük, hol rávette őket, hogy kártyázzanak. A két gyanúlan földmivest csakhamar kiforgatta kis pénzükből és Okruzsektől már az óráját is kicsalta. Véletlenül egy rendőr tévedt be a korcsmába, mire Berger sietve továbbállt. A rendőr azonban üdözöbe vette. Hosszas hajszá után Berger a várbán levő egyik ház tetejére menekült, a rendőr utána kuszott és sikerült is a hamiskártyást a háztetőn elfognia. Átadták az ügyészségnek.

— **Öngyilkos hivatalnokleány.** Oszijekről jelentik: Glatz Fanny, a Dunav-biztosítóintézet pénztárnoknője, az irodai helyiségben ecetsavval mérgezte magát és a kórházban kínos szenvedés után meghalt. Tettét azért követte el, mert az általa kezelt pénztárban hatezer dinár hiány mutatkozott.

— **Letartóztatott feleséggyilkos.** Vukovárról jelentik: Mirkovic Ljubomir földmives meg nem állapított okból meggyilkolta feleségét. A vukovári csendőrség a gyilkost kézrekerítette és átadta az oszijekai ügyészségnek.

— **Lengyelországban üldözik a cseh-szlovák munkásokat.** Prágából jelentik: Tömegesen a panaszok a cseh-szlovák kormányról, hogy a kivándorolt szakmunkások a külföldön, de főleg Lengyelországban nem tudnak elhelyezkedni, mert hatósági intézkedésekkel üldözik őket. A szociáldemokrata Pravo Lidu szövege teszi a sűrű panaszokat és felszólítja a kormányt, hogy hagyjon fel eddigi béketűrő magatartásával s tegyen lépéseket Varsóban, hogy könnyítsék meg a Lengyelországba vándorolt cseh-szlovák munkások helyzetét és ha az üldözés nem szűnik meg, akkor kormányintézkedéssel tiltsa meg a lengyel munkások alkalmazását.

— **Egy volt spanyol miniszterelnök párbajra hívta Primo de Riverát.** Párisból jelentik: A Marokkóban elesett tisztet közt volt Romanonez gróf hadnagy is, az egykori spanyol miniszterelnök fia. Néhány újság olyan hangon emlékezett meg róla, hogy az apa, aki már huzamosabb idő óta Franciaországban tartózkodik, elkiseredésében és főháborújában párbajra hívta Primo de Rivera tábornokot, a direktorium elnökét. Mint a párisi Journal-nak jelentik, a tábornok a kihívásra humoros hangon nyílt levélben válaszolt.

— **Orvosi hír.** Török Béla dr. főorvos, a suboticei zsidókérdés igazgató-főorvosa nyári szabadságáról hazaérkezett és rendeléseit újra megkezdte.

— **Sztrájkolnak Pekingben az angol nagykövetség kínai alkalmazottai.** Londonból jelentik: Pekingben az angol nagykövetség kínai alkalmazottai abbahagyták a munkát és elszéledtek. A kínai külügyminisztérium békéltetően lépett föl.

— **Szervezkednek az osztrák ókatolikusok.** Osztrákról jelentik: Az osztrák ókatolikusok értekezletet tartottak, melyen elhatározták egy külön nemzeti egyházszervezés és templom felállítását. E hó 25-én Osztrákra érkeztek Hahjanovcáról Kalogyera, az ókatolikusok püspöke aki a szervezkedésre vonatkozólag további határozatokat hoz.

— **Meghalt az indiai nacionalisták egyik vezére.** Londonból jelentik: Kalkuttai vezetés szerint a bengáli liberális párt vezére, Zurendanath Banoren volt miniszter, aki egy időben az indiai nacionalista mozgalom vezére volt, meghalt.

— **Új pápai kamarások.** Djakovórol jelentik: A pápa Szokol Józsefet, Aksziamovics djakovói püspök titkárárt, valamint Galovac Marijan bosnjacit lelkészt pápai kamarásokká nevezte ki.

— **Suboticei adókövetések.** Augusztus 18-ikán a következők: V—VI—VII—VIII. körök kerülnek sorra: Balázs Ivánné, özv. Udvardi Károlyné, Bertus Tománé, Cseke Mihályné, Csupak Péterné, Csupak Mihályné, Devics Margit, Gulicssek Pálné, Hupler Ivánné, Ifkovics Bódogné, Jenei Jánosné, özv. Jenei Péterné, özv. Kis Simonné, Kis Máriáné, Kovács Györgyné, Matkovic Lázárné, Petkovic Józsefné, özv. Rigó Rókusné, özv. Sövény Mátyásné, Somogyi Rozsa, Somogyi Katalin, Török Ivánné, özv. Zódi Jánosné, Csep-csik Józsefné, özv. Futó Antalné, Kanyó Teréz, Radonics Ferencné, Sinkó Antalné, Sinkó Andrásné, Varga Lajosné, özv. Juhász Imréné, Kecskés Ernőné, Kösze-gi Jánosné, Orosz Andrásné, Sebestyén Dánielné, Sógör Andrásné, Timár Félixné, Vida Józsefné.

— **Az árvíz előtört két német várost.** Berlinből jelentik: Memel környékén huszonnégy órás felhőszakadás után az összes folyók megáradtak. Troszkun és Raguva városokat előtörtte a víz. A hidak beomlással fenyegetnek, a közlekedés sok helyen megakadt.

— **Eltemették a meggyilkolt bécsi diákok.** Bécsből jelentik: Szombat délután a keresztényszocialisták és egyéb nemzeti szervezetek részvételével temették el Mohapel diákok, a bécsi politikai gyilkosság áldozatait. A gyászszertartás minden incidens nélkül folyt le.

— **Cserkészegyesület alakult Szubotícán.** Szubotícán nemrég cserkészegyesület alakult, amelynek elnöke Tomics ezredes választották meg. A szuboticei cserkészektől bekapcsolódtak az országos cserkész mozgalomba és az augusztus nyolcadiki beogradi cserkész-kongresszuson már képviseltették is magukat Meriuc Mihajlo őrvezetővel. A cserkészegyesületnek azonban még nincs alkalmas egyesületi helyisége és ezért a közönséghez fordul anyagi segítségért, hogy ilyen módon juthasson megfelelő helyiséghez. Az egyesület vezetősége egyben közli, hogy úgy fiú-mint leánytagokat felvesz tizenkétévtől feljebb.

— **Eloltották a zagrebi malomtüzet.** Zagrebből jelentik: Az Első Zagrebi Gőzmalom-ban pénteken éjjel támadt tüzet szombaton sikerült teljesen lokalizálni. A malom raktárpülete a benne felhalmozott gabonával együtt elégett. A kár kilencmillió dinár, amely biztosítás útján megtérül. A rendőrség nyomozást indított annak kiderítésére, hogy nem gyújtogatás okozta-e a tüzet.

— **Levegőbe röpült a lugo lőporgyár.** Rómából jelentik: A Lugo közelében levő lőporgyár a levegőbe röpült. A romok alól eddig hét szönné égett holttestet húztak ki. Hat súlyosan sebesült munkás behalt sérüléseibe.

— **Tévedésből letartóztatták Reinhardt egyik színészét gyilkosság gyanúja miatt.** Bécsből jelentik: Reinhardt társulatának egy Klöpfer nevű tagját gyilkosság gyanúja miatt Salzburgban letartóztatták, de néhány óra múlva ismét szabadlábra helyezték. A letartóztatás alapja az, hogy a német hatóságok egy Klöpfer nevű, gyilkossággal vádolt német színészt köröznek, aki állítólag Ausztria felé szökött.

— **A kínai egyezmény ratifikálásának hatása.** Washingtonból jelentik: A kilenc hatalom kínai szerződésének ratifikálása vegyes hatást keltett. A diplomáciai körök meg vannak elégedve és remélik, hogy a ratifikálás a Kínával való kibékülés felé az első lépés. Ezzel szemben a kínai körök arra utalnak, hogy az események túlhaladták a washingtoni szerződéseket és hogy az ajánlott kínai konferenciának már más feltevésekből kell kiindulnia.

— **Cseh-szlovákiában tizenkétezer hektárnyi birtok hatvanöt millió koronán kelt el.** Prágából jelentik: A földbirtokhivatal és De Forest angol báró között létrejött a megegyezés. Az angol bárónak Brünn környékén elterülő uradalmait, köztük az eichhorni birtokot, az államkincstár 65 millió cseh kórónáért megvette.

— **Hat munkást ölt meg egy leomlott fal Bukarestben.** Bukarestből jelentik: A bukaresti gyufagyárban halálos katasztrófa történt. Az udvaron építkezés folyt. Munka közben az egyik fal — valószínűleg a sok esőzés következtében — beomlott. Nagy pánik keletkezett a munkások között és a zűrzavarban alig lehetett hozzájárítani a mentési munkálatokhoz. Hat munkás holttestét hozták ki, négyen pedig súlyosan megsebesültek.

— **Verekedő földművesek.** Veliki-Becskekről jelentik: Szerb-Aradácon Nénin Gergely földműves összeveszett Markov Dragoljub nevű társával, akit késéssel megszűrt. Markovot beszállították a becskeréki közkórházba, Nénin pedig a csendőrség letartóztatta. Ugyanaznap Tót-Aradácon Povarzanics Áca földműves verekedés közben vasvillával fejbeszurta Zvara György nevű társát, akit sérülésével beszállították a becskeréki közkórházba. Povarzanicsot letartóztatták.

— **A suboticei kirakatverseny.** A suboticei kirakatversenyt, amelyet a kiállítás igazgatósága rendez, 1925. augusztus 23-án fogják megtartani. A kiállítás vezetősége minden kirakattal rendelkező kereskedőt felszólított, hogy vegyen részt a versenyen. A suboticei kereskedők közül már sokan jelentkeztek a versenyre.

— **Lloyd George beszéde a walesi amerikai vendégekhez.** Londonból jelentik: A walesi dalosversenyen, amelyre sok amerikai vendég is érkezett, Lloyd George beszédet intézett az amerikai közönséghez. Arra kérte Amerikát, hogy ne hagyja Európát cserben. Hasonlít az amerikai kormány eljárása ahhoz a védekezéshez, mikor tűz támad a színpadon és lebecsátják a vasfüggönnyet, hogy a lángok ne csapjanak át a nézőterre. Lloyd George azt a kérést intézte Amerikához, hogy ne bocsássa le a vasfüggönnyet maga és Európa között, mert van remény, hogy egy napon a Népszövetség olyan módon fogja a maga alkotmányát megváltoztatni, hogy Amerika is beléphet a tagok sorába.

— **Splitben nyaral az amerikai Rothschild-család.** Splitből jelentik: Az amerikai Rothschild családjával együtt az Albion-jachton pénteken Splitbe érkezett. Rothschildék a nyarat Dalmáciában szándékoznak eltölteni.

— **Négy testvért megölt a villám.** Fanoból jelentik: Garignano közelében a villám egy heves zivatar folyamán bevágott egy csürbe, amelyben egy parasztcsalád keresett menedéket. Négy testvér — két fiú és két leány — meghalt. Az apa, anya és az idősebbik nővér, akik a villámcsapás pillanatában a másik oldalon tartózkodtak, sértetlenül maradtak.

— **A nemzeti kérdés, az önrendelkezési jog és a zsidókérdés az oxfordi katolikus nagygyűlés programján.** Londonból jelentik: A nemzetközi katolikus liga rendezésében Oxfordban augusztus 11-én nyílik meg a hat napra tervezett ötödik nemzetközi katolikus nagygyűlés. A nagygyűlés védnökei Bourne westminsteri érsek és Intyre birminghami érsek. A nagygyűlés feladata kettős. Egyrészt hozzá akar járulni ahhoz, hogy a multak nagy katolikus hagyományaihoz és papjainak, pápáinak ismételt és nyomatékos tanításához képest a keresztény alapelveket kiterjesszék a népek és nemzetek kölcsönös viszonyára és kötelességeire is, másrészt arra törekszik, hogy előmozdítsa a katolikus nemzetközi együttműködését a katolikus élet különböző területein. A programon többi között a következő kérdések szerepelnek: Mi a nemzetiség? Nemzet és emberiség. Az önrendelkezés joga. Nemzetiség és állam. Nemzetiség és a fegyveres hatalom. Ezek az általános tételeken kívül külön tételek is kerülnek megvitatásra, amelyek között szerepel a kisebbségek védelme is a keresztény erkölcs szerint, továbbá a zsidókérdés. A nagygyűlésnek azonban nincs politikai jellege és konkrét politikai napikérdésekről kerülnek minden nyilvános megvitatást.

— **Mielőtt vásárolt légszuszakrénny, sörparátust és szállásrendezést, kérjen árjegyzéket Brada Goldner légszuszakrénny, fabutor- és résarugyárától Subotica, Jugoviceva 25.**

— **Börtönre ítél bécsi bankár.** Bécsből jelentik: Háromnapos tárgyalás után a törvényszék Leinkauf Richard banküzlet-tulajdonost csalás, csalárd bukás, uzsora és hiányos könyvvizetés miatt tizennyolc havi börtönre, feleségét pedig a csalárd bukásban való bünrészeség, továbbá időben hitelezők megkárosítása miatt háromhavi börtönre ítélte. Leinkaufot már a háború alatt a pozsonyi hadosztálybíróház három évi súlyos börtönre ítélte, mert harcra valószolgálatra alkalmas személyeknek hamis orvosi bizonyítványokat szerzett és ezek alapján az illetőket felmentették. A háború után Leinkauf bank- és bizományi üzletet folytatott. Amikor a közgazdasági rendőrség számos uzsorapansz miatt figyelmessé lett rá, kiderült, hogy a nagy forgalom ellenére a vállalkozás teljesen el van adósodva. A mult év októberében az üzlet csőd alá helyezték. A passzívák hetvenhat millió forint tesznek ki.

— **Lembergben kivégeztek egy gyilkos kommunistát.** Varsóból jelentik: Botwin kommunistát, aki a mult héten Fechnovszky titkos rendőrt meggyilkolta, csütörtökön kivégezték. Az ítélet kihirdetése után Botwin védője táviratilag kegyelmet kért, melyet az államfő nyomban táviratilag elutasított. Nyolcvan perccel az ítélet kihirdetése után a kivégzés megtörtént.

— **Hétévi börtönre ítél leányzó. Notovicsról jelentik:** Érdekes ügyet tárgyalt szombat a novisadi törvényszék. Alexics Mladen vilová, Csucsics Nenad csurogi, Leganacs Mitya kulai földművesek és Alexics Mária vilová lány a mult év szeptember 14-én előzetes megbeszélés alapján éjjel megszöktették Jocius Ljuba vilová gazdag leányt, aki titokban jegyese volt Alexics Mladennek, azonban szülei tiltakoztak a házasság ellen. A leányt Alexics Mladen házába vitték, majd akarata ellenére egy előre elkészített kocsihoz dobták és Radics Viada szállására vitték, ahol Alexics Mladen erőszakot követett el rajta. A novisadi törvényszék Alexics Mladent hét évi börtönre, Csucsicsot kilenc havi, Leganacsot kilenc havi és Alexics Mária-t hat havi fegyházra ítélte. Az elítéltek felebbeztek.

— **A boxbajnok Dempsey egy millió dollárt kap egy mérkőzésért.** Londonból jelentik: Fitzsimons amerikai vállalkozó szerződtette Dempseyt egy mérkőzésre. Wills néger boxbajnokkal kell porondra állania és a szerződés szerint, amely tegnap jött létre, ezért a mérkőzésért egy millió dollárt kap.

— **A megrágalmazott szülésznő.** Veliki-Becskekről jelentik: A muzslai csendőrség nemrég névtelen feljelentés alapján letartóztatta Sötét Jánosné szülésznőt, akit a feljelentő azzal vádolt, hogy tiltott műtétet hajtott négre egy asszonyon. A nyomozás folyamán kiderült, hogy a névtelen feljelentésben felhozott vád alaptalan, mire a szülésznő szabadon engedték és megindították a nyomozást a névtelen levélíró után.

— **Gyűjtött a villám.** Veliki-Becskekről jelentik: Nemet-Cruga községben nagy vihar volt. A villám felgyújtotta Todorov Dusan és Todorov Zsiva földművesek husz hold lekaszált buzatermését, amely teljesen elégett.

— **Egy orvost borotvával összevagdalt a betege.** Az olaszországi San Paoloban megrendítő szerencsétlenség érte a minap dr. Antonio de Didi orvost. Az orvos egy fiatal leányt gyógyított hosszabb idő óta. Néhány nappal ezelőtt sürgősen magához hívatta a beteg leányt és gyógyszerrel kezdte a gyógyítást. Az orvos leült az asztalhoz, hogy megírja a receptet, mialatt a leány hátulról borotvával összevagdalta az arcát és el akarta vágni a nyakát. Az orvos szerencsére még idejében felugrott és megmenekült a haláltól. Súlyos sérülésével beszállították a kórházba. A leányt pedig őrizetbe vette a rendőrség. A vállalat alkalmával azt mondta a leány, hogy bosszút akart állni az orvoson, aki nem jól gyógyította. Az orvos a leány nagyfokú neurasteniájával magyarázta meg a merényletet.

— **Telefonkapcsolat Frankfurt és London között.** Frankfurtból jelentik: Négy hét óta kísérleteznek a telefonozással Frankfurt és London között, míg végre sikerült kifogástalan kapcsolatot teremteni és minden vonalzavart kiküszöbölni. Szombat délután Frankfurt tisztán hallotta London, úgy, hogy semmi sem áll útjában a forgalom megnyitásának. A telefonozás technikájának ez a nagy vívmánya azáltal vált lehetségessé, hogy a frankfurt-köln-amszterdami felsővezeték, amely eddig is meg volt, összekapcsolták az angol-hollandi földalatti vezetékkel, amely kábel Amszterdam és London között húzódik. Később a Frankfurt-Köln-rajnvidéki vezeték szintén földalatti kábellel fogják alakítani, mihelyt a megszállás megszűnik és akkor a telefonforgalom sem lesz kitéve az időjárás viszontagságainak.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik felejtethetlen felelősséggel elhunyt alkalmából részvétükkel személyesen és írásban fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondok köszönetet.
Subotica, 1925. augusztus 8. no.
Fischer Hermann.

Broj: 2992—1925.

Dražbeni oglas

Na osnovu odluke Gradskog Siročadskog stola broj: 2992/1925. objavljujem javnu dražbu koja će se održati 18. avgusta 1925. g. pre podne u 10 sati (Gradska kuća II. sprat 87. vrata) na kojoj će se nekretnina to jest 12 lanaca zemlje na Verušiću, koja je svojina pod starateljstvo stavljenom Georgine Kuzmanović na 1925—1926. ekonomski godinu pod zakup, sa koju se dražbenici ovim pozivaju.

Aspiranti imaju 10% od isključne cene pre početka dražbe u ruke siročadskog oca položiti. Dražbeni uslovi mogu se videti kod Jovana Živanovića z. siročadskog oca. Subotica, 2. avgusta 1925. god.

Jovan Živanović
z. siročadski otac.

6449

Tőkepenzsesek figyelmébe!

Somborban, a város legszebb helyén, évi 80.000 dinár jövedelmet hozó ház, elköltözés miatt, minden elfogadható áron **eladó**

eladó

a ház azonnal beköltözhető.

Szíves megkereséseket „Tőkés” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Hirdetmény

A Bácspetrovoszelői Keresztény Fogyasztási Szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja mindazon hitelezőket, kiknek a fenti cégen követelésük van, hogy követelésüket bélyeges számlakivonat alapján 1926. február 10-ig okkellen jelentsék be, mert későbbi bejelentések nem lesznek figyelembe véve.

Keresztény Fogyasztási Szövetkezet
Bácsko-Petrovoselon
a felszámoló bizottsága által

6607

Figyelmeztetés!

Külföldi cég egész Jugoszlávia területére fiókot óhajtat létesíteni.

A vállalat évi 1—1½ millió dinár jövedelmet biztosít. Szükséges tőke, ami hamar visszatérül 120—150 ezer dinár, esetleg feljes biztosíték.

Csak egész megbízható egyének ajánlatai vételnek figyelembe.

Leveleket „Megbízható” jeligére a kiadóba kérjük.

Broj: 2956/1925.

Dražbeni oglas.

Na osnovu odluke Gradskog Siročadskog stola broj: 2956—1925. objavljujem javnu dražbu, koja će se održati 14. avgusta 1925. pre podne u 9 sati (Gradska kuća II. sprat 87. vrata) na kojoj će se nekretnina to jest 80 lanaca zemlje pod Zobnaticom koje je svojina malodobnog Aleksandra i Stevana Varga Bogošić na 1925—1926. ekonomsku godinu pod zakup izdati, na koju se dražbenici ovim pozivaju.

Aspiranti imaju 10% od isključne cene pre početka dražbe u ruke siročadskog oca položiti. Dražbeni uslovi mogu se videti kod Jovana Živanovića z. siročadskog oca. Subotica, 1. avgusta 1925. g.

Jovan Živanović
z. siročadski otac

6451

PORZOL
Vetőmagvak
száraz csávázására

Biztosan megvédi buzáját űszögkár ellen!
200 g (1/5 kg) PORZOL kell 100 kg buza csávázásához

PORZOL-al 10 perc alatt 100—200 kg vetőmag vetés közben is pácolható

PORZOL-al pácolt vetőmagot nem kell szárítani, azonnal is lehet vetni

PORZOL-al pácolt buzát nem bántják az egerek

PORZOL erősen fokozza a mag csiraerejét

PORZOL jobbtermelést biztosít

Minden haladó gazda

PORZOL-al pácolja buzáját!

Kérjen ismertetőt és árajánlatot

„KAŠTEL”

Tvornica Kemijsko-Farmaceutskih Proizvoda d. d.
KARLOVAC

6491

„DAMA”
FEHÉRNEMŐSZALÓN

Felhívjuk a hölgyek figyelmét a nálunk készült fehérneműre.

Készítünk saját, vagy hozott anyagból: intézeti és menyasszonyi kelengyét, garnitúrákat stb. a legszebb és legizlesebb kézimunkával; azsur, tüaszur, filé-tírré és himzésekkal.

Tolstojeva (Ódor) ul. 21. sz. alatt

BUTOR

ATLAS D. B. butor- és faárugyár, NOVISAD
Fizetési megkönnyítés

274

Egy kb. 20—25 hold szőlőből álló szerénységi szőlőkert részére tisztességes, józan és tapasztalt, jó bizonyítványokkal rendelkező

vincellér

kerestetik mielőbbi beépésre. Ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők „RIZLING” jelige alatt.

6638

PAPLANOK

Rouge, klott, rózsaszín és minden más fajta mérsékelt áron állandó raktáron.
KÜLÖN PEHELYPAPLAN OSZTÁLY
ZAGREBAČKA INDUSTRIJA POPLUNA
M. JUNGWIRTH I DRUG ZAGREB
VASKA ULICA 92. — TELEFON 28—30.

ÉPÍTETŐK
FIGYELMÉBE!
Tűzbiztosan
modernül és olcsón
BERKES DEZSŐ
okl. építőmester épít.
tervező és építő iroda
II. Pliñarska ulica 11.
(Gázgyárral szemben)

Bulyovszky-utcai
Leánynevelő-intézet
és internátus a villanegyedben szabadon álló villában. I. egyetemes tanórarendű továbbképzés. Angol nyelv, iparművészet, varrás. Elemi, polgári és gazdasági oktatás a legújabb tanároktól. Előzetes ellátás, torna, sportok. Mésékelt diák. Beiratkozás naponta 3—5-ig. Prospektus küldi.
Dr. FÖRSTER GYULÁNÉ igazgató
Budapest, VI. Bulyovszky-u. 10. 6604. Telefon 171—93

Gyenge férfiak-
nak 10 dinár beküldése bérmentve küldöm a szabadalmazott szexuális problémákat ismertető könyvemet. — Cím: „Patent 608”
Cluj (Kolozsvár) 6022
Első számú postafiókberlet.

Gyapju- és kelmefestésben teljesen jártas, németül tudó
festősegéd
Állandó munkára kerestetik.
BORSCHOVA HELÉN
gyapju- és kelmefestő, Belackva Banat. 6617

Vas- és fémöntvényeket
gyárt, nikkelez és galvanizál.
KRAUSZ
VELIKI BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON 329 760

Gazdasági kocsik
megvásárolva, minden erősségben jóállás mellett
Egri Lajosnál
Bač, Topola, Čava Lazara ul. 927 (Csirke-piac, id. Egri József-ház)

5 darab
tenderlokomotiv
2/2 kapesolva, 600 mm nyújtással, gőztulnyomással, 12 Atm., szolg. súly 8400 kg
teljesen új, azonnal eladó
FERRUM D. D.
zarudarske i talioničke proizvod. Zagreb, Mažarinićev trg 3-a Beograd, Skop Janjuka ul. 18

ÉKSZEREK
inga- és zsebórák, órák-készletek, gyűrűk, eigan-katarcák, ezüst- és alpakkákból — Nagy választék, olcsó árak.
SOK
ékszerésznél, Rudičova ul.

Eladó
45 éve fenálló szolid rőzárú, férfi-, női-dvátáru detail üzlet, Slavonia nagyobb városnak központjában jól felszerelt raktárral a tulajdonos nyugalmabavonulása miatt. Cím a kiadóban. 6224

ELADÓ
házhelyek az új vasúti pálya közelében közeli-ében rendelkezni lehet.
ENGLER MÁTYÁSNAI
VIII. Paja Dobanovacka ul. 722 (Corda Bódog u.)

Nyilas és Csajlas
órás, ékszerész és vésnök
Subotica, 3854
Strossmajerova ul. 7. Husplac Aranyat, ezüstöt és drágaköveket veszünk és eladunk.

NYERGEK
kisebb és nagyobb mennyiségben teljes felszereléssel
Lazar Lazarević
Novisad, Žitni trg 20. cégnél kaphatók

Technologia gépészeti osztályát végzett
technikus
3 évi gyakorlattal mielőbbi beépésre álló keres. — Cím Szimolka hirdetőirodában Novisad. Futaški put 2. 6452

HADNAGY ISTVÁN
asztalosmester
Petrogradska (Belény) ul. 6.
Elvállal mindenféle épület- és bútormunkát. Állandó raktárban készített bútorokban. Javításokat elfogad mérsékelt árak mellett. 4502

„Wiener Liedervörítät”
EUGEN SZABADY
(Bačker Komponist)
Heute abends 6626
um neun
Walzerlied, welches in Wien schon populär ist, bei Vig Musikalienhandlung Subotica, zu Din. 15 erhältlich.

ÉKSZEREK
ARANYLÁNCOK, ÓRÁK
REPOVICS-nál
Aleksandrova ul. 15. Ruff mellett Ékszerfoglalkások megvárhatók. 5226

BANGÓ
TANINTÉZET
Budapest, IX. Ráday-utca 14.
Teljes anyagi garancia mellett készítő magánvizsgálóra, érettségire vidékieket is.

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Szombat-vasárnap

BIBLIA

A teremtéstől királyok koráig

Csütörtök-vasárnap

MONTY BANKS BUSTER KITON

vetélytársa a legújabb

MONTY BANKS felléptével

FENEGYEREK

Amerikai burleszk felvonásban izgalmas autóversenyekkel

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és olasz betűtípussal. Legújabb apróhirdetés ára 10 din. Csak felhívással feljebb levélkelet továbbítás. Kérlek, ködösítéshez választályog mellékelendő.

Egy 7 hónapos kisfiút örökbe aknák. Cim a kiadóban 6637

Nea-Crem legmegbízhatóbb arc- és hajápoló KORMA GYÓGSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA

Elvesztettem a... című könyvet a... című kiadóban. 6572

15.000 dinárt... című kiadóban. 6572

Prima minőségű... című kiadóban. 6609

Intelligens izr. család... című kiadóban. 6525

Balogh Anna Allandó kiállításában veheti minden alkalomra a legszebb és legolcsóbb ajándékot... Kényelmes fizetési feltételek! Subotica, Aleksandrova 5. (Bárány szálló mellett)

Kötött jumper igazi gyapjából, minden szálban 34 din. Divatos mintákkal 62 din. Tekerős blúz vastag, kék gyapjából 75 din. Divatos mellény 98 din. Fekelő, szép 150 din. Ujdivatú kötöttkabát 220 din. Szétküldi: 1491 R. Stermecki nagyruház Celje No. 27. Slovenija

LIFKA KERT MOZI

Hétfő - vasárnap

Világattrakció

LUCY DORAIN, CONRAD WEIDT

különleges eseménye és szenzációja az

ELVESZETT PARADICSOM

Guida Kreutzer regénye után 6 felvonásban

Eladó és azonnal átvehető két hold föld házzal. Mitrov Károlyné, Kraljevbreg 6462

Dunai-homok 10.000 kg vaggon Bogojev 275 dinár, szállítás 100 dinárral olcsóbb mint dunai vágányon Bogojev-Apatin. Merkl János, Senta 6019

Kenyérsütőde két kemencével és házzal együtt utányos áron elad. Várady Lukács, St. Kaniža. 6570

2 lánca szalma és pelyva eladó. Pliat Antalné, Szerb templom mögött. 6616 Legjobb hentesárúk, faszinsok, téli szalámj 70-80 dinár. - viszonteladónak nagy árkedvezmény. Kerreskedők és gazdák figyelmébe szóztott téli füstölt szalona legolcsóbb napiárban. Jég elátható. Szabados-féle mentes- és mérsárosított. Subotica, város-háza épület. 6524

KÜLÖNFÉLE

Kiadó Subotica központján utcai és városi helyiségek. Ház eladó. Dr. Blummal. 6581

RÉVAI ADOLF SUBOTICA Csirkepöcc, Kisláz Telefon 551.

Ajánl elsődrendű arabos meszet, beocini portland-cementet és a legjobb minőségű retorta faszenet

Magas kőtekercsű kordét, vagy négykeresű személykesítőt két ülésel, hátul egy ülésel vesz Teleký zászló vendéglős. Csóka. 6249

Stajer-kocsi egy lóra, parasztkocsi lóra és szerzővel. Ház eladó. III. Duličeva 77. 6416

Telefon 508.

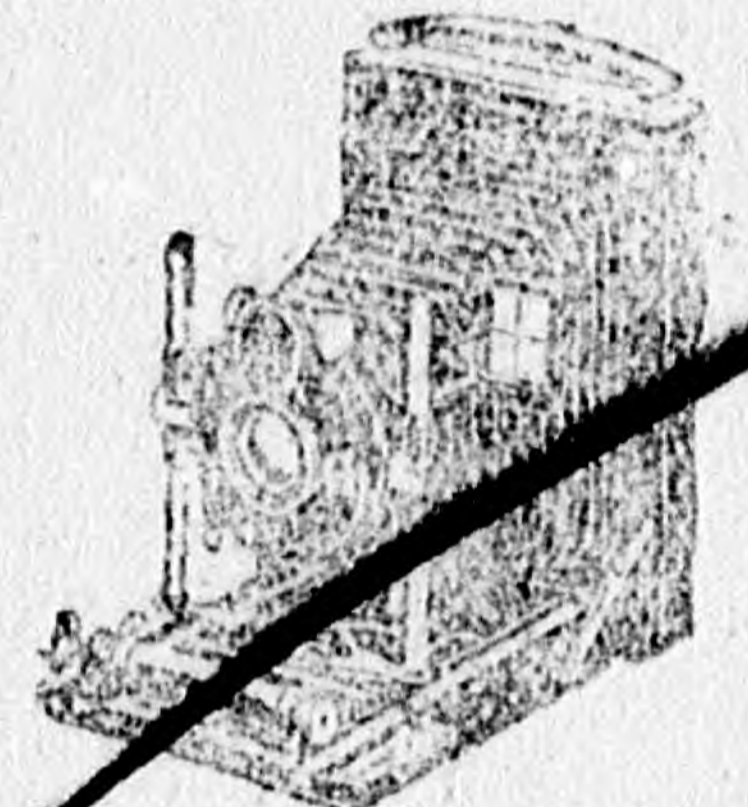
A Subotička Električna Željeznica i Osvetljenje D. D. városi üzletében, Kostina ul. 1., a következő motorok kaphatók:

- 2 motor 1, 2 HP
1 motor 2 HP
1 motor 3, 5 HP-es
1 motor 5 HP-es

Ajánljuk tisztelt vásárlóinknak, akiknek motorra van szükségük, hogy megismerkedjenek hozzánk fordulni, minthogy nálunk állandóan vannak raktáron világhírű AEG motorok. Ezeknek a motoroknak semminemű ajánlásra nincs szükségük, minthogy ezek elismerten a világ legjobb motorjai. Villamos világítási és motorszerelésüket tökéletesen és olcsón végzünk. Nálunk a legjobb árut legolcsóbb áron szeresheti be.

SUBOTIČKA ELEKTRIČNA ŽELJEZNICA I OSVETLENJE D. D.

Fotocikkok

Fényképezési gépek, Agfa-Hauf és minden gyártmányú lemez és film. Minosa gázfény, brómerzüst és celoidin levelezőlap és papír stb. Fotocikkok gyári áron. Sötétkamra rendezésre. Előhívásokat és képek kidolgozását mérsékelt áron. Fényképezésnek külföldi árkedvezmény!

Vidéki rendelések soron kívül gyors elintézését nyernek és barminté szállít. DEUTSCH I. optikus és fotószaküzlete SUBOTICA Kérjen árjegyzéket telefon 216

Üzleti helyiségek, fűtőberendezések, eladók. Reflektánsok jelentősen kevesebb áron eladóknak. November-ig eljére kiadóban. 6621

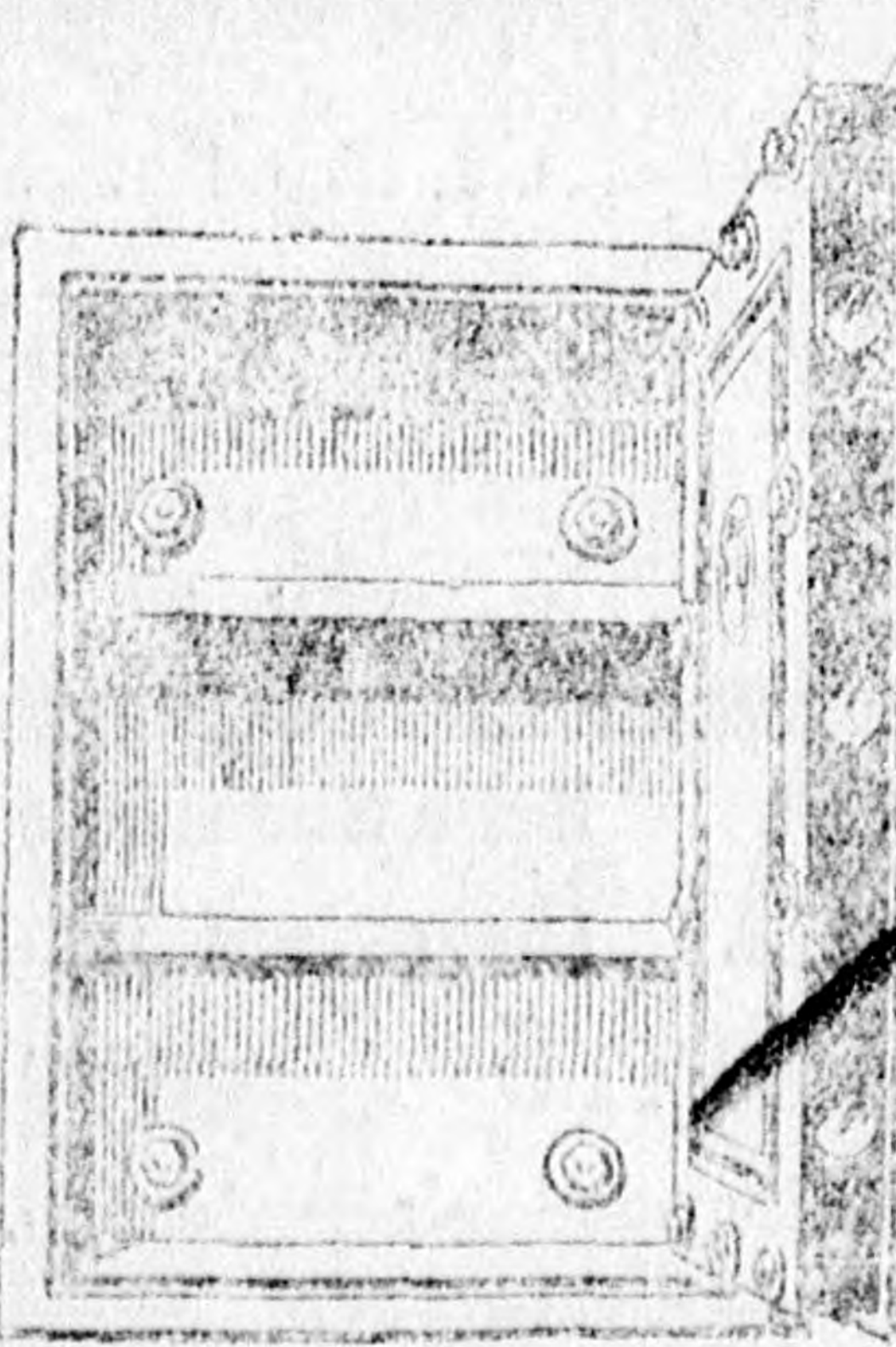
Iskolai év kezdésén két tanuló urileányka teljes ellátást nyerhet román, kath. uricsaládnak. Cim kiadóban. 6597

Büfaloloba lakások ismerőse van. Irodájának kikötő sziveskedien címét közölni. Cím a kiadóban. 6589

JEGYGYÜRŐK és menyasszonyi ajándékokat a legolcsóbban vásárolhat Ádám ékszerésznél Subotica, Rudičeva ulica 6. Sugár-ház. 6769

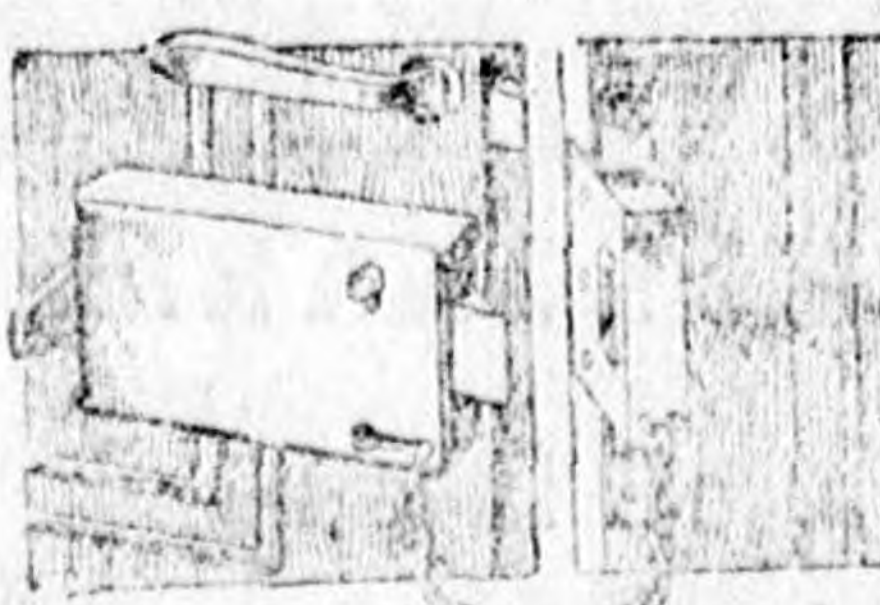

„DIOGENES“ BENZINZSOLÁMPA Öngyújtó és önoltó. Tűz- és szélbiztos. Elpusztíthatatlan. Minden zsebben elhelyezhető. Más lámpákkal szemben előnyei a hosszabb égési időtartamban (7 óra) és csekélyebb üzemköltségben vannak. Ház, pince, istálló, utazók, turisták, örök részére. Ára 95 dinár

FALI ACÉL PÁNCÉL PÉNZ-SZEKRÉNY csavarokkal a falra erősítve. Kis helyet foglal el. A kártya gyönyörűen zománcozott. A legszélesebb butorozott lakásban is szép butor darab. Olcsó! Versenykivívli ár! Legbiztosabb óre pénzének, ékszerének, értékpapírjainak és okmányainak

„VEB“ biztonsági zár. Minden ki- és befelé nyitó ajtóra. Garancia, hogy minden zár más módon, két egyforma nem létezik. Mivelletében legbiztosabb óre lakásának. Használatával nyugodtan elutazhatik. Nikkelezett luxus kivitelben díszre minden lakásnak. Ára 175 dinár Az ajtón belül a szobában: Kívül:

Régen várt ideálja minden háziasszonynak! MOSI KICSAVARI MÁNGOROL! „RUMPLEX“ mosógép. 70 százalék munka, szén-, világítás- és szappanmegtakarítás és a legnagyobb mérvű kímélése árán fehéremülnek. A 10 óras tartózkodás a mosókonyhában 3 órára csökken. 1 év alatt kifizeti önmagát.

Uj VILÁGSZABADALMAK! Győződjön meg! Kérjen díjmentes árjegyzéket! Keressen fel bennünket minden vételkényszer nélkül! „ORION“ kom. predureće za uvoz i izvoz, Beograd, Gospodar Jevremova 6. A Kalimegdán közelében. Minden nagyobb helyen képviselőik keresztetnek

Száztizenkét éves a vajdasági szerb színészet

Ujvidék a szerb színművészet istápolásában is központja volt a magyarországi szerbség ilyen irányú törekvéseinek.

Ujvidéken alakult meg a magyarországi szerb színtársulat. Ujvidék lett a székhelye, ahonnan rövidebb-hosszabb időre ellátogatott a szerbektől más városokba: Zomborba, Beeskerekre, Kikindára, Pancsovára, Verseczre.

A szerb színművészet bölcsője, — akárcsak más nemzeteké — az iskolában ringott. Az iskolai drámajelentések szereplőit később műkedvelők váltották fel. 1813-ban Vuics Joakim, a szerb színészet megalapítója, ugyis mint színtárogató, ugyis mint rendező, de ugyis mint termékeny színművész, fáradságtalanul dolgozott a szerb színművészet fellendítése érdekében.

A szerb színészet fellendülésének első komoly jelei azonban csak 1838-39-ben észlelhetők, amikor hivatalos vándorszínészek álltak a színművészet szolgálatában.

Ujvidéken alakult meg 1838-ban az első vándorszínésztársulat, mely akkori feljegyzések szerint *sugó nélkül* játszott, mert a színészek olyan jól tudták szerepüket, hogy sugóra nem is volt szükségük.

A vándorszínészek működése annyira felkeltette a szerbség érdeklődését, hogy már 1839-ben komolyan foglalkoztak egy »közös nemzet színtársulat« összeállításán. De akkor még csak a tervjél maradtak és Ujvidéken 1844-ig vándorszínészek működtek, akik innen Belgrádba és Zágrábba mentek el vendégszerepelni.

1844-ben Popowics Konstantin szervezett Ujvidéken színtársulatot, amely nagyon népszerű volt.

Ha a forradalom nem jön közbe, a szerbség már akkor megcsinálta volna a szerb színházépületet.

Knezsevic társulata 1860-ban élénk életet vitt a közönség széles rétegeibe és a színház. — melyet közben felépítettek s amely éveken át mindig üresen állott, ekkor eszténként zsúfolásig megtelt.

1859-60-ban mozgalom indult meg az ujvidéki szerb színház állandósítására. A mozgalmat az 1860-ban alapított szerb *Csitaonica* vette védőszárnyai alá.

Az 1861. év végén a Csitaonica engedélyt kapott a kormánytól, hogy a színházi alapítókét részvények útján teremtsék elő. Erre a célra 30.000 forint gyűlt egybe, úgy, hogy a szerb színházegyesület 1862-ben meg is alakult. (Ezidén van 65 éve, hogy a színházegyesület fennáll.)

1861-ben azonban még Knezsevic társulata játszott a mai Sloboda-szálló helyén volt »Zöld kosorú«-ban.

Gyorgyevics János, a szerb színészet nagymestere 1862-ben élére állt a színtársulatnak, amely már 1864-ben Shakespeare 300-ik születésnapján évfordulóján a lezlenehebb shakespeare-i drámákat adatta elő fényes sikerrel. A társulat diadallal járta be a délvidéket és mindenütt nagy lelkesedést gyújtott.

A szerb színészet történetében határkövető volt Szubotics Jánosnak és Hadzsits Antalnak a társulat élére való meghívása.

A szerb színészet renaissance-a az ő nevékhöz fűződik. Olyan magas művészi nivóra emelték a társulatot, hogy hatalmas lökést adtak a szerb színészet fejlődésének. Gyorgyevics után Hadzsits Antal hosszú éveket kitűnő műérzékkel, sok hozzáértéssel és ízléssel igazgatta a színházat, amely akkor élte fénykorát.

Hadzsits Antal 1871-ben *Posoriste*

(Színház) címmel színházi lapot jelentetett meg, amely 1872-től éveken át »Színművek gyűjteménye« cím alatt eredeti színdarabokat és fordításokat közölt.

1874-ben megkísérelte a társulat a belgrádi színtársulattal való egyesülést, de ez a kísérlet balul ütött ki. Éppoly eredménytelen maradt a színházi szubvenció elnyerésére irányuló törekvés. A gör. kel. szerb egyházi kongresszus 3000 forintot szavazott meg, de azt soha ki nem

fizette.

1885-ben az ujvidéki szerb színtársulat Belgrádban vendégszerepelt, ahol lelkes ovációkban részesült.

1887-ben ünnepelte a társulat 25 éves jubileumát és Hadzsits Antal öt napon át díszelőadásokat rendezett, amelyek a szerb színészet nagy fejlettségéről tettek tanúságot.

Azóta is a szerb színészet egyik legkiválóbb intézménye a művelt Ujvidéknek.

Shopping

Irta: Baedeker

Az emlékezések könyvéből

Gazdag embereknek — s főleg könnyenköltő asszonyoknak — kedvence sportjuk az, amit *shopping*-nak nevez az angol, a boltul-boltra járás. A jól szituált halandónak kellemes priviliégiuma ez, amely megengedi neki, hogy időtöltésből, pusztán unaloműzésből öszszevásárolhasson minden holmit, ami megránszik neki. Londonban, New-Yorkban és egyebütt, ahol pénzes emberek laknak, a »shopping« olyan szórakozás, mint akár a színház vagy a mozi, s a vagyonosság felső tízezerje között van számtalan hölgy, akinek éppen így megyen hetenkint vagy legalább havonkint a maga vásárlónapja, mint a fogadódélutánja vagy a fix estéje. Nem is szólva azokról, akiknek szenvedélyévé válik a »shopping«, akik a bevásárlóúti vesz erőt, akik folyton a boltokat járják s a fölösleges pénzüket fölösleges árucikkekre költik. Megtörténi, hogy a látogató, aki rendszer viziidőben teszi látogatását egy ismerős családnál, azt hallja: nincs itthon senki, vásárolni mentek. Irigylésreméltó kedves időöltés!

Mivelhogy az angolok és az amerikaiak a legbővebb pénzű traveller-ek, s ők utaznak a legtöbb olasz földön, igen természetes, hogy Itáliában is gyakran találkozik az utazó ezzel a boldog típusal. Rómában, a hotelben, ahol laktam, megismerkedtem annak egy képviselőjével. Főek igen hajos népek voltak, rendszeren együtt látogattam velük a templomokat és egyéb néznivalókat, s egy reggelen így szólt hozzám a család feje (nem F. ur, hanem F.-né asszony):

— Ma nem tarthatunk Önnel. Ma vásárolni megyünk.

— Mit szándékoznak venni? — kérdeztem.

— Még nem tudjuk. — felelte a hölgy. — De majd csak találunk valamit.

Éppen úgy állapodtak meg abban, hogy azon a napon boltokat látogattak, mintha azt határozták volna el, hogy Frascati-ba rándulnak ki.

Shopping mentek, s este annyi holmit, bric-à-brac-ot, képet, bronzot és könyvet hoztak haza, hogy alig tudták cihelyezni a lakásukban. — pedig három szobájuk volt.

Nem vagyok irigy természet, de elgondoltam, hogy a nagy gazdagság mégse egészen kimérta, s hogyha a sok pénz nem is teszi boldoggá az embert, igen kellemes órákat szerez neki. Ez a család bizony azon az estén, amikor befejezte a vásárlását s elköltött néhány ezer lirát, elégedettebb volt, mint sok ember, aki ugyanaznap szerzett hasonló összeget. Mert — hiába tagadnak — a pénzköltés még a pénzszerzésnél is nagyobb gyönyörűség, kivéve persze a fukarokat, akiknek csak a pénz halmozása okoz örömet. (Szegény gazdagok!)

Az irigysegem mégse volt rosszindulatú. Nem a helyükben szerettem volna lenni e gazdag — de jó — embereknek, hanem csak osztályosa a kedvező soruknak. De mert ez nem volt keresztülvihető, iparkodtam megszerezni boldogságuknak a szurrogátumát.

En is shopping mentem. Észrevettem ugyanis, hogy Olaszországban ezt a fényűzést a pénztelen

idegen is megengedheti magának. Különösen a régiség- és műtárgyak azok, akik e tekintetben igen liberálisok és följötte szeretetreméltók. A némileg intelligens *forestiere*-t, ha lelkesen tud érdeklődni a *belle arti* iránt, akkor is, szívesen látják, ha semmi kilátás arra, hogy pénzt hagy náluk.

Igy az olasz műkereskedőnek az udvariassága és az urbanitása lehetővé teszi, hogy az utazó nemcsak azokat a remekeket láthatja, amelyek a galleriákban vannak fölhalmozva, de azokat is, amelyek a bonquiniste-eknél és az antikvárius-boltokban várják azt a boldog vevőt, aki megfizetheti őket. Ez néha érdekesebb, mint a gyűjtemények látogatása, s az ember sokat is tanulhat ezekben a raktárakban, amelveknek tulajdonosai néha többet tudnak egyik-másik muzeumi tisztviselőnél. A shopping-nak ezt a módját én is gyakoroltam, s nem egy ily boltlak voltam a szívesen látott vendége, pedig egyik se gazdagodott meg tőlem.

Az olyan műkereskedésekre, ahol cífle nyájas *padrone*-k fogadtak, én is békukantam. Sokszor be is hívtak. A kisebb üzletek tulajdonosai olyankor, ha nincsenek vevőkkel elfoglalva, az ajtóban szoktak állni, s ha látták, hogy a kirakatukat nézem, nem egyszer bizzattak, jöjnek beljebb, odabent is szép dolgokat fogok látni.

— De hát, kérem, — szabódtam én, — nekem nincs vevőszándékom, kevés a pénzem, én csak úgy platonice érdeklődöm.

— Az nem tesz semmit. — felelték. — Csak tessék besétálni. *Senza obbligazione*, vételkényszer nélkül.

Persze, akadnak kevésbé barátságos üzletek is. Egy velencei boltlak az ajtáján például ez a fölrás olvasható: *No bargaining in this shop. Strictly fixed prices.* (Ebben a boltlakban nem lehet alkudni. Szigorúan szabott árak.) Ez a riasztás csak angol nyelven van meg s annak hirdetője, hogy az üzlet első-sorban angol vevőkre számít. Nem is igen vetődik be oda olasz, német vagy magyar utas, mert ezek szeretnek alkudni.

Ellenben az igazi olasz boltlakban olasz módra lehet az árakat leszorítani. Firenzében egyszer behatoltam egy »alkalmi« műkereskedésbe. Látszott rajta, hogy a benne lévő áru sehogy sincs rendezve, s a tulajdonosa se lehet valami nagy szakértő. A sok lim-lom, amely ott magaslott, s amelyben értékes darabok heverték a leghitványabb vacak mellett, arra engedett következtetést, hogy valami régi kastélynak a tönkrement tulajdonosa vagy könnyelmű örökösei kőtyavetvélték el az apróbb ingóságait.

Egy asztalon rézmetszetek, litográfiák és más reprodukciók voltak számszámra fölhalmozva. Néhány jó dolog mellett rengeteg sok szemét. Próbáltam válogatni köztük, de hamar rájöttem, hogy napesig se leszek készen. (Pedig még csak délelőtt volt.) Azt kérdeztem hát a tulajdonostól, hogy mi az ára az egész holminak, *tutta la roba*-nak?

Rövid gondolkodás után felelte: — Kétszáz lira.

En még rövidebb gondolkodás után kijelentettem:

— Huszonöt lira.

Az emberem dühbe gurult, s a szemem úgy villogtak felém, mint fenyegető török. Fogta a felöltömet, melyet egy szék karjára helyeztem el és a karomra fektette. Valószínűleg azt akarta tudtomra adni, hogy el lehetek s hogy ily vevőkre nincs szükségem. En az »udvariasságom« mindenesetre erre magyaráztam, jónapot kívántam s kifelé indultam. De még messze voltam az ajtótól, amikor hallatszott az olasz hangja:

— Legyen hát száz lira.

— *Non do più.* — feleltem. — Nem adhatok többet huszonötnel.

És még egy-két lépéssel közeledtem a kijárási felé.

— Vigye hát ötvenért! — alkudott lefelé a boltos.

— *Non posso, Signor.* — sajnálkoztam. — Nincsen erre a célra több huszonöt lirám.

— Negyven! — kiáltotta most a tájlan.

S nyomban utána:

— Harminc!

S mikor látta, hogy erre se fordulok vissza, így szólt rezignációval:

— Tessék hát huszonötért... De elhíheti, uram, hogy csekély haszonra adom.

Aztán hálásan megköszönte, hogy megtiszteltem a látogatásommal: kért, hogy máskor is legyen szerencséje, gondosan becsomagolta a metszeteket, s megkérdezte, hogy hol lakom. Mikor megtudta, így szólt:

— Odáig nem cipelheti uraságod, hiszen ez legkevesebb hat kiló, s ha hordárnak adja, az képes elkérni az utért másfél lirát. Kérem, maradjon itt néhány percig, én majd hozok egy fiút, aki hazaviszi és meg fog elégedni fél lirával.

Rám bízta, az ismeretlenre, a boltlakot, s egy negyed óra múlva visszatért egy jóképű *ragazzo*-val, aki fölnyalábolta a csomagot és vidám kedvvel vitte a város másik részében fekvő hotéibe.

A boltos pedig még egyszer figyelmeztetett, hogy ne adják a fiúnak többet ötven centesimo-nál, s aztán meleg készorítással vált el tőlem.

Alkudni tudni, ez a módja annak, hogy Itáliában ne vásároljon az utazó drágán. Ha ezt tud, akkor a szegény ember is mehet — shopping.

Fekete ének az álomról

Ösvényt tapos az indulónak utat rekeszt az érkezőnek, erőt esküszik az elhagyottnak, szépséget ad a távozóknak. Ijeszt a tegnapok mélyével, csüggeszt a holnapok magasával, fölissza a fehérülő csöndet, rád önti a fekete muzsikát, betakarja a nyöszörgő lelket, föltakarja a pihegő testet, harmatcsöppbe itatja a valót, folyóvá szélesíti a mesét, csolnakot ereszt a tengerekre tóban éhezetti a gályákat. Békét vontat a gerjedés fölött, fáklyákat szur a fáradt gyászba, elaltat téged, aki vészelt, érted vérezteti, aki álmodik, halottakat kerget ki a sirokból, előket zsúfol a kriptavárba, imát fehérit az alkotóttban, ördögöt űz a sápadt szűzből, ellopja tévedésből a halált, itt felejtí újra az életet.

Beréngi János

(Szubotica, 1925.)

A halálsugarak feltalálója "távolbalató zongorát" készített és a fény- hullámot énekszóvá alakítja át

Beszélgetés Grindell Matthews-al a halálsugarak feltalálójával,
aki a világbeke apostolának tartja magát

Londonban él Grindell Matthews, a már világhírűvé vált "halálsugarak" feltalálója. A magyarul olvasó közönség eddig mindössze annyit hallott a halálsugarakról, hogy a világháború után gazdagította ezzel a fegyverrel Grindell Matthews a jövőendő háborúnak fegyvertárát. Grindell Matthews műhelyén egymás hegyén-hátán vannak a különböző technikai készülékek, az accumulatorok, a fényvetítők és a fényszóró tükrök. Ebben a környezetben dolgozik a híres sötét hírdető feltaláló.

— Én a béke embere vagyok — fogad mindjárt bevezetőül — és ne tessék megijedni ettől a sok szerszámtól. Nem akarom én, hogy borzalmasabb háború legyen a jövőben, mint a múltban. Éppen azért találtam fel a halálsugarat, hogy ezzel lehetetlenné tegyem a háborút. Azt hiszem, azzal használhatók a legtöbbet a világbekeknek, ha ilyen fegyvereket adunk az emberek kezébe...

Akkor mégis csak meggondolják magukat az emberek és nem vállalkoznak szörnyűséges emberirtásra, hanem békeben élnek...

Grindell Matthews ezután bevallja, hogy a halálsugarat ugyan már egy esztendővel ezelőtt feltalálta, de tökéletesítésre szükséges és ebben az irányban még nem tudott tovább jutni. Állatokat ugyan sikerült már nagyobb távolságból megölni, a sugarak összetételét a legnagyobb titokban tartja, nehogy találmányát mások is plagizálják. Elmondja azonban, hogy hasznosítja a halálsugarat megalkotásával szerzett tapasztalatait és most újabb találmányon dolgozik. Az elektromosság, a fény és a hang hullámainak a hatásait akarja kölcsönösen felhasználni és ezeknek a segítségével már egész sorát készítette el a különböző rendkívül érdekes készülékeknek. Körülvezet a laboratóriumában, vagy ahogy ő mondja: szentélyében. Az egyik sorban felbukkan egy

furcsa készülék. Hasonlít a zongora billentyűhöz. Fehér és fekete billentyűk sorából áll ez a masina. A csodálkozó tekintetre így szól, rámutatva a furcsa billentyűkre: ez a legújabb találmányom, a luminofon. Ebben a pillanatban megpillantok a zongora mögött egy gombaformájú acélkorongot. Az acélkorong felületének szegélye körül érdekesen csoportosított lyukakkal van tele. A következő pillanatban felnyílik a Matthews lakásából a laboratóriumba vezető ajtó és belép rajta a feltaláló felesége. A felesége, aki különben segíteni szokott a kísérleteknél és asszisztens vagy adjunktus néven szerepel, leül a különös billentyűk elé. A kezét végigfuttatja a billentyűkön és ebben a pillanatban az acélkorong lyukaiból fény-sugarak áradnak elő, az acélkorong pedig énekelni kezd. Harmonikus és kedves hang tölti be a szobát. Csodálkozó kérdésekre elmondja, hogy felesége most Bach egyik szonátáját fogja eljátszani, a készüléknek ehhez a masinához más köze nincs, minthogy ezen a masinán is billentyűkkel kell játszani. A billentyűk azonban csak arra valók, hogy megindítsák az elektromos fényhullámot, amelyeket azután a feltaláló az acélkorongban már hanghullámokká változtat át. Ezután megmagyarázza a készüléknek és hogy bebizonyítsa állításának valóságát, a fényhullámok és hanghullámok egymáshoz való közérő, ráteszi kezét a korongra és befogja az egyik lyukat, amelyből fény sugar tör ki. Megszűnik a csodálatos masina éneke. Ezután leveszi a kezét az acélgomborról és újra felhangzik az ének. Most cigarettára gyújt és a cigarettája füstjét a fényhullámokba fújja. Ebben a pillanatban mintha szordinót tettek volna a rejtélyes készülékre, már csak tompán hallatszik az énekszó. Ez a fényorgona, mondja büszkén Matthews, vagyis a luminofon. De még ez sem

minden. A billentyűkkel megindított sugarakkal nagyobb távolságra küldött elektromos hullámokat és a fényhullámokat a rendeltetési helyükön lehet átalakítani hanghullámokká. Például, ha majd Budapesten ülnek le a luminofon billentyűi elé és eljátszanak rajta egy magyar népdalt, akkor akár a londoni közönség is hallhatja azt, mert a Londonba irányított elektromos és fényhullámok itt az angol fővárosban alakulnak majd át hanghullámokká, ennek a készüléknek segítségével.

Grindell Matthews, miután ezt a messés perspektívát nyitotta meg találmánya jövőendő fejlődésének, mint az ellenpróbát is megcsinálja, hogy végleg meggyőzőn. Az előbb ugyanis a fényhullámokat állította el és akkor a hanghullámok is megszűntek. Most ennek az ellenkezőjét próbálta ki. Az asztalra tesz egy furcsa mahagoni fadóbozt. Azt mondja, hogy a dobozban elektromos készülék van. A doboz tetején egy mikrofon tölcser látszik. A furcsa dobozból két vezeték ágazik ki. Az egyik a készüléket összeköti a kapcsolóval, a másik pedig egy kis elektromos tekercsel, amelyet az asztalra tett. Most bekapcsolja a kapcsolót és ebben a pillanatban kigyullad a laboratóriumban a villamos lámpa, a titokzatos dobozból pedig fütytűző hallatszik.

A lámpa erre pislákolni kezd és a rövidbe fütytűzőnél rövidebb időre, a hosszabb fütytűzőnél pedig hosszabb időre elsötétedik. A fény követi a hang minden változását. A hangrezgések, ahogy a feltaláló megmagyarázza, ezzel a készülékkel fényrezgésekké alakulnak át, tehát a fordított utat teszik meg, mint amikor a luminofonban fényhullámokból hanghullámokká alakulnak át. Grindell Matthews most egy másik készüléket mutat, azt mondja, hogy ez a készülék a voyagraph. Ez a masina megint arra való, hogy érzékelhetővé sőt láthatóvá tegye a fényt és a hang különböző jelenségeit és jellegzetességeit. Olyan készülék ez mint azok a kis laposkák, amelyekkel a gyermekek szokták játszani. A játékszernek látszó kis tárgy végén egy-egy kicsiny ablak van, amelyen át világosság árad a készülékből. Matthews mozgásba hozza a masinát. Ebben a pillanatban a kis ab-

lakokból fénykéve árad elő. Matthews most beszélni kezd. Erre a fénykéve megrezdül, ugrálni kezd és a hullámzó fekete vonal tűnik fel a fénykévében. Nagyszerűen látszanak rajta a hullámhegyek és a hullámvölgyek, illetve szaknyelven a hullám hasai és a hullám csomói, továbbá a közbeeső interferenciális területek. Ezek azok a hanghullámok, amelyeket fényhullámokká alakított át. A hullámhegyek és a hullámvölgyek, illetve a hullámcsomó folyton változtatják egymáshoz való helyzetüket és nagyságukat, aszerint, amint Matthews magasabban vagy mélyebben beszél. Amikor így az egyik bémulatóból a másikba estünk, egyszerre csak a szoba másik sarkában megszólal egy nagy beszélőtölcser, aminőt a rádiófelvevőkészülékre, a broadcastingokra, azelőtt a gramofonokra alkalmaztak.

— Azt hiszi, ugye, hogy ez rádió? — kérdezi Matthews. — Nagyon téved, mert ez nem a rádió a beszélőtölcserre. A szomszéd szobában közönséges gramofon játszik, a hang azonban itt hallatszik a tölcseren át, mert a gramofon-lemezzel a hangot fényhullám alakjában vezetem ehhez a tölcserhez és itt újra visszaalakítom hanghullámmá. Ezután a falhoz lép és ott igazít valamit az ott elhelyezett készüléken. Erre a gramofontölcserből hallatszó énekszó annyira megerősödik, hogy már valószínűleg kiabálásszámba megy.

— Látja — mondja a feltaláló, — most megerősítettem a hangot, akárcsak a rádió szokta. A hanghullámokból fényhullámokká átalakított, majd ismét hanghullámokká visszaalakított hangot sokkal erősebben tudom visszaadni, mint az eredetileg gramofonlemezén elhangzott.

Most ismét tompítja a hangot és az énekszó most oly tisztán hallatszik, a gramofon tölcseréből, akárcsak a valószínű éneklés és elmúlik a gramofon szokásos kellemetlen recsegése is. Ezt a készüléket most bevezetik az angol kórházakba, a betegek szórakoztatására. Az egyik teremben felállítják a gramofont és a többi termekben tölcsereket állítanak fel, hogy Grindell Matthews új találmányának segítségével egy gramofonnal egyszerre az egész kórház betegeit szórakoztassák.

Az imádság

Móra Ferenc meséiből

Akárhányszor lefogtam a szemem az éjszaka, sehogyse tudtam elaludni. Fél felé fordultam, fejemre huztam a vánkost, beterítettem az arcom zsebkendővel: mind nem használt semmit. Utoljára fölkeltem, kinyitottam az ablakot és kihajoltam a kertbe.

Csodaszép tavaszi éjszaka volt, csendes és meleg. Valahonnan a Tiszáról vizimalom kattogása csapódott be néha, de aztán az is egészen elcsendesedett. Semmi nesze se hallatszott. A fülemle már aludt, a fecskék még nem ébredtek föl.

A langyos szellő oly halkán cfrógatta a bokrok és fák ágait, hogy a frissen kifésült, lágy levelek meg se zördültek bele. De láttam, hogy a somfabokor sárga virágai szeliden libegnek, ezer meg ezer apró aranypille gyanánt. Sohase láttam még ilyen éjszakát; a homályba borult föld föl a csillaghimnics égi mezőig az egész világot betöltötte a tavasz édes illata.

Isten tudja, meddig nézelődtem így, az ablakpárkányra könyökölve, de egyszer csak látom, hogy valami világosság dereng a kert közepén. Halvány, szellő fény, mint mikor a hold vékony felfőn süt keresztül. De ereje egyre nőtt, úgy, hogy megolvashattam a kíváncsi ágaskodó százszorszépek szirmait s tisztán láttam az utolsó fűszálát is.

Aztán csendes muzsikaszó kezdett zsongani a levegőben. Olyan halk, mint ha messziről, valahonnan a csillagok közül jönne s mégis olyan csodálatos erejű, hogy táncolni kezdtek rajta a fűvek és virágok. Az öreg kőrteék lassan ringatták koronájukat, az orgona-

gallyak gyorsabban verődtek össze s az álmukból fölzavart pillék vidáman csapongtak körül a nárciszok bökölő kelyhét. Még a szökőkút vize is szüntelen ütemre ugrott a magasba. Én magam is jókedvűen integettem a fejemmel a titkos muzsika dallama szerint.

A világosság egyszerre olyan káprázatos lett, hogy be kellett hunyni a szemem. Mire kinyitottam, találatok ki, mit láttam? Ugy se találjátok ki, inkább megmondom.

Tele volt a kert angyalkákkal. Virágok kelyhéből nőttek-e, csillagok sugarán szálltak-e, én nem tudom, de anynyian voltak, hogy nem győztem őket megolvasni. Bizonyosan a jó Isten engedte meg nekik, hogy ezen a gyönyörű tavaszi éjszakán leszálljanak a földre s mulassák ki magukat idelent jó gyerekek módjára.

Ha én azt el tudnám mondani, hogyan játszottak az angyalkák, el se hinnétek, hogy olyan szépen lehet játszani. De ha nekem nem hisztek, kérdezzék meg a jegénye-nyárfát, melynek hajlós sudarán hintáztak. Kérdezzétek meg a szökőkutat, melynek vizét kacagva locsolták egymásra. Kérdezzétek meg a jácintot, melynek virágtölcseréből mézet szörpöltek s a pillangókat, amelyekkel cicamacáztak.

A fűszál nem hajlott meg apró lábasok alatt, ha jártak. Rózsaszín szárnyuk ragyogott, ha szálltak s testük árnyékot soha nem vetett. Nevetésük csegett, mint az ezüst-csengelyű s. ki verte az álmot még a lusta csigabigák szeméből is. Óvatosan bujtak elő a borostyán-levelek közül s kíváncsián buleggették apró szarvacskáikat.

Utoljára bujdoskát játszottak az angyalok. A legkisebbnek oviluk, aranyhajja, kékszemű angyalkája, gyöngyvirág-levelet kötöttek a szemére és a

sarokba állították hunyni. Azután kárkába állva körüláncolták:

Gyöngyvirág levele,

Fordulj hamar lefele,

Addig, míg mi ellutunk,

Szanaszét

Elbujunk.

Fa tetején, föld alatt

Heje, hujja, haja, hupp!

Ebben a percben megszólalt az eresz alatt a fecske:

Dicsértessék, csicseri,

Aki megnyugasztott,

Dicsértessék, ficseri,

Aki levirasztott!

Fecske szavára, hajnal hasadására egyszerre elsötétedett a kert, elhallgatott a muzsika s egy szempillantásban úgy elröpültek az angyalok, mint az álom. Nem maradt ott más, mint a bekötött szemű angyalka. Azt hitte, azért lett olyan csend, mert elbujtak a társai s csak várta, mikor kiáltják már, hogy "szabad!" Mikor aztán nem győzte tovább türellemmel, lekapta szeméről a gyöngyvirág-levelet s akkor tudta meg, hogy maga maradt a földön.

Jaj, ha láttátok volna szegény kis angyalt, milyen kétségbeesetten tördöse a kezeckéjét. Mi lesz vele, hogy jut ő most vissza az égbe, mikor az utat nem tudja? Ki vezeti haza, ki mutatja meg a mennyország útját, ki vezérli el a jó Isten trónusáig?

Jajgatva, lecsüggedt szárnyal, lehajtott fejjel állt meg az ablak alatt:

— Bácsi, melyik a mennyország útja?

— Virágtestvérkéim, mutassatok utat az égbe!

szaka egy is keveset aludtak. Az angyalka a nyárfához fordult sirva és jajgatva:

— Hatalmas jegénye, te messze látsz, sokat tudsz, te mond meg, hogy juthatnék a jó Istenhez!

A jegénye megrázkódott, ezüstszin levelei csörgésével, karcsu orma ingatásával felelt:

— Fölfelé, fölfelé!

Az angyalka föltekintett. Istenem, az ég olyan végtelen nagy, csillag oly tömegtelen sok van: a sok közül melyik mellett visz el a mennyek útja? Nem tudja senki, senki. Pedig egyre jobban szokott a hajnal, már zörögtek az utcán a tanyai kocsik, ébredni kezdett a város.

Kigyúlt a világ a házmasteréknél is. Kinyílt kis szobájuknak a kertre szolgáló ablaka, kihallatszott rajta a beteg házmasterné fuldokló köhögése s a házmaster patkós-csizmájának a kopogása. Kiszártatva csend lett s a csendben tisztán hangzott ki egy édes gyerekhang. Házmaster Annuska imádkozott az édesanyjáért.

— Édes jó Istenem, Annuska nagyon jó kis lány és nagyon szeret téged. Légy olyan jó, hogy anyuskámat ne köhögtesd olyan nagyon, hanem gyógyítsd meg, mert e vagy a jó Isten most és mindörökkön örökké, amen!

Az imádság szállt, szállt kifelé az ablakon és arany sugar módjára futott fel a mennybe. Az eltévedt angyalka utjongva csattantotta össze szárnyát:

— A tiszta szívű gyermek imádsága egyenesen az Uristenhez száll; tudom: már az utat a mennyben!

Azzal, huss! elrepült, arra, amerre a házmaster Annuska imádsága szállt hasadó hajnalon keresztül, halványuló csillagok fölé, föl egyenesen a jó Istenhez.

Tánc a szabadban

Bécs, augusztus eleje

Az ugynevezett táncestély nagyon szimpátiikus és enyhe formája az örületnek, van benne rendszer, az egészségre egész kellő, kitűnő ellenszer a kártya, ez italozás, sőt a flirt ellenes. A tánc hullám, a nyári tánc hullám, amely diadalmasan végighömpölyg a világon, természetesen eljutott Bécsig is. Bécsben mindenütt táncolnak, mindenütt van délutáni »táncostea« és éjszakai, mondjuk »coctiles tánc«. Azokat a tánc helyeket, hol télen is táncolnak, — Hopfnerbart, Lusthaust, Kobenzl-t, Kursalont, hotel-halokat, kávéházakat, harokat és a többi, — ezuttal nem használom föl csevegés témára, ezek nemcsak nyári helyek, maradjanak télire.

A szabadtéri táncot tudvalevőleg először a faunok és nympfiák honosították meg, sikerrel folytatták a szeretetre méltó emberévek, népünnepélyeken minden időben divatos volt, tehát kissé csodálatos, hogy az utolsó években kellett újra a világvárosi civilizációnak fölfedeznie azt, hogy a táncoloz a szabadban nem kell más, mint egy szoba, esetleg csak egy fürdőszoba nagyságú parkettadarab. Heitzingben — Bécs előkelő villanegyedében — genialis emberek ezt fölfedezték. Egy ügyvéd nyitott egy kávéházat az idén. A kávéház, egész modern, kicsit filigrán és neve Bécsben tradicionális: Domnmayerhofnak hívják, úgy mint azt a régesrégii hiezingi tánckertet, amelynek már nyoma sincs, de amelyben hajdan, az igazi régi jó időkben Strausz, maga a nagy Strausz, a keringőkirály, dirigált mint karmester. Az új Domnmayerhofnak kerje kicsinyke és esténként zsufolásig van, mint egy vilamos Pesten vásáriap este. Van egy fenntartott hely a táncra, a parkettlap billiárdasztalnak nagy volna például, de tánc teremnek nevezni igazán csak nagyzási hőbort vagy anyagi jóakarát merné.

Kik táncolnak itt? Az ugynevezett közeposztály, akiknek nincs privátautója, hogy Hinterbrühlbe, Kobenzlre, Hubertushofba menjen ki táncolni, de ide taxi autón, villamoson könnyen kikerül. A nagy gazdagok — vagy akik ennek látogatását ambicionálják — Lidon, Karlsbadban és más ilyenféle helyen vannak és természetesen ott is táncolnak, mint erről sajnos csak hallomásból van szerencsém értesülni. Akik itt táncolnak este, azok megoldoznak nappal azért, hogy táncolhassanak. De azért a ruhák javarészt elsőrangúak, harisnyák kifogástalanul fénylenek egészen a térdhajlásig és a nők épen olyan szépek vagy csunyak, mintha saját autójuk lenne. Pestiesre fordítva a dolgot — mintha a délutáni Dingli és esti Vampeties közönségéből csimálnának egy vegyes imbisz.

Hogyan táncolnak? Kicsit rosszul és nagyon jó kedvvel. Direkt megható az az ambició, amellyel működnek. A parkett zsufolva a ipárokkal. Ilyenforma lehetne az, ha a heringek a hordóbn táncra kerekednének. A buzgalom megható. A pódium mellett ültem egy asztalnál és megfigyeltem az arcokat. Ha azt mondanám, hogy szenvedéllyel, extázissal táncolnak, akkor lekicsinylő jelzőt alkalmaznék — nem, a kedves bécsiek lelkiismeretesen, ügybuzgalommal táncolnak, úgy mint a minden tárgyból jeles tanulók szoktak tornázni a gimnáziumban.

Mit táncolnak? A nagyon jó szimfonikus zenekar — mely, mekor nincs tánc, délután, külön dolgokat is produkál, mint már többször hallottam — játszik blues, shymit, tangót, esárdást, keringőt. A táncosokat azonban ez nem zavarja meg csöppet sem. Ők a csárdást — gyönyörű magyar szövegét, mely úgy kezdődik eredetiben: Nagyságos kisasszony fölmászott a fára... a németek hála Isten, vagy sajnos, nem ismerik — mondani például a csárdást »pasa dubla« amerikai spányol tánc mintájára lárták. De senki hazafias érzése ezen ne háborodjon föl, mert viszont Strausz

hallhatatlan Blauc Valzert, ök, a bécsiek — oh borzalom — egyszerűen blues-nak táncolták le. Szegény Strausz es, azt hiszem, csak shymit-figurával fordulhatna meg siriában, ha ezt tudná. De az is igaz viszont, hogy a bécsiek tudják, mi a kötelességük: soha olyan nagy taps nem hangzott, mint a Strausz-keringő után. Megismételték viharos tetszés mellett és oly szenvedélyesen topogták a medvetáncot a valcer-zenére, hogy több pár a zsufolt nagy ebédasztalról

lefordult a földre. Szerencsére semmi komolyabb baj nem történt, csak egy fiatalember ijedtében megcsókolta a táncosnőjét lopva, az apa pedig gyorsan rendelt — mert ijedtében sem vesztette el a fejét — egy üveg bort az elfogyés megünneplésére. Ez a fiatalember se fog szabadban keringőt táncolni sohasem többé a dobogó szélén.

Tanulság: addig jár a korsó a kutra, míg megüszül.

Ujhelyi Nándor.

A sárga csillag

Irta: Diószeghy Tibor

1.

Yoshi, a tatár pásztor lástaslova jött rá legelsőnek arra, hogy a sárga csillag nem jelenthet semmi jót. Megyezte a fölélet egész nap, mely gödröt kapált lábával a pázsitra, a szőre felborzolódott és még a nyertése is elváltozott: úgy nyivakolt az ijedtségtől, mint valami beteg macska. Aztán nekifugaszkodott, elszakította a kötőféket és a lejtős hegyoldalra vad száguldásban nekiiramodott a völgynek.

— Elment az esze, — csóválta fejét a pásztor, amikor a kancát vérbefagyva megtalálta az egyik szikla tövében, és a szentséges láma holdogult nagyanyjára vonatkozó drasztikus kiszólással könnyített lelkén.

2.

A segédtiszt éppen a tizenhetedik nyílal-átszúrt szívet pingálta az íróasztalára szögezett papírlapra a tollszár boldogabb végével és azon törte fejét közben, hogy mivel üsse agyon estig az időt? Rettenetesen ünta magát. Már rég volt ilyen csöndes napja; az öreg, eltrottlisodott tábornagyot megint elővette migrénje, úgy feküdt szobájában a díványon, akár egy hulló, a vezérkari főnök pedig — hadműveletek legfőbb intézője — dél óta tárgyalat írodájába bezárkózva a titokzatos civillel. Senki sem zavarta ilyenkorán a nyitottbajszu, harmincskétes adjutánt, csak a telefonok csöngették rá minden percben: a keleti fronton megkezdődött a taktikai okokból elrendelt visszavonulás és a hadsergparancsnokság minduntalan fontos intézkedéseket kért. A segédtiszt egykedvűen üvöltött bele ilyenkor a kagylóba, hogy az excellenciás ur nem ér most rá; még csak gondolkozni sem próbált főhadnagyságig maximáltn eszével azon, hogy egyszerre miért nem érdeklik a vezérkari főnököt a halomragyülő táviratok, miért nem törődik a Karri-hadosztály katasztrófiális vereségének hírével és miért válaszolta ingerülten azt erre a jelentésre, hogy ne zúklássák minden mághasággal?

Hat óra után néhány perccel a vezérkari főnök kidugta az ajtón lilaszínű szemölcsökkel gazdagon dekorált ábrázatát.

— Hivja föl Tewaal ezredet, — formédt a segédtisztre.

A segédtiszt a telefonhoz ugrott, a sajtóhadiszállás parancsnokságát kapcsolhatta és az ezredet kérte a készülékhez. A vezérkari főnök, Rabant-Altorga báró türelmetlenül, dsiggelt a háta mögött, s amikor Tewaal végre jelentkezett, kikapta az adjutáns kezéből a beszélő-csővet és személyesen mondta be reudicéjét:

— Letiltandó a lapoknak, hogy a készülő csillagászati eseményről írjanak. Még csak célzást sem szabad rá tenni. Szigoruan ellenőrizendő, mert minden ilyen közlemény a hadviselés érdekeibe ütközik.

A főhadiszállásra beszárt harctéri tudósítók a vacsoránál hetegre nevettek magukat, amikor Tewaal ezredes kuriozámképpen közölte velük, hogy a vörös dísznő mit talált ki megint. A segédtiszt azonban semmi okot sem látott a derűtségre, amikor a báró befejezte a telefonbeszélgetést és visszatért szobájába. Rögtön az utott eszébe, hogy a vezérkari főnök látogatója, akinek kedvéért Rabant-Altorga szinte megrejedkezett az egész háborúról, reggel ob-

szervatóriumi igazgatóként mutatkozott be neki; ez a körülmény felkeltette most gyanúját. Lesbeált a folyosó végén és el is csípte az igazgatót, amikor távozni készült a főhadiszállás épületéből. A csillagász elcinte nem akarta megmondani, miről van szó, azután a vállát vonogatva mégis kibökte:

— Összeütközünk egy kóbor-csillaggal.

— Micsoda, — kérdezte meghökkenve a tiszt — neki megy a föld egy bolygónak?

— Az jön nekünk. Mégpedig másodpercenként hétszáz kilométeres sebességgel...

Az adjutáns azelőtt autós-tiszt volt. Nyomban kiszámította, csak egy fejben, hogy a szóbanforgó csillag lényegesen gyorsabb a legjobb Mercedes-kocsinál is. A másodpercenkénti hétszáz kilométeres teljesítmény határozottan imponált neki és elismerő bólogatással kérdezősködött tovább:

— Na és mikor lesz megtartva ez az izé... összeütközés?

— Négy nap múlva.

— Hogyan? — döbönt meg — ilyen váratlanul?

Az obszervatóriumi igazgató fásultan pödörgette pofaszakállát és a csillagot okolta mindenért:

— Uglátszik, letért a pályájáról. De az is lehet, hogy a Newton-képlet rossz... Mindenesetre elkerülte a figyelmünket, hogy jobbra az Arcturustól közeledik földünk felé ez az autzájder...

— Szép kis vircsaft lehet abban a csillagában, — gondolta a segédtiszt.

Hangosan csak annyit jegyzett meg, hogy nézete szerint még komoly kellemenségek származhatnak ebből a mulasztásból.

— Nem tehetünk róla, — mentegézőt a csillagász — nem vettük észre. Tessék elgondolni, kérem, van vagy tízezer millió csillag, a hollygokon és a kialadt napokon kívül. Nem lehet mindre vigyázni. Az adjutánsaim most próbálják kiszámítani, hogy fordulhatott ilyenmi elő a csillagrendszerben. De aligha készülhetnek el vele...

— Miért? — riadt fel a fiatal tiszt.

— Mert a katasztrófa addigra... a földön élő emberek...

A segédtiszt nem hallott többet. Összevágta sarkantyúit és felgaloppozott az irodába. Leült az asztalhoz és szolgálati jegyet állított ki magának négy nap eltávozásra a mögöttes ország-részbe. A cédula aljára odahamisította Rabant-Altorga nevét.

Tíz perc múlva autón roszott a főváros felé.

3.

Este elállt a kéthetes eső és a szél elvitte a felhőket.

A jövészárkók népe babonás félelemmel fedezte fel az égbolton a sárga csillagot. Ekkor már tízenöttször akkora volt, mint a hold és percről-percre nőtt.

A front mindamelllett csak másnap bontott föl. Délutánra a legutolsó baka is tudta, hogy még három nap és vége a világnak. Ellenséges repülőek kezdtek a fölvilágosítást, ledobtak néhány ezer röpcédulát, amelyeket Rabant-Altorga hasonlókkal viszonzott: ezt a propagandát azonban mindkét részről csakhamar beszüntették. Nem akadt pilóta, aki felszálljon, mind hazaszöktek gépeiken. Más nem is jutott haza. A vonat-közlekedés megszűnt, egyetlen vasutat

sem volt boldog utolsó óráit szolgálatban tölteni. Az automobiloikat a katonák megállították az uton, a hennilöket leölték, vagy agyonverték és helyüket mások foglalták el, akikre néhány lépéssel odébb ugyanez a sors várt. A legénység feltörte a municions-ládákat és kifosztotta a raktárakat: utoljára még kilövöldöztek magukat kedvükre és telezabálták a bennőjüket konzervvel.

A vörös báró ellen egy közhuszár merényletet kísérelt meg. A főhadiszállás előtti térségen odaugrott hozzá és zavaros kiáltozás közben ráfogta revolverét:

— Dögölj meg! Most mindnyájunkat megver érte az isten... hóhérok... háboru kellett?... Nesztek, sturm, pergőtűz, kitüntetés...

Senki sem mozdult. A tiszték, akik Rabant-Altorgát körülvették, dermedten bámultak az örülte és odébbhúzódtak a vezérkari főnöktől: értelmetlenül, céltalanul és fölöslegesen érezték a gyilkosság megakadályozását. Lebbük mélyén a huszárral érezték, aki elliomályosult pillantással bámult pár másodpercig, aztán hirtelen maga ellen fordította a fegyvert és belelőtt pontosan a szív középső-közepébe.

4.

A zoológiai laboratórium szolgálja letette a darázs-preparátumot és kimozdott az ablakon. Lent az uccán összevissza szaladgáltak az emberek, senki sem tudta, mihez fogjon. Nyüzsgött minden, mint holmi felpiszkált hangybolyó: a tudósok ez nem volt újság, hasonló tüncmenyeket nem egyszer megfigyelt a rovarok világában. A szolgál, aki ugyszólván együtt nőtt fel a gombostűre-spékelt bogarak közt az öreg Zorda professzorral és szaktudásában semmivel sem maradt mögötte, (sőt az izeltlábak sok családját ő ismerte alaposabban) nem tudta hasonló magasláról és hasonló fölényvel szemlélni az eseményeket. Hiába, mégsincs diplomája, — gondolta a tanár. És mosolygott, amikor a szolgál zsörtölődni kezdett azon, hogy a rendőrség egyáltalán nem teljesíti már a kötelességét és senki sem törődik azáltal, hogy az uccasarkokat ágyasházzá avatják a szerelmi tébolyba esett nők és férfiak.

— Ez már így van, — mondta a tanár, — az unokaöcsém, éppen Rabant-Altorga báró segédtisztje azért szökött haza a főhadiszállásról, hogy végre magáévá tegye a nőt, akibe négy éve szerelmes. A férjét leszurta, de az aszszony vallási örijöngésbe esett és halani sem akar most másról. A fiu is megtért és együtt járják a templomokat.

A két véglet közt hullámozott az élet. Vallásalapítók hirdették új tanáikat a muzeumok lépcsőiről és a gyűlekezettől pár lépésre, kapuk alatt tizenhat éves, hercegnyók áldozták fel magukat trágyszagu utcaseprők karjában. Kegyes processziók vonultak végig könyörgő zsolozsmákkal a körutakon és szembe-találkoztak részeg, mezítelen bacchansnők körmenetével. Imával és pájnkával narkotizáltak magukat a siralomházzá változott világ halálraitéitjei...

— Megszűnt már minden, — állapította meg a laboratóriumi szolgál — a klinikán úgy maradtak féibe az operációk, hogy a felvágott hasakat he sem varrták.

— Hát ezt melyik újságban olvasta?

— Azok se jelentek meg, kérem. Vége van mindennek. Tarva-nyitva állnak a boltok is, úgy voltak egész éjszaka... még lopni sincs kedve senkinek.

Zorda büszkén pillantott rá.

— Csak mi vagyunk itt, a helyünkön. — Meg a darazsak, — tette hozzá a szolgáló némi meghatottsággal.

A tanárnak elkomorodott a pillantása:

— Erről jut eszembe, Janos, — szolt szigoruan — tegnap már megint nem vigyázott, kettőnek egészen csapnyomta a potrohát...

5.

Kisebb katonai osztagok helyreállították a központi frontszakaszon a te-

Jó éjt kívánok neked, édes Sándorom!

Ismertlen részletek Szendrey Julia Naplójából

gyelmet és így párezer főnyi megbízható őrség alakult, főleg altisztekből, a vezérkari főnök mellett. Rabant-Altortorga szinte hipnotizálta nyugalmával embereit; becsületszavára ígerte meg nekik, hogy kimentí őket a kataklizmából és azok vakon bíztak benne.

A báró várt.

Terve készen volt, de nem akarta, hogy időelőtt kitudódjék. Az utolsó-előtti napon azután látogatást tett a száznyolcvanhegedik gyalogezred gáz-kamrájában, ahonnan magával vitt autóján egy fiatal századost a főhadiszállásra.

A soffőr hallotta, hogy mit beszélnek. — Négyezer emberrel. — magyarázta Rabant-Altortorga, — beleértve ezer asszonyt is, biztosítani tudjuk az emberiség fennmaradását.

A százados csokoládét maiszolt:

— Rajtunk nem fog mulni. Gázmaszkunk van elég és négyezer szűrőt elkészítünk addigra. Minden rendben lesz, persze, ha a szinképelemzés nem hibás.

— Négy spektroszkóp-vizsgálat jutott ugyanarra az eredményre egymástól teljesen függetlenül.

— Ez megnyugtató... mindenesetre.

— Annál is inkább, mert a sárga színt, amit eleinte gyanusnak találtak, teljesen megmagyarázza a hélium jelenléte. Lamnars tévedett, amikor abból a feltevésből indult ki, hogy a csillagcánci-vegyületeken kívül egyebet nem tartalmaz.

— Bár igaza lett volna. Clán-battériát akár százezer darabot is össze lehetne szedni az ezredekől. Erre az új gáz-kombinációra azonban nem voltunk berendezkedve.

— Most már mindegy, — felelte a vezérkari főnök és elkért egy tábla csokoládét a századostól.

6.

Az összetűzés úgy folyt le, mint valami nagyszabású gáztámadás. A sárga csillag — a Nappal is jóval hatalmasabb gáztűz — közel háromnegyed óra hosszat vonult át a földön. És meghala minden földön-járó-test, mind madár, mind barom, mind vad, és földön-mászó minden állat: és minden ember. Mindenek, valamelyeknek orrokban élő léleknek lehellete vala, mindenek, valamelyek szárazon laknak vala, meghalának. A pusztulás órájában Mózes első könyvét olvasta a gázalarc dísznöféjének ablakán keresztül Rabant-Altortorga báró, aki megmenekedett imígyen az utolsó félórában összeverbuvált háromezer emberével és fegyveresen rekvirált asszonyaival együtt.

7.

A vörös dísznö rövid beszédet intézett az életbenmaradottakhoz a főhadiszállás erkélyéről:

— Mi, — mondotta, — aki Isten kegyelméből szerencsés módon megmenekedtünk a világpusztulásból, sokkal kedvezőbb viszonyok között és sokkal előnyösebb helyzetben folytathatjuk életünket, mint idáig. A gázözön megkímélte a kultúra és civilizáció csodálatos alkotásait, amelyek ezentúl nem lesznek egyes kiváltságosok tulajdonai, hanem mindenből jut mindenkire bőven, több is, mint amennyire szükség van. A föld paradicsomi korszaka következik most és ez a paradicsom nem lesz a régi, kezdetleges édenkert, hanem a modern technika minden vívmányával berendezett földi menyország. Az embert ezentúl nem választják el enibertársától önző érdekek, előtt a szeretet országa, mert hiszen ha százszorannyian lennénk...

Uj segédtszolgálat, a kémikus-százados melléje lépett és félbeszakította.

Valamit sugott a vörös báró füllébe, aki összehelyezett szemmel hallgatta végre a jelentést, azután félretolta a fiatal tisztet és kipirult arccal harsogta le katonáinak:

— Az ellenség két zászlóvala ugyan-ugy megmenekült, ahogy mi. Remélem, fiúk, mindenkéül tudja kötelességét. A haza mindenkéül!

— Hurrá! — bögte a tömeg.

Es másnap hajnalban újból megkezdődött az offenzíva.

Szendrey Julia élete mártír-élet volt, s halála után még az emlékét is bemocskolták azzal, hogy nem is szeretete soha Petőfit hanem csak hiúságból lett a felesége, és megvádolták azzal, hogy ökergette halálba Petőfit, ő hajszolta — esztelen nagyravágásból — férjét a csatatérre. És mikor élete vége felé elszakadt második férjétől is, még akik védeni akarták, azok is erőtlének és bátoratlanok lettek, mert megbénította őket a felzúduló közvélemény, amelynek voltaképpen Arany János adott döntő és irányító kifejezést már 1850-ben *A honvéd özvegyében*, költői pályájának e legnagyobb eltévelyedésében.

Pedig Julia szent asszony volt, tisztalelkű és tisztaleltű, akinél többet ártatlanul senkinek szenvedett, s akinél nemesebben, büszkébb némasággal senkinek tűrte a megpróbáltatásokat. És élete nagy titkát elvitte magával a sírba, hogy ne zavarja azoknak nyugalmát, akik élve maradtak.

De most, amikor mind halottak már, akik miatt némán szenvedett, mintha a Gondviselés elérkezettnek látta az időt arra, hogy méltatlanul elítelt gyermeke hozzájusson a maga igazságához. Előkerül Julia Naplója, előkerül halálos ágyán írt utolsó nagy vallomása, s a jóindulatú, de tehetetlen védelmezők helyett megszólhat végre maga Julia, hogy örökre elnémítsa minden vádat, amelylyel igaztalanul illették.

Az alább közölt első ismeretlen naplórészlet tizenhét napnak a története. Egy esztendő házasság után Petőfi először hagyta magára Juliskáját, 1848 szeptember 24-én elvitte Erdődre a feleségét, haza a szüleire, s ő maga szeptember 30-án visszaindult Pestre, hogy kisértesse honvédtiszt kinevezését. Október 17-én érkezett vissza Erdődre, s érkezése hírével végződik a Naplórészlet, amely nyolcadik oldalnyi, lapszámozott levélpapírost tölt be Julia sűrű írásával. Így a Napló:

Erdőd

Sept. 30. 1848.

Egyhangu tompa fájdalom minden eszmém, minden gondolatom. Ha a virágok harmat helyett ily keserű könnyeket innának, minők most arcomat áztatják, nem látná őket többé a nap fölébredni; elhervadnának, elhalnának, miként én, ha sokáig nem láthatlak, éltető örömem!

Te óhajtád hogy távolléted alatt naplót írjak, kedvedért megteszem. Most is, ez első estén, melyet nélküled töltök, már itt ülök hogy kívánságodnak eleget tegyek; ámbar nem vagyok képes egyéb-ről gondolkozni, mint nehéz, igen nehéz fájdalommat panaszkodni.

Sokszor, midőn melletted ülve, kedves kezeidet ajkaimhoz, szívemhez szoríthatám, egyszerre könny toltul szemembe, szívem félelmesen, kettőzött sebességgel kezdett dobogni, ilyenkor, tudod, mi jutott eszembe? elképzelttem, mily végtelen szomorú életem lenne nélküled, ha egykor, bármily rövid időre is, kénytelen lennék tőled elszakadni, ha nem csókolhatnám, ha nem élvezhetném szerelmedteljes tekinteteidet, melyek édesebbek a világ minden örömeinél. Eltöbbször a teremő „legyen” szavánál. Csak képzeltem olyankor e saigó bánatot, mely szívemet ölné, ha nélküled kellene élnem, és mégis mily rögtön változást idézett bennem elő, hát most mi lesz beőlem! mit tegyek, hogy elviselhessem ez isszonyu valót! Csak egy fél nap is mily hosszú idő, ha téged nem látlak, hátha ez így lesz egy hónapig, talán kettőig... vagy tovább!... Ha erre gondolok, meghül bennem a vér, mintha valami ijesztő kísértet látnék. Ez nem is lehetséges! Inkább meghalnék ma, mint kiállnám ez isszonyu kínos hosszú időt.

Október 2.

Oh te kapca-kötő, főzőkanalat forgató teremőse az Istennek: asszony, hogy érzed most magadat? érzed ugy-e magasatos hivatásodat? lelked az ünérzet elragadó szárnyain röpi egyenesen a dicsőség hetedik egéhez? Bizony van is rá okunk. Mily dicső hivatás is ez!

most midőn férjünk, kedvesünk fegyvert ragadva rohan a hon megmentésére véres harcot küzdeni, most midőn minden pillanat halált hozhat életük legdrágább kincsére, mit csinálunk, mit csinálhatunk, mi? Én ki előtte a világhistoria minden hősnél sem tettek többet mint mennyire őket az alkalom, a sors segíté, mint mennyit én akartam tenni és hittem is, hogy tenni fogok. Most már nem kívánok, nem álmodoznám külön, kiváló szerepről a nagy szellemek között, nem vágnék soha saját hirre, dicsőségre, elég volna az is, sőt főboldogságnak tekinthetném, ha Sándoromat követhetném, ha csak vele mehetnék, merre ő megy, ha csak mindig láthatnám, él-e? ha szívem egyszerre szünnék meg dohogni szívével. Ha a csata után élne, hogy én lehetnék az első ki őt üdvözölném, s ha elesnék, hogy karom lenne a koporsó, mely őt felfogná s én lennék az árnyék, mely utána szállna sírba s ott vele együtt enyésznek el.

És még ennyit sem tehetek! el kell maradnom tőled, mint naptól az éjnek, nem élhetek, nem halhatok veled együtt!

De ez még nem elég: hónapok óta tartottam őt is vissza rimánkodásaim által; nem elég, hogy én ily tehetetlen vagyok, hanem még őtet is tértelenségre kárhoztattam, elvontam attól, mi az ő lelkének főlélménye volna, mi kielégíthetné tetteit után szomizó lelkedet és megfelelné magasatos küldetésednek. El kellett tűrnöd miattam a gyávaság gyanuját, tűrnöd kellett oly hitvány semmirekellők gyalázását, kik nem méltók, hogy lábaidat csókolják. Igazatok van, férfiak, ha lelketek többre, magasabbra törekszik egy asszony szerelménél; mi is lehet előtetek egy ily győnge tehetetlen teremőse, kinek csak könnyűje van örömeiben, bánatában. Éltetek kiegészítő része lehet egy ily lény szerelme, de annak fő-kelléke nem.

Október 4.

Ismét este van s én egyedül vagyok kincs nehéz gondjaimmal. Oh istenem, meg lehet, hogy életem nem hosszabb pár hónapról, s épen ez utolsó időt sem tölthetem veled! Meg lehet, hogy szerencsésen átesem e rám következő nehéz napokon, oh de addig... addig... Meddig kell még nélküled lennem, napjaimnak egyetlen vidámsága, egyedüli öröme, édes férjem, Sándorom? Nem képzethetek oly kegyetlen sorsot uralkodhatni fölöttünk. ki most elszakítana bennünket egymástól, ha pár hónap múlva meg kellene halnom. Vagy talán téged akar hozzá szoktatni, hogy aztán elviselhesd a szomorú valóságot, előre lássad, miként el lehetsz. élhetsz nélkülem is. Ha így volna, akkor szálljon átok minden gondolatomra, mely eddig reménykint biztatott, hogy ezen élet után még vár reánk egy szebb, háboríthatatlan boldogságu szellemi világ, hogy nem e rövid élettel együtt végződik szerelmünk. Legyen sors vagy isten, kinek kezeiben van jelen és jövő, legyen büntető vagy áldó szellem, de elszakaszom magamat tőle, ha nélküled, Sándorom, akar engem üdvességben vagy kárhozatban részesíteni, nincs az a mennyei üdvesség, mely kárhozattá ne válnék nekem nélküled. Sem élet, sem üdv, ha azt te nem osztod velem, de véled és szerelmeddel, Sándorom, minden rosszat úgy mint jót köszönettel fogadok és áldom és dicsőttem azon szellemet, mely minket egymásért teremtett és egymás szerelmével kíván boldogítani. Ez esteli imádságom, most már alunni megyek, csak még jó éjt kívánok neked, édes Sándorom, jó éjt és szép álmokat, ha rólam álmodol!

Október 14.

Mi az, mit én most sejtek, mitől szívem úgy remeg? nem bánat ez, mi engem most gyötör, hanem oly aggasztó, félelmes érzés, mintha valamit vesztenék, valami csapás várna rám. Egyszer emlékezem, hogy ehhez hasonlót

éreztem, hogy ily félelmes láz majd elfojtá, majd ismét fölkergeté szívem dobogását, midőn bármit tettem, nem tudtam magamról lerázni e tikasztó kedélyhangulatot. De alig merem leírni, mikor volt ez, nehogy megsértsek veled, Sándorom, nehogy megbúsítsalak, midőn e sorokat olvasod.

Midőn 1846-ban, novemb. 5-én omlentél fölünk, és Endréden oly csufos hazugságokkal lázítottak föl ellenem, minnek következtében majd örökre elvesztettelek... Ha talán most is... Vigyázatok, vigyázatok, emberek, ne költsetek föl a gonosz szellemeket, melyeknek őrsége nagyobb a vadállaténál és dühössége rombolóbb az elemeknél!

Ki tudja, milyen jó emberemmel találkozott Sándor, ki rágalmozó beszédeivel ismét oly nagy következtéseket idéz elő, melyek már is választó-lal-ként emelkedtek föl közöttünk. Csak, hogy most aztán az Isten irgalmazzon mindkettőnknek. Bármily iszonyu kétségbeesés venne is rá, hogy csak egy pillantással is vétköz szerelmünk ellen, csak egy lépésnyit is távozz a legszigorúbb hűség utjáról, mondom, nem lenne többé mentség a kétségbeesés, mely megmentene bennünket. Isten őrizz ily gondolatoktól! mintha ezer tövissel tépnék szívemet.

Vigyázzunk, vigyázzunk...

A debreceni események által felköltött aggodalmaim már rég megszüntek, midőn te azokat a múlt napokban ismét magad támasztád föl, midőn Laukáékhoz mentünk, s te az uton megbosszankodtál oly haszontalan semmi miatt. Ekkor véletlenül valami olyasmit mondtál, mi magában csekélység de bennem isszonyu félelmet költött föl. Magad sem vettél észre, midőn azt mondtad: várj csak, várj, majd meglátod, én mit fogok tenni. Az akkori körülményeket tekintve, e mondatod fölött nem volt mit aggódnom, de fölfedé előttem, hogy valaha legnagyobb szerencsétlenséget okozhat közöttünk a visszatörési vágy, mely hamar föltámad szivedben s mely már egyszer megtanított volna, mire vezethet, ha szavára hallgatsz. Ha lesz mit visszatörölnöd, ha valódi okod lesz rá, ekkor tedd meg, igen, ha megérdemtem, de vigázz addig, mint a becsületedre, hogy ne találj ott valamit, hol semmi nincs. Nem csak magamért, gyermekünk nevében is kérlek, vigyázz, hogy egy hajszálnyit okot se szerezz magadnak a késő megbánásra, mert akkor tőlem e tekintetben, semmi vigaszt vagy bocsánatot ne várj. Egyetlen könnyelműségből vagy kétségbeesésből — mi, ha egyszer megtörtént, előttem mindegy — eredett cselekedet örökre elszakaszthat bennünket, ha csak pillanatra is homályt vonhat a legtisztább szerelmemre. Pedig multkor azt mutattad, hogy tőled ilyesmit rétegethetek.

Ha valamit ilyet sejtetek most is...

Oktober 15.

Bocsáss meg nekem, édes Sándorom, méltatlanul bántottalak tennap; most már nyugodtabb vagyok és hiszem, hogy nem érdemled meg tennapi gondolataimat. Igen, én tisztának hiszek, mint az Isten angyalát, és hiszem, hogy ilyen maradsz örökké s így foglak szerethetni életünk végperceig. Isten őrizz, őrizz!...

Oktober 17.

Hogyan irjam le boldogságomat? hogyan fejezzem ki váratlan örömeimet? Minek is mondjak többet, nincs-e ebben minden: hogy pár nap múlva látni fogom férjemet, Sándoromat! De mit tegyek addig? hogyan töltsöm e pár napot? Hátha már ma is itt lesz!...

*

Befejezésül csak annyit, hogy az október 14-iki dátummal jelzett részben az endrődi hazugságok arra a pletykára vonatkoznak, hogy Julia cserben hagyta Petőfit és másnak a menyasszonya lett, a debreceni események pedig Petőfinék Prielle Kornéliával való ismeret ka-zug hírek következtében 1846 decembereben Debrecenben.

KOLDUSOK

A susák—fiunei Terzatto tetején a híres bucsujáró-templom lépcsőin a koldusoknak egész raja tárja kérés a látogató felé a kezét és a dalmát és olasz kikötővárosok utkereszteződésénél, hajóállomásain és templomai előtt mindegyik offenzívát indít az idegen ellen a nyomor rohamcsapata. Minél délebbre megyünk, annál több a koldus és annál tolatóbb. A mi koldusaink szerények, csöndesek és alázatosak, évek hosszat egy sarkon tanyáznak és halk imamormolással vonják magukra a figyelmet. Az olasz koldus csaknem kivétel nélkül hozzád szegődik, kitart melletted és molesztál, mindaddig, amíg — óh, dehogyan szánalomból, hanem csak azért, hogy Jerázd magadról — a kezébe nem csuszítod a pénzt. A mi koldusunk alázatosan megköszöni a könyöradományt, akár mennyi is az, az olasz koldus hangosan kifejezést ad olykor elégedetlenségének és többet követel. A mi koldusunk többnyire rongyos és gyakran piszkos is, a délvidék koldusain azonban olyan fantasztikus ruha-rongyok fityegnek és a rothadó piszok annyira büzlök róluk már megszűrtől, mintha szinpadra jelmez volna rajtuk és kikészítének magukat erre a szerepre. Az olasz koldus külön tanulmányt érdemelne, annyira bizarr, különös és visszataszító.

Néha azonban egész érdekes tanulmányfejet találhatsz közöttük és a modorukban van valami olyan groteskség, ami palettát érdemel. Fiuméba érkezésem után talákoztam egy ilyen különös és kedélyes öreg koldussal. Nagy próféta-szakállal mögöl nem siránkozó, hanem mosolygó tekintettel mért végig és évtizedes tapasztalata azonnal felismerte bennem az idegent. Megállított a forgalmas utcán, csak úgy, mintha valakitől tüzet kérünk és a koldus-siránkozás legkisebb nánsza nélkül pénzt kért. Zavarban voltam, mert a legkisebb pénzegység a tárcámban tizirás volt, aprópénzt még nem tudtam szerezni megérkezésem óta. Mintha átlátott volna rajtam, nyomban tisztában volt vele, hogy mi a baj és kedélyesen, majdnem vállveregetve nyugtatózott meg, hogy idegen valutát is elfogad. Most már tetszett az öreg és hálás is voltam neki, hogy így kisegített a zavaromból. Készségesen adtam neki egy dinárt és továbbmentem. Néhány lépésnyire voltam tőle, amikor bizalmas hangon, mintha régi ismerősök vagy barátok lennének, visszahívott. Nem ő jött utánam, nem is könyörgött, hanem egyszerűen visszahívott. Most már érdekelt az öreg, odamentem hozzá és megkérdeztem, mit akar.

— Signore, — mondotta kedélyesen, széles mosollyal a ráncos vén arcán, — látom Jugoszláviából jön, adjon pár cigarettát, mert a maguk dohányja jobb, mint a miénk. Meg aztán ezzel legalább honorálja is fáradozásomat, hogy a dinárt be kell váltanom valahol lirára... Nem lehetett rá megharagudni, olyan huncut vigyorgással nézett rám és olyan természetesen, közvetlen hangon beszélt. Megfeleltem vele cigarettatárcám tartalmát. Akkor barátságosan elköszönt tőlem és utánam kiállította, hogy: *A viszonzításra!*

Abbáziában a legfeltűnőbb a koldusok nagy csapata. A tobzódó jólétnél ebben a központjában, ahol az elegancia és a pompa szinte elkábitja az embert, a hatalmas szállodák, az intim barok és örökké táncoló emberpárok nyüzsgő zsivajában, az életet mohó örömmel habzó jómodu emberek között lépten-nyomon rongyos, nyomorult koldusokba ütközik az ember. *Victor Hugo* koldusaira kellett gondolnom, amikor ezek a beteg, nyomorék emberek kifogyhatatlanul és szinte megszervezett légiókban felvonultak az abbáziai korzó ragyogásában. Az ellentét sehol se lehet hatásosabb, mint itt és éppen ez a koldusok üzleti titka. Messzi falvakból özönölnek ide naponta, mert éppen a fűrdövéndégek jólétére és az idegen

könnyű pénzére építik nyomorult egzisztenciájukat. A koldus-társadalomban kitűnő pozíciót és a legjobb anyagi dotálást jelenti az abbáziai stand és akár milyen nagy is a konkurrencია, szépen meg lehet élni belőle. Nemcsak a koldulásra szoruló szegényeknek, hanem a munkakerülő henyének is.

Ha igaz az, hogy Itália és Dalmácia az idegenekből él, akkor százszorosan bizonyos, hogy az olasz és dalmát koldusok ezreit az idegenek tartják el. A bennszülöttektől nem is kérnek ezek a délvidéki koldusok, csak az idegenekre vetik ki hálójukat. Ők tudják a legjobban, hogy az uton többé-kevésbé

mindenki könnyelmű és ez a legfőbb oka, hogy ezen a vidéken annyival több a koldus és ilyen másfajta. A koldulás itt szabályszerű foglalkozás és az a gyanúm, hogy meg is van a céhük vagy szakszervezetük. Az igazi koldusokat, a nyomorékokat, bénákat, féllábuakat és vakokat — és milyen ijesztő sokan vannak ilyenek is délen — lenézik és kiközösítik a maguk szervezetéből a hivatalos koldusok. Ezek az egyhelyhez láncolt szánandó páriák keresik egész biztosan a legkevesebbet. Nem elég agresszívok és komolyan rá vannak szorítva a segítségére, tehát alig ad nekik valaki néhány fillért.

László Ferenc.

Hányféle adót fizetünk?

Irta: Fischer Jákó dr.

Érdekes egyszer már összeállítani, hogy mi subóticaiak hányféle adót tartozunk fizetni és ezzel szembehelyezni, hogy az ország más területein hányféle adót nem fizetnek. A feladat első részét magamra vállalom, a másik részét elvégzi az a naggyűlés, melyet jövő hónapban fognak megtartani azok, akik tiltakozni kívánnak a kirívó ellentétek és igazságtalanságok ellen.

Évek óta panaszkodunk az aránytalan, nagy adók miatt, melyek a törvények egységesítésének hiánya miatt sújtanak bennünket. Ennek a panasznak jogosságát végre elismerték a vajdasági képviselők és tudomásul vette maga a pénzügyminiszter is, de az orvoslás még mindig késik és csak kis kávéskanalakban akarják azt adagolni. Hosszu ideig az volt a hivatalos körök privátvéleménye, hogy a Vajdaság több terhet bír el, gazdasági jóléténel és teherviselőképeségénél fogva, de meg azért is, mert a háború alatt jobban meg volt kímélve, mint az ország egyéb részei, méltányos, ha törvényellenesen is, hogy a vajdaságiak többet fizessenek. Aháború befejezésének nyolcadik esztendejében ez a mentalitás nem tartható fenn és ez a politika nem folytatható tovább, mert az országnak az a válla, melyet Vajdaságnak neveznek, annyira meggörnyedt, hogy összerokadásától lehet tartani.

Mindezekhez hozzájárul még az igazságtalan és nem egységes, idejét múlt és a mai viszonyokhoz nem alkalmazkodó törvényeknek kiméletlen, mondhatnánk ellenséges indulata végrehajtása, amivel minden közigazgatási tisztviselő csak felfelé kíván magának érdemeket szerezni, ellenben a polgártársával szemben a rokonérzésnek, a megértésnek és a szánakozásnak egy atomját sem tartja meg.

A kormány által kinevezett hivatalnokok lelkiállapota érthető. Mindegyik ki van téve a fegyelmének és az elbocsátásnak, ha az egyes esetekben nem ragaszkodnak a törvény betűjéhez, vagy ha annak szellemét az adózó javára akarná alkalmazni. De érthető a kiméletlen nem ismerő eljárás a városnál alkalmazott tisztviselők részéről is, amikor azzal fenyegetik őket, hogy nem kaphatják meg a havi fizetésüket, ha az adóprést nem szorítják. Ez az adóprést ma már a hidraulikus csavarhoz hasonlítható, ha figyelembe vesszük, hogy minden körben hat fokonyvet és hatvanöt rubrikát kell vezetni abból a célból, hogy az adók elkönnyveltsenek. Lássuk ezeket a fokonyveket és rubrikákat.

Mindenki fizet *egyeses állami adót*. Egyeses állami adónak tekintendő a föld, ház és kereseti adó, valamint a tőkekamat és a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója. A jövedelmi, vagyoni és hadinyereségadó nem tekinthető rendes állami hozadéki adónak.

1. A *földadó* csak annyi változáson ment keresztül, hogy a kataszteri tiszta jövedelem nem koronákban, hanem dinárokból számított és ehhez képest az állami egyesenes adót az eddiginek négyszeresére emelték. Minthogy ez az emelés a tényleges hozammal nem

állott arányban, 1924. évtől kezdve a föld után egy 500 százalékos rendkívüli pótdadót állapítottak meg.

A jogforrásokat megtaláljuk az 1875, 1881 és 1883. évi magyar törvényekben, melyeket a költségvetési törvény 177. §-a annyiban módosított, hogy a földet és házakat terhelő bekebelezett tartozások kamatainál az általános jövedelmi pótdadóból való levonás el-törölték és így az adósság után is kell most adót fizetni.

2. A *házasági* szintén a rendes állami egyesenes adók közé tartozik és két részre oszlik. Az egyik rész a házostályadó, a másik a házberadó alá esik. Az első azok a házrészek tartoznak, melyek bérbeadva nincsenek és az 1909. évi 6. t. c. szerint az ilyen ház után, melyben 15 lakrész van, legfeljebb 150 korona adó volt fizetendő. Bizonyos esetekben a bérbe nem adott házak is béradó alá esnek, vagyis a saját lakrészek után is azt az adót kell fizetni, mint a hasonló bérbeadott lakások után. Boldogok azok, akik házostályadó alá esnek és szánalomraméltók azok, akik a saját lakásuk után az általános házberadó alá esnek, mert ezeknek lakrészeit a pénzügyigazgatóság becsüli fel és ez a becsülés, a legújabb tapasztalatok szerint, magasabb, mintha a lakás bérbe volna adva. A házberadó nálunk a nyersbérjövedelemnek vagy haszonértéknek 11 százalékat teszi ki. A házakat terhelő adósság kamatai az általános jövedelmi pótdadónál szintén nem veszik most számításba, vagyis nem vonhatók le.

3. A *kereseti adó* négy osztályból áll. Az elsőbe tartoznak a kézimunkások, a 40 forint havi fizetésen aluli segédek, házalók stb. A másodikba a föld és házbirtokosok, a házközösségek fejei, valamint azok, akikre tőkekamat és járadékadó van kiróva. Mindkét adó nem lényegtelen megterhelést jelentett és amennyiben az adóalap 100 forintot meghaladott, az adó 4 forintban volt megállapítva. Az 1918. évi 9. t. c. ezeknek az adóknak egy részét — mivel alig volt érdemes velük foglalkozni, a községeknek adományozta az állami funkciók teljesítésének részleges megtérítése fejében; a mi államunk azonban ezt a szükkeblü ajándékot is visszavette a költségvetési törvény 178. §-ával, amellyel egyidejűleg a napszámások adómentességét is megszüntette és a kézműveseket az első osztályból a harmadik osztályba léptette elő.

A harmadosztályu kereseti adót fizetik a *haszonbérlek*, kereskedők, gyógyszerészek, orvosok, mérnökök, szóval a szabadfoglalkozásuak, akik nem részesülnek állandó fizetésben vagy nyugdíjban. Ez az adó a tiszta kereset tíz százalékában van meghatározva és ahol ez a kereset meg nem állapítható, ott az adóalapra nézve bizonyos minimális tételeket kellett számításba venni. Költségvetési törvényeink 173. §-a a minimális tételeket a négy-szeresükre emelte fel.

A III. osztályu kereseti adónak 10 százalékos adókulcsa a legigazságtalanebb intézkedések közé tartozott és az adómorál hiányára volt alapítva. Ezt

a kulcsot az 1909. évi 9. t. c. le is szál-lította 4, illetve 5 százalékra, de a törvény a közbejött háború miatt nem lépett életbe. A törvényhozás belátta, hogy a 10 százalékos adókulcs fenn nem tartható és nyolc évvel a háború befejezése után ismét gondolkozni lehetne azon, hogy az általános kereseti adó kulcsát mérsékeljék.

A IV. osztályu kereseti adót az állandó fizetést huzó állami, községi és magánhivatalnokok fizetik, továbbá azok a segédek, akiknek havi 40 forintnál több a fizetésük. Az adókulcs fokozatos és 6000 forint évi fizetés után 300 forint adót kellett fizetni. Akinek fizetése a 6000 forintot meghaladta, azt minden további 100 forint után 10 forint adóval terheltek meg. Ez a törvény olyan időben készült, amikor a 6000 forint miniszteri fizetésnek felelt meg és alig került sor a 10 százalékos adóztatásra. Ma azonban, amikor a pénzelértéktelenedés folytán minden hivatalnok és tisztviselő a 3000 dináron felüli évi fizetésbe került, a 10 százalékos adókulcs elviselhetetlenné vált és nem is felel meg a törvény szellemének, amely a fixfizetéseket azért akarta kisebb adóval terhelni, mert itt az adóeltérítés alig volt lehetséges.

Adóalapot nemcsak a törzsfizetés, hanem egyéb illetmények is képeznek. Csak a költségvetési törvény 158. §-a hozta meg azt a kedvezményt, hogy a magánalkalmazottak az 1924—25. évre a fizetésük mellett élvezett pótlék után állami adót nem fizetnek, ha ezek nem magasabbak az állami hivatalnokok által élvezett ama pótlékoknál, melyeket az 1922. évi február 27-én kelt, a drágasági pótlékokról szóló törvény megállapít.

Ha figyelembe vesszük, hogy a régi törvény szerint a IV. osztályu kereseti adó alá esők a jövedelmi adónál alig jöttek számításba, ma pedig valamennyi ezt az adót is fizetni köteles, kitűnik, hogy a hivatalnokok és tisztviselők — nálunk — illetményeiknek több (mint felét adóra fizetik el.

4. A *tőkekamat és járadékadó* csak annyit kell megjegyezni, hogy ennek az adókulcsa is 10 százalék, de amelyből 70 százalék eset az egyeses állami adóra, 30 százalék pedig a földterhermentesítési kötvényekre. Valójában rendes állami bevételekre csak 7 százalékot vettek számításba és ennyit kellene nálunk is beszélni, mert a mi államunk a magyar földterhermentesítési kötvényekre mitsem fizet. Egyedüli enyhítés a régi állapottal szemben az, hogy az 5000 dinárt meg nem haladó takarékbetétek és folyószámlák kamatai 1924 évi április hó elsejétől kezdve adómentesek. Nem adómentesek azonban azok a kamatok, melyeket magánfelek fizetnek.

5. A *nyilvános számadásra kötelezett vállalatok* által fizetendő adók súlyosságáról már igen sokat írtunk és konferenciáztunk. Ez az adó nem a rentabilitás alapján épül fel, ami annyit jelent, hogy az évi nyereséget viszonylatba kell hozni az alaptőkével. Minél kisebb az alaptőke az elért haszonhoz képest, annál nagyobb adókulcs alá esik a nyereség. Minthogy pedig az alaptőkét még a nyereségkoronában fizették be, a mai nyereség pedig devalvált papírtérkében jelentkezik, a legnagyobb igazságtalanság fenntartani azt az állapotot, amely szerint az alaptőkét annak hozamát egyforma pénzürték szempontjából bírálták el.

Ha a beállott eltolódást az adókievítésnél figyelembe vennék, akkor a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok nyereségének nagyobb része esnék a 10, illetve 12 százalékos adókulcs alá, miután azonban ezt figyelembe nem veszik és a felértékelési eljárást nem alkalmazzák, az adókulcs már a legkisebb nyereségnél is a 18, illetve 20 százalékos regiszterbe kerül. Nem egyszer mutattuk ki, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok nemcsak az egész nyereségüket fizetik el adóra, hanem az alaptőkéjük, a vagyoniuk is meg van támadva. Sokszor panaszkodtunk, hogy a 20 százalé-

kos egyenes adó és a sok állami és községi pótdadó fenn nem tartható, mert ez a részvénytársasági alakulatok megszüntetését fogja eredményezni, de különösen hangoztatjuk, hogy a kifizetett óriási állami és községi adókat nem szabad nyereségnek tekinteni és újból megadóztatni, mert ezek a valóságban üzleti veszteséget és nem nyereséget jelentenek. A pénzügyi kormány a panaszkodók csak elenyésző mértékben honorálta, amikor a május-juliusi tizenkettedekről szóló törvényben regie-telnek csak a 60 százalékos hadi pótdadót és a »vanredni«-adót ismerte el és nem egyenlítette ki azt a különbséget, mely az ország különböző területein működő részvénytársaságok megadóztatásánál mutatkozik aszerint, amint azokat a rentabilitás alapján vagy enélkül adóztatják meg.

H. Állami nem egyenes adók közé számítandók a jövedelmi, vagyoni és hadinyereség-adók.

6. A hadinyereségadó 1921 évben már megszűnt ugyan, de mivel az előző évekre vonatkozó kivételek nincsenek még befejezve, ezekkel is foglalkozni kell. A hadinyereségadót 1914. évig visszamenőleg szabályozták olyan módon, hogy a magyar, illetve osztrák uralom alatt kivetett hadinyereségadót 1914-17. évekre felemelték és pótfizetéseket követeltek be. Azután felemelték ennek az adónemnek a kulcsát 1918-20. évekre, 75 százalékig. A legkisebb adókulcs 10 százalék helyett 20 százaléknál kezdődik és nem 5, hanem 10 százalékonként ugrik. Az adó kivételénél nem az 1920, hanem az 1921 évi nyereségtöbbletet adóztatták meg, annak ellenére, hogy 1921 évben már ez az adónem megszűnt.

7. A jövedelmi adó progresszív kulcs alapján állapítandó meg és az eredeti rendelkezés szerint semmiféle állami vagy községi pótdadóval nem terhelhető. Törvényhozásunk ezt az elvet is áttörte, mert 15 százaléktól 120 százalékig terjedő pótdadót állapított meg erre az adónemre és legújában az adó és pótdadó együttes összegére még egy 30 százalékos rendkívüli pótdadót is rárakott.

A múlt évi költségvetési törvény 174. §-a már az 1200 dinár jövedelmet is adónem alá vonja. Kivételesen az 1923 és 1924 évekre a megadóztatás csak 2500 dináron felüli jövedelemnél kezdődik, de a gyakorlatban ezt a kivételt is figyelmen kívül hagyják. Az előző évre megállapított — habár ki nem fizetett — hadinyereségadót sem lehet a zadóalapból levonni, vagyis a zadó után is kell adót fizetni. Itt tehát háromszorosan adóztatják meg ugyanazt a bevételt. Először a keresetnél, másodszor a jövedelemnél és harmadszor a regie-telnek el nem fogadott hadinyereségadónál. Míg az 1918. évi 9. t. c. szerint ez az adó a jövedelem 6 százalékát meg nem haladhatta, addig most a különböző módosítások folytán 15 százalékkal rug többre.

Mikor a jövedelmi adótörvényt megalkották, akkor azt junktimba hozták a Wekerle-féle adótörvények életbeléptetésével, melyek az egyenes állami adókat reformálták, így különösen a III. osztályu kereseti adó 10 százalékos kulcsának leszállításával egyidejűleg kellett volna a jövedelmi adót életbeléptetni. Aháborus kiadások nagysága okozta, hogy ettől a junktimtól eltértek, de lehetetlen, hogy a 10 százalékos kereseti adó mellett a 15 százalékos jövedelmi adó együttesen megmaradhasson.

Állandósított vagyonleadás

8. A vagyonadó behozatalát is a háborus kiadások nagysága indokolta, azonban olyan alacsony kulcs mellett,

hogy a vagyonoknak külföldre való menekülését elkerüljék. Mivel ugyanis egyik állam nagy vagyonadókat vet ki, a tőke azonnal odamenekezik, ahol nincsen vagyonharócsolás. Hogy ez a szokás milyen könnyen keresztülvihető, azt tapasztalhattuk a romló valutájú országoknál, ahol mindenki igyekezett külföldi értékeket vásárolni, vagyonát nemes valutába elhelyezni.

Még az 1919. évi 9. t. c. is ezt az adókulcsot 0.6%-ban állapította meg a négy millió aranykoronát meghaladó vagyon után, de akik rendes időben számszerű vallomást adták, azok csak ennek a felét tartoztak fizetni. Valójában tehát ez az adókulcs 0.3% volt.

A költségvetési törvény azonban itt is in pejus intézkedett, mert elsősorban eltörölte ezt a kedves törvényt, másodsorban itt is egy 15%-nál kezdődő és 120 %-ig terjedő rendes és egy 30%-os rendkívüli pótdadót kreált, ami oda vezetett, hogy a vagyonadó vagyonharócsolással, állandósított vagyonleadással változott. Nézzé meg bárki az adókönyveit és tapasztalni fogja, hogy ya vagyonadói rendszerint többre rug, mint a jövedelmi adója.

A munkásadó

9. Az állami egyenes adók közé kell még sorozni az 1925. évi május-juliusi

tizenkettedekről szóló törvényben meghatározott adó nemét is, mely a fizikai munkások után fizetendő. Ez az ártatlannak látszó adó, mely 2%-ban van meghatározva, nagy megterhelést és kellemetlenséget okoz, mert a nép legszélesebb rétegét öleli fel, olyanokat, akiknek keresete a létminimumot általában nem haladja túl és a szűkös megélhetésre is kevés. Az államnak mégis óriási jövedelmet fog jelenteni, mert sok millió polgára, aki eddig adókövetéssel utólrhető nem volt, most szintén adófizetővé válik általa, hogy ezek helyett a könnyen megtalálható és könnyen utólrhető munkaadók fognak majd fizetni.

Habár a törvény indokolása szerint ez az adónem a 2.6%-ot nem fogja meghaladni, Szubotícán mégis 4.02 %-ot fognak fizetni a következő számítási alapon: 100 dinár után állami adó 2 dinár, rokkant adó 50 para, vanredni 60 para, előfogati 40 para és községi pótdadó 112 para = 4 dinár 62 para. A község ugyanis ez után az állami adóalap után is 245% községi pótdadót számít.

10. Fel kell sorolni a fegyveradóit is és

11. a hadmentességi adót is, amivel az államnak fizetett adók körülbelül ki vannak merítve.

Keresztsoros rejtvény

A rejtvényben nincs fekete kocka

1	2	3	4	5					
6					7				
	8						10		
	9								
	11				17		12		
		13		14		23		25	
				15		18	19	20	21
		26		16					
								24	
				28					
	27								

Vizszintes:

1. Az iparművészethez közelálló foglalkozás.
5. A vagyonosodás egyik eszköze.
6. Szép fogu hölgnél gyakran látod.
7. Testünk egy része.
8. Ennek állítólag észit is adott az Isten.
9. Egy része Pesten, más része Kisbaczon van.
10. Bibliai név.
11. A régi vármegveházakon minden hivatalnok ez volt.
12. Egy irásielet neveznek így latinul.
14. Veszedelmes betegség.
15. Ez volt az első hazaáruló.
23. A fájdalom szobrát róla mintázták.
24. A tolvaj teszi.

Függőleges:

1. Utóbbi időben gyakran emlegetett utazó.
2. Ilyen a pesszimista.
3. Ez az antiszemitizmus lényege.
4. Egy francia gyarmat vidéke.
13. Vadászat közben nagy élvezet.
16. Sokan nem szeretnek itt élni.
17. A görög mitológiában a rossz szellemek voltak.
18. Köztársaság.
19. Jó nevű magyar költő.
20. Vasárnap a villamos végállomáson csinálja a közönség.
21. Ásvány.
22. Háztartásban szükséges szerszám többesszáma.
25. Ritkán jár egvedül.
26. Amíg él az ember, mindig ezt teszi.
27. Késnek szokott lenni.
28. Senki sem fizeti szívesen.

Szerkesztői üzenetek

F. J. Csonopfia. A felelősség azt terheli, aki a szerződést rosszul készítette. Egyébként az érdekeit felek által kiállított nyilatkozat alapján kérni lehet az illetékes telekkönyvi hatóságnál a telekkönyvi állapot kizárását. Ha erre az eladó peren kívül nem hajlandó, akkor pert kell indítani.

V. J. A lakástörvény csak a bérleti viszonyt szabályozza és természetesen nem érinti a szolgálati viszonyt. Ha a tisztviselő javadalmozásához tartozik a lakás, akkor az állás megszűnésével megszűnik a lakáshoz való is. Csak az a hivatalnoki lakás nem mondható fel, amely bérszerződés után jutott a bérlő birtokába. Ön nem köteles a lakást azonnal kiüríteni, hanem csak a felmondási idő letelte után.

Sz. L. Veljka-Kikinda. A tisztviselő-törvény ugy intézkedik, hogy csak az a tisztviselő kaphat az új törvény alapján nyugdíjat, aki az új törvény alapján nvert beosztást. Minthogy önt az új törvény szerint nem vették át a nyugdíj csak a régi törvény szerint illeti meg.

Sz. G. Arra a kérdésre, hogy helyese-e a nyugdíj kiszámítása csak egy választ adhatunk, ha tudjuk, mi volt az elhaltak legutóbbi fizetése és mennyi volt később a megállapított nyugdíj évi összege, mert ehhez vannak a pótlékok arányítva. A gyermek részére helyesen főlvsítotják a drágasági pótlékok.

H. F. Novisad. Ideren állampolgár nem tartozik katonai szolgálatot teljesíteni az SHS királyság hadseregében.

Beeskerek. Ön azt kérde, mi a módja annak, hogy elfelejtse azt, akit szeret, akit azonban különböző okoknál fogva nem szabad szeretnie. A mitológia Lethe vizének tulajdonítja azt a varázserőt, hogy aki iszik belőle, minden baját elfelejti. Minthogy azonban ezt a csodavizet nem lehet palackolni és forgalomba hozni, hírtelenében nem tudunk önnek tanácsot adni arra nézve, hogy mit csináljon.

M. I. Ada. A nyilvánossági joggal felruházott magániskolák bizonyítványai ugyanolyan érvényűek mint a nyilvános iskoláké. Az említett bizonyítvánnyal be lehet iratkozni a zagrebi egyetem bármely fakultására.

Régi olvasó. 1. Törökországban sokkal inkább van elhelyezkedési alkalom ipari munkás részére, mint Olaszországban. 2. Kérvényezheti és az állampolgársági törvény meghozatala után minden valószínűség szerint meg is kapja a jugoszláv állampolgárságot.

Sz. L. Sztaramoravica. Olvan körülmények mellett, amelveket ön említ, nincs valószínűsége annak, hogy fölvevők.

B. Z. Úgvet áttettük a Magyar Jogvédő Irodához. Mivel meg tudjuk az eredményt, azonnal értesítjük önt.

L. A versek nem közölhetők. S. S. Hangulatos, meleg, színes írás. Mivel lesz rá helyünk, közölni fogjuk.

Kadavár. Közlésre alkalmatlan.

L. I. Az egyikben mutatkozik némi erő és invenció, az egész azonban még kiforratlan.

B. B. — I. B. Kézirataik nem használhatók.

Doktor. Torda. A görög követség címe: V. Miloša 45. a spanyol követségé: Pozorisa ul. 28. az olasz követségé: Mil. Pocerca 22.

ÜGYPÉNI ÉS BIRÓI VIZSGÁRA

szóake elkészülhet

Dr. LESSENSZKY

jogi szemináriumában

Novisad, Vilsonov trg 7 5636

VÉDJEGY:

VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVÁ

Az előkelő és művelt világ csak és kizárólag

Eau de Cologne Original Farina Gegenüber

gyártmányt használ

VÉDJEGY:

VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVÁ

5859

KAPHATÓ EREDETI GYÁRI ÁRON MINDEN ELŐKELŐBB ÜZLETBEN

A versenyautó halottja

Regény. Irta: F. X. Kappus

Biró Mihály rajza

19. folytatás

„— Itt vagyok én, pótlásna!”

Az eddig közölt részek tartalma:

Horváth Elemér báróba beleszeretett Montecarlóban Mirjam, egy szép bécsi lány. Horváth a rutellen elvesztette egész vagyonát és hirtelen elutazott jugoszláviai kastélyába. Rendülc Flóra, egy novisadi bank hivatalnoknője megtudja, hogy a báró öngyilkosságra készül. Megkéri Horváthot, hogy ha már ugyanis mindegy neki, vegye őt előbb el feleségül. A báró teljesíti kívánságát. A nászéjszaka után Flóra bárónő Bécsbe utazik, Horváth aki beleszeretett feleségébe, nem lesz öngyilkos, hanem mindenáron vagyont akar szerezni, hogy feleségét — aki közben egy milliárdos szeretője lett — visszaszerezze.

Egész sereg udvarló vette körül Daisyt és nem is volt más gondja, mint hogy életét olyan kellemessé tegye, amint az csak lehetséges.

Mirjam éppen jókor akadt utjába, rögtön elhatározta, hogy a lányt bevezeti a társaságba és ott megfelelő helyre juttatja.

— Okvetlenül szükséges, hogy elrejtőzve, titokban virulj? — kérdezte Mirjamtól nevetve. — De ezekben a régimódi ruhákban nem kezdhetek veled semmit.

Mirjam engedelmességet.

Néhány hét alatt nagyszerűen belelaltta magát a nagyvilági életbe. Daisy izlése szerint kiöltöztetve és kissé mindig előtérbe tolva, nemsokára középpontja lett egy meghitt, szűk körű társaságnak.

Együtt csinált velük mindent, amit szokás, autózott a Semmeringre, egy lóversenyt sem mulasztott el, a Kammerpiele és a Modernes Theater minden éjjeli előadását végignézte.

Mirjam nagyon csodálkozott azon, hogy a férfiakra milyen nagy hatást gyakorol. Amellett nem volt kacér, de még nagyon mulattató sem. Nem találta meg olyan könnyen a férfiaknak tetsző hangot, mint Daisy, vagy Hecht Mausl, sőt ellenkezőleg, sokszor szinte elszáradt a témák felett. Mindig olyanok voltak a vonásai, mint ha távol élne ettől a világtól és ha mosolygott, mint ha másvalaki mosolygott volna, keskeny, áttetsző arcával, másvalaki, akít senkisé ismert, de akire mindenki kíváncsi volt.

Sokszor még az is megtörtént, hogy Mirjam saját magát adta. Egyszer csak felállt a társaságban, karjával csendet parancsolt és megszólalt:

— Most nagyon vidám móka folyik a Weinburg-bárban. Egy hosszú, ószszakállu ur katonanótákat énekel. Gyereünk oda!

Felkerekedtek és csakugyan úgy találtak a bárban mindent, ahogyan Mirjam megjósolta. Gollitzer festő éppen a zongoránál állott és széles melléből régi-régi dalok viharzóitak elő... igazán élvezet volt hallgatni. A közönség

örülten tapsolt.

Persze, mindenki azt hitte, hogy összebészelték Mirjammal. Hiába bizonygkodott alány, hogy az ószszakállu piktort most látja először életében.

Igy volt a lóversenyeken is.

Gyakran előfordult, hogy valaki tippjeivel hozakodott elő és megkérdezte őt is:

— Melyik lovat tegyem meg?

Mirjam rendszerint felhuzta finom vonalú vállát:

— Mit értek én lovakhoz?

De néha kék szemei hirtelen kitágultak, pillanatokig meredten bámult a messzeségbe, túl a zöld lomtetőkön és remegő ajakkal felelt:

— Tegye meg a tizenegyes számot. Szótagonként jött a szó ajkáról:

— A tizenegyes szám lesz a nyertes...

És valóban, a legtöbb esetben az a ló győzött, amelynek számát előre bemondta. A gebéknek azonban még a nevet sem ismerte és formájuk ismeretlenebb volt előtte, mint bármely a világon.

De senki sem hatolt a dolog mélyére. Mirjam pedig minden újabb és újabb esetből egyre nagyobb bizalmat merített.

Horváth csempész lesz

A kávéház megszokott sarkában gunnyasztott báró Horváth Elemér egy újság mögé rejtőzve. Harmadik napja ült itt, óráról-órára lesve, várva egy olyan ismeretségre, amilyenre szüksége volt.

Mindenféle sibernépség ült és gesztikulált a márványasztalok mellett. Mindenki, aki a budapesti Rákóczi-uton és környékén gyanus üzleteket csinált, itt dolgozta ki terveit, itt számította ki a nyereségét és itt alkudozott proviziójára.

Horváth óvatosan csuszta lejjebb újságját és feszülten figyelt.

Már tegnap kiszemelt kettőt magának, akik a mellette levő asztalnál sugdolóztak.

— Selyem az igazi üzlet. — mondta az egyik. — Csak selyem...

— Ha nem csipik meg az embert...

— Mi az, hogy megcsipik? Utazom én az áruval? Van valakim hozzá...

— De...!

— Ja, most pechem van. A legjobb emberem ellógott, fuccs... És mit gondolt, mit csinált? Önállóította magát! Most egyedül utazik Romániába saját árnyával, oda és vissza...

Kis szünet támadt.

— Meg is gazdagszik, — jövendölte a másik.

— Én meg itt ülök a pácban!

Horváth teste hirtelen megrándult. Rövid ideig élesen szemlélte a két alakot. Aztán gyorsan asztalukhoz lépett és bemutatkozott:

— Horváth báró vagyok.

Azok egymásra bámultak. A báró szó megtette hatását.

— Ha önöknek pótlásra van szükségük, uraim, én rendelkezésre állok.

Egész természetes hangon, magától értetődőleg mondta.

— Milyen pótlásra? — kérdezték.

Ártatlan arcot vágtak, de belülről reszkettek a félelemtől.

— Ahelyett az emberük helyett, aki most önállóította magát és saját számlájára sibol, — mondta Horváth és mosolygott hozzá.

— Eddig önöké volt a költség és övé volt a veszély. Most már maga keres. S biztosan meggazdagszik rajta. Amellett a költségek mellett!

A két siber csak nagynehezen hagyott fel a komédiázással. Végre a formák is eszükbe jutottak és bemutatkoztak. Jobb karját szögletesen behajtva a kisebbik meghajolt:

— Fekete vagyok.

A másik valamit mormogott (rthetetlenül és egy szusszal megkérdezte:

— Van-e valami szakismerete báró ur?

Horváth nevetett:

— Bátorságom van! S ravasz vagyok! A többi már az önök dolga.

— Szóval komolyan akarja?

— Másképp nem ajánlkoztam volna!

— Kérem, — mondta a magasabb, akiről később kiderült, hogy Rusznyáknak hívják.

Mégegyszer hangsúlyozva ismételte:

— Kérem! — és mindkét kezefejét kifelé fordította, — lehet róla csevegni!

És gyorsan elmondta, amiről szó volt. Horváth csalódottan látszott.

— Ezzel keresek pénzt? Ezzel a pár kilogramm japán selyemmel, amit az ember kabátjába varr? Egy pár kilogramm minden utazásnál?

Fekete olyan jól mulatott ezen a naív kijelentésen, hogy mindkét sor kifogástalan hamis foga kilátszott.

— Tudja-e báró ur, hogy mi a nyers selyem? Tudja-e, hogy mennyi megy abból egy kilóra? S tudja-e, hogy mit jelent az, ha az ember megtakarítja a román vámot? Biztosan nem tudja!

Az asztalra könyökölt, ujjait majd széttárta, majd meg összecuska.

— Ezreket, százezreket lehet ezen keresni magának is, nekünk is!

A báró még aznap megkapta a szükséges utasításokat.

Rusnyák Izsónak a Rákóczi-uton kis szövetüzlete volt: hogy az emberek szemébe port hintsen, amint mosolyogva megjegyezte. Az olcsó kreton, sifon és lodenvégek mögött, hátul az üzletben tartogatta kincseit külön, kitűnően elzárható fiókokban.

Már tartózkodás nélkül, szabadon beszélt és mindent előadott, amire Horváthnak csak szüksége lehetett. Mindjárt rájött arra, hogy desperádóval van dolga, akitől nem kell félnie. Azonkívül a báró biztos fellépése, rangja és neve megnyugtatták és sikert jósoltak neki.

Egészen más volt, mint az eddigi alakok, akikkel együtt dolgozott. S igen tréfás finác lesz az, aki a báróval szemben gyanút fogjon.

— Utlevele rendben van? — kérdezte — és a román vízum? Ezt különben később is beszerezhetjük.

Horváth csupa tűz volt és lelkesedés, úgy tetszett neki a dolog. Amikor még arról értesült, hogy mindjárt az első utazással olyan jövedelemre tehet szert,

amilyenre nem is számított, egészen lábajótt.

— Ajáték természetesen megismételhető? — kérdezte megbízóitól.

— A végtelenségig!

Rusnyák személyesen kísérte ki az új munkacéret a keleti pályaudvarra. A vonat indulása előtt hirtelen odafordult a báróhoz és közvetlen hangon megkérdezte tőle:

— Nem is csodálkozik?

— Min?

— Az én nagy bizalmamon? Nem jutott eszébe, hogy az áruval meg is lóg-hat.

Horváth erre igazán nem is gondolt.

— Őszintén bevallva...

De Rusnyák Izsó ravasz arccal vá-gott bele a báró szavába:

— Na látja! De a dolog úgy áll: egyszer megcsinálhatja, egyetemenyszer, de többet nem! S mi van magának abból? Szép summa pénz, az igaz, de név, a pompás ősi név... Azt el-vitte az ördög! Mert ebben az esetben magától értetődően bizonyos lépéseket kellene tennem...

Horváth idegenkedve nézett társára:

— Ha én az ön megbízásából utazom...

— Hahá! — nevetett Rusnyák, szá-ja elé tartott kézzel, — ki tudja azt bebizonyítani, hogy én arra is megbí-zást adtam, hogy ne vámoztassa el az árut? Be tudja ezt bizonyítani? Nem?

No, ugy-e! Ez az egész. Minden a ma-ga bőrére megy, csak a maga bőrére!

Vihogott, amikor megjegyezte:

— Mert a lodenvégek mögötti fió-kokban nincs is selyem. Egészen más helyre dugtam már azót.

Horváth gondokkal tele utazott el.

Ez hát az ő útja! Ilyen eszközökhöz kell folyamodnia, hogy újra a magasba jusson.

Szájaize órákhozát keserű volt és a határig üldözte a nyomasztó, kínzó érzés. Hiába jutott eszébe a nagy nyereség, amelyre számíthatott, hiába raj-zolódtak elébe a gazdagság csábító ké-peit, tagjaiban valami idegenszerűséget érzett, a szégyen és árulás bénító tu-datát. El akarja árulni apját, anyját, egész rokonságát és összes őseit, akiknek emléke benyúlt messze-messze szá-zadokba, mind-mind el fogja árulni. Még egy óra és a szerencsétlenség megtörté-nik, végérvényesen, visszavonhatatlanul.

A vonat megállott.

— Készülni vámvizsgálatra, — hang-zott a folyosón.

Magyar és román hivatalnoksapkák suhantak el.

Nem volna-e jobb visszafordulni?

— Nem, nem, — kiáltotta önmagá-nak. — De mi lesz, ha a dolog nem si-kerül? Ha felfedezik a csempészést, mi lesz akkor?

Zsebében ökölre szoritotta kezét.

Most nem szabad gyengének lenni! Szemét szinte segélykérésön jártatta körül a fiúkében. De az utasok nem törődtek vele. Mindegyik saját holmi-jával foglalatoskodott. Kulcs-csomók zörögtek, egy-kettőre nyitvaálltak a kosarak és utitáskák. Neki is hozzá kellett látni, ha nem akart gyanus len-ni. Igen, kellett, kellett...

A végsőhöz folyamodott, Flóra képé-hez.

Megrázkódott. Klegyenesedett és a következő másodpercben már nyugod-tan emelte le csomagját a hálóból. Fel-öltöje ott lógott, ahová akasztotta.

Cigarettaival a szájában várta, hogy a sor rákerüljön.

Lepkowski üldözi Flórát

Katschke professzor nagyon meg volt elégedve Flóra haladásával.

— Ha így folytatja bárónő, valódi szenzáció lesz! Hangja sötét ére és hozzá a kiválasztott műsor... visszafajtott szenvedélye és egyszerű kifejezési módja... ilyen még nem volt Bécsben.

A kis száraz ember az unalomig di-csérte hangját és előadását.

— Bár csak már ott tartanék. — só-haitotta Flóra.

(Folyt. köv.)

FIAT-TORINO

a világ vezető autómárkája!

Vojvodinal vezérképvislet:

AUTOMOBILIA

Fiat-Garage, Subotica

Skadarska és Bledska ulica. Telefon 151.

A legújabb

typusokból raktáron van:

Az összes alkatrészek és minden méretű autógummi raktáron. Automobil-kellékek és felszerelési cikkek nagy választékban raktárra érkeztek és erősen lezárt állapotban kaphatók.

Képviseltek: Sombor, Szilárd Albert mérnök
Senta, Keceli-Garage és Rosen István cég
Velika-Kikinda, Krámer Gyula mérnök
Novi-Vrbas, Goldner Adolf
Stari-Bečej, Schuhmaher János

Tekintse meg a Fiat-automobilokat a Suboticei Nagyvásár és Kiállításon!

510	Torpedo	szürke	6	ülékes	6	cylinder	4	kerékfék
505	"	kék	6	"	4	"	"	"
505	"	piros	6	"	4	"	4	"
502	"	szürke	5	"	"	"	"	luxus kiv. nagyon praktikus
501	Coupé	söt. szürke	4	"	"	"	"	luxus kivitel
501	Sport	szürke	4	"	"	"	"	"
501	"	kék	4	"	"	"	"	"
501	Torpedo	piros	4	"	"	"	"	"
501	"	zöld	4	"	"	"	"	"

Művészi kivitelű

PERZSASZŐNYEG

valódi színezésben. A keleti szőnyegipar legrészebb mintái raktáron. Minden méretű szőnyeget készít.

Ebédlőszőnyegek 60 négyzetméterig megrendelhetők.

Selyem szőnyegek, asztalterítők, függönyök, összekötők, úrlszobaszőnyegek

kedvező fizetési feltételekkel

Javítások művészi kivitelben

Hazai ipar! Hazai ipar!

A kiállításon 50 darab szőnyeg. Ne mulassza el megtekinteni! — Bemutatjuk a szőnyegszöveget.

Ügyeljen a címre!

„MEKKA“ KELETI SZŐNYEGSZÖVŐ

Subotica, Aleksandrova ulica 9.
6387

UTAZÓT KERESÜNK A PAPRIKASZAKMÁBAN

Csakis elsőrendű erők, akik már be vannak vezetve, nyújtsák be ajánlataikat anyagi igényeik megjelölésével a kiadóhivatalhoz.

Autóknak
Benzin
Bózsánál

6627

Kovácsok és gazdák figyelmébe!

Megérkezett a Pécs-szabolcsi kétszer mosott friss kovácsszennel, amely minőségileg kétségen kívül minden más szennél sokkal jobb, illetve a legjobb. Ezen állításunk nem üres reklám, bebizonyíthatja ezt minden szakember!

Varga és Racsmány

Subotica—Aleksandrovo
(Sándor község) 6518 Telefon 827

Kereskedői ház

egyemelettel teljesen új, kész épület legforgalmasabb utcáján a felsővégén, nagy rendezett udvarral, összesen 11 szobával, mellékhelyiségekkel és három utcai kijárással kedvező áron eladó. Egy üres lakás rövidesen egy üzlethelyiség átvehető. A legjobb befektetés. Esetleges csere ráfizetéssel egy kisebb projektális objektumról nincs kizárva. Ajánlatok „Weber” hirdetőbe Osijek, Lončarska 7. ala „213” jelge alatt.

Sonyhádról importált

1 és 2 éves tenyésztők, tinók és fajtisza bihari mangalica kanok érkeztek.

Megtéríthetők bármikor a Palicsi úton Birkás-telepen levő bérelt istállóban.

„COLUMBIA“-GARÁZS

VELIKI-BEČSKEREK

Krunsk ulica 25.

Kényelmes műhely 40 autó részére. Modern berendezés. Kocsimosó szivattyú. Éjjel-nappal nyitva. Figyelmes kiszolgálás. Javító műhely. Alkatrészek gyári áron.

Stevan Stojin tulajdonos

Új és használt autók olcsó áron, kedvező fizetési feltételek mellett.

Elsőrendű irodai munkaerő (Irodafőnök)

aki az 8-száz irodai munkában jártas, önálló perfekt német-szerb levelező és többféle kereskedelmi tapasztalata van, azonnali beépítésre kerestetnek. Előnyben részesülnek azok, akik textilszakmában már működtek. Csak elsőrendű, energikus és ambíciós munkaerő „Irodafőnök” jelgére referenciával és fizetési igényekkel küldjék az ajánlatukat „Silišća” postzse- és szöveti yári lerakathatnak, Novisad. 6608

„ATOM” SUBOTICA

ALEKSANDRA UL.

Samottanyag, öntőhomok és budaföld kapható

PATKÁMIN

(Hrv. v.) Patkányirtószer

Reiter Oszkár vel.-bečskerek nyug. főkapitány nagyszerű találmánya.

Doboza: 12 darab para

Egyedül elárulója: Patkánygyár (Torontál Agrárbank RT.) Vel.-Bečskerek Jótételek a biatos eredményért!

Molnárok és malommunkások

azonnali beépítésre kerestetnek

DOMOVINSKA INDUSTRIJA MLINA D.D.

Veliki-Bečskerek 665

DEUTSCH PÁL és TÁRSA

VILLAMOSÁGI ÉS MŰSZERI VÁLLALAT

SUBOTICA, CARA LAZARA ULICA 6.

Rottman gyárral szemben

Készít villamos világítási és erőátviteli berendezéseket jutányos áron saját vagy megadott tervek alapján

Kérjen ajánlatot. — Irógép és varrógépek javítása külföldi szakképzett munkaerőkkel.

Új és használt

Zsákok

Ponyvák

továbbá

Zsinegek

legolcsóbban kaphatók

SCHOSSBERGER és HERED NOVISAD

Željeznička ul. 12 Táviratcim: „Hessian“ Telefón 531

Eladó

Egy használt, erőhajtású, teljes olajgyári berendezés, napi 8 métermázsza teljesítménnyel. Egy használt téglaprés, napi 15-20.000 db téglagyártására. Egy használt 3-4 HP Lingen & Wolf gyártmányú tekőbenzin motor. Egy darab használt motorizált 1700x550 mm méretben. Egy darab használt, erőhajtású fali szivattyú 2 cell csőátmérettel, 2 db új gyors fúrógép 15 mm lyukfúrásig.

Bürger Koszta

Vel. Bečskerek. Telefon 279.
6372

RÖVIDÁRU SEGÉD

ügyes detaillista, ki a szerb-magyar- és németnyelvet bírja, küldje be ajánlatát referenciák és fizetési igény megjelölésével Hegedüs Oszkár nagykereskedő céghez Sombor.

6532

TÜZIFA

Bükkfa hasáb — — — 1000 Kg 350 Din.
 Bükkfa fűrészelt — — — 1000 Kg 385 Din.
 Bükkfa aprított — — — 1000 Kg 420 Din.
 Paha gyújtófa csomagolva 1000 Kg 260 Din.

„BOSNA” FATELEP
ÉPÜLETANYAG
SUBOTICA
 Vasúti teherpályaudvar mellett.

WEITZENFELD és TÁRSA

Alapítva: 1902. **Subotica** Telefon: 190 sz.
 Táviratelm: Kenderipar. Iroda: Városi bérpalota.
 Telefon: Sentaí put.

Mindenféle zsák, zsinogáru, tömlő és hevederek
PONYVA UJ ÉS HASZNÁLT PONYVAKÖLCSÖN
 Batorszövetek, szőnyegek és az összes kárptos cikkek gyári áron beszerezhetők.

Üzletkibővítés és hozzáépítés céljából
 350,000—400,000 dinárral rendelkező

társat keresek.

Fejlődő és virágzó üzletem eddigi ágai: kerékpár, motorkerékpár és ezek alkatrészei, az összes sport- és vadászati cikkek, autómobilok, az összes autókellékek. Javitóműhely autómobilok, kerékpárok, varró- és írógépek részére.

Prima autómobilok képviselése.
 Benzin- és olaj állomás.

Komoly ajánlatok „Autómechanika” jellegére a kiadóhivatalba keretnek.

Állandó BUTOR kiállítás

NAGY VÁLASZTÉK EGYSZERŰ ÉS MŰBUTO. ROKBÓL SZÉLD KIVITELBEN

Megrendelések legmodernebb, saját, vagy megadott tervek alapján rendkívüli alacsony áron

Erdélyi lakberendezési vállalatánál

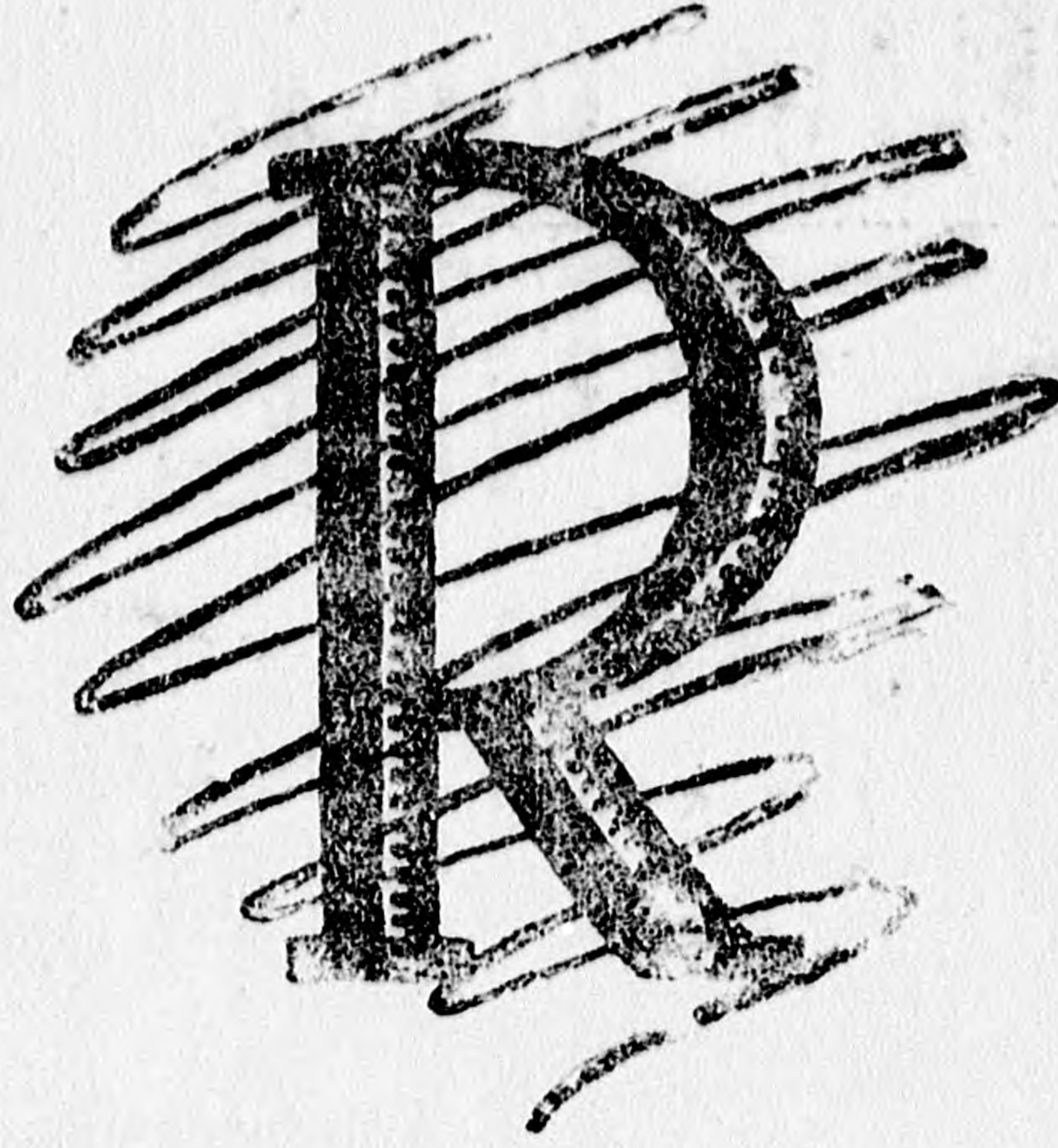
Suboticán, IV. Sudarevičeva ul. 4.

A nagyérdemű közönség figyelmébe!
 Naponta friss ujdonságokat, zöldség árut és gyümölcsöt legolcsóbban csak
SAGI ÉS MARIJANOVICSNÁL
 szerezhet be Városi zenade épület

Uccai győrelfusitót keresek a subotical kiállításra magas jutalek mellett!
Heilbrunn Herman, Senta

Rejtvény.

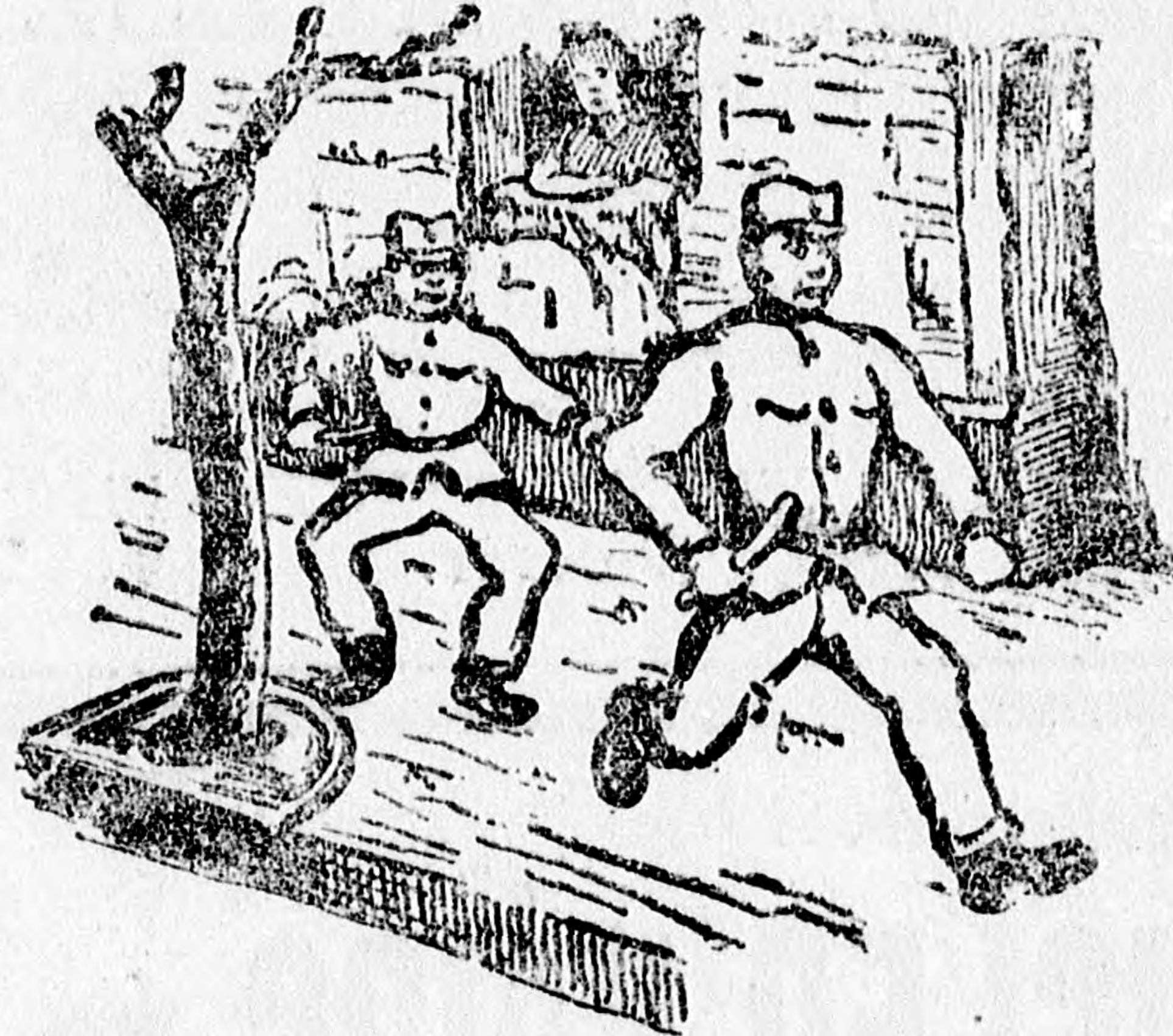
A múlt vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

„Fiakkeres”

Helyesen megfejtették: 1. Szatmáry Júliska Subotica, VII. Jugovića ul. 2., 2. Maurer Béla Subotica, 3. Hermann Ilonka Horgoš, 4. Radó István Palit.

Rejtettkép.

Kit üldöz a rendőr?

A múlt vasárnapi számban közölt rejtettképen a macskát megtalálták 132-en.

Az első díjat, a nagytított fényképet Ifj. Angyal Nándor Sombor, Apatini ut 46. nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet a kiadóba.

A második díjat, egy monogrammot 10 különböző fazonban, egy dörzsölővel Leopold Sámuel sentai üzletéből Zappe Gabriella Vrsac Eteria ul. 11. nyerte meg, aki sziveskedjék közölni, hogy milyen névre óhajtja a monogrammot.

A harmadik díjat, az egy doboz valódi Astra körömlakkot, Nagy Bertalan suboticali gyógyszerfáróból Horváth Ferencné Bogojevo, Felsőucca nyerte meg, aki küldjön be 10 dinár portóköltséget a kiadóba.

Saját készítmény!
 Állandó nagy raktár!

Legújabb divatu modern

cipőkben

Márko Pressburger vezető

Külön mértékostály! Szakszerű orthopéd munkák!
Aleksandrova ulica 5
 Bárány-szálloda mellett

Rőföskereskedés

Árukészlettel és teljes berendezéssel, külön, vasúti utca mellett, minden elfogadható áron, kedvező fizetési feltételek mellett

eladó
Paczák József

Nagy Varjas A. Rókus

asztalosmester
 VI, Vukovičeva ulica 38
 (Csirkepiacnál)

Készít: épület-, portál-, bolti-, irodai berendezést modern, izléses, gazdaságos kivitelben.

Ajánlja saját készítésű bútort.

Kis- és nagy építkezéshez szükséges ajtók és ablakok mindenkor raktárról kaphatók.

Mérsékelt ármiről tessék meggyőződni!

BUBIFEJ CSAK

akkor lép ha Kummerkramer-féle speciális hajlékony használat 30 dinár elküldése mellett bárhová küld

KUMMERKRAMER SOMBOR

HOTELPENSION ZELENKA

keres szeptember 1-re a nyugati főző, nagyobb háztartásban is hasznos szakácsnét. Kitünő elbánás biztosítva; utiköltség négy hónapi szolgálat után megtérítetik. Referenciákkal ellátott megkeresések Hotelpension Zelenka, Boka Kotorska címre kéretnek. 6529

A fizikai munkások 2%-os adójának kezelésére vonatkozó új, módosított

utasítás

megjelent és kapható:

Dojković i Petrovačkinál Vol.-Bečkerekén

Ugyanott kaphatók a szükséges nyomtatványok:

Munkás-könyvcske Levonási-könyv

Belfizetési jegyzék

Valamennyi az adóügyi hatóságok előírása szerint. 6531

FAIPARI VÁLLALAT A DÉLBÁNÁTBAN

BEOGRAD KÖZELÉBEN

kedvező fekvéssel a Dunánál, vasútállomással, kedvező feltételek mellett esadó. A telepen van szerelt, komplett gőzfűrésszel (egy Vollgatter) saját villanyvilágítással, különféle fém-munkáló géppel és be van rendezve butorok, falkopogók és mindenféle asztalosmunkák kidolgozására. Nagy fakereskedés. A telep két éves és teljesen modern berendezéssel megfelelő épületekkel. Gazdag környék és igen jó piac. Bővebb felvilágosítást nyújt a Kovinska Banka D. D. Kovin, Banat S. H. S.

Tüzifa és faszén

Ajánlunk azonnali és későbbi szállításra

I. oszt. göcsmentes, egészséges, szép bükk- és gyertyánhasábfát, ugyanígy 2 éves száraz vegyeshasábfát, fűrészelt doronyfát legolcsóbb napiárak mellett, vasuton esetleg hajón is szállítható

ROSTÁLT SZÁRAZ FASZENET
 szivógázmotor üzemhez alkalmas, legolcsóbb áron kapható.

DANICA FAIPAR, OSIJEK

Desačina ulica 27. — Telefon 404.

Eladó egy három tonnás

„MARTHA” TEHERAUTÓ

teljesen használható és remekes állapotban, még nem használt új gumival, továbbá egy 1 éves

KÉT VAGON HORDKÉPESSÉGŰ

D E R E G L Y E

Ugy az autó, mint a dereglye bármikor megtekinthető. Kivánatra a legolcsóbb ajánlattal szolgál
 Ifj. Schick Mátyás Fia Henrik
 sörnagykereskedő Torzsa

Legolcsóbb Legjobb Legtakarókosabb MOTOROK

Benzin, petroleum, szivógáz, szivógáz (Semi Diesel) üzemre. Speciális motorok 3—120 HP-ig. Gőzgépek, gőzszanok, rezervoárak, malom és daráló berendezések, még 1 drb. Puch-féle motoros szántógép. Tűzoltó-fecskendők és szerelvények

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK
PETRÁSS LÁSZLÓ VELIKI-BECKEREK

Gečeva (Német) ulica 48.

Ocsa & Bauer motorgyár képviselője.

1925. augusztus 22—31

A Subotikai Kiállítás és Nagyvásár kiállítói:

Kiállítási pavillonszám:
A 170.

Kiállítási pavillonszám:
A 170.

WEISZ JENŐ
KEFEÁRUGYÁR SUBOTICA
AJÁNlja VERSENYEN KIVÜL
KEFE
ECSET
SEPRŐ
MALOMKEFE GYÁRTMÁNYAIT

Augusztus 22.

PAVILLON:
F.VI.34.

Augusztus 31.

ERDÉLYI ANTAL
LAKÁSBERENDEZÉSI VÁLLALATA
SUBOTICA

IV. Sudarevičeva ul. 4. alatt, Klara Géza mellett
az állami adóhivatal során

Látványosságzsámba menő mübutorokat állit ki I-a kivitelben.
Ugyanakkor ne mulassza el megtekinteni minden
igényt és izlést kielégítő állandó
nagy raktáramat
izléses

bécsi ebédlőkből

Pavillon építkezéshez

kölcsönanyag

kapható a kiállítás időtartamára

Basch és Vigh

fakercsedők

Telefon: Zomborski puti telep 751

„ Palički „ „ 752

6610

HAUPT és KLÉSZ
MODERN ÜLŐBUTOR SPECIALITÁSOK

BÖRBUTOR

6612

SUBOTICA, BENE SUDAREVIČEVA UL. 2

KIDOBOTT PÉNZ

az utiköltsége, ha a subotikai mintavásáron
nem nézi meg az

F pavillon III. sor 14. sz.
helyiséget

6599

PAVILLON
31

CZIGLER KÁICS ÉS TÁRSA

PAVILLON
31

MÜBUTORGYÁRA ÉS KÉPKERETEZÉSI VÁLLALATA

A kiállított butorainkon kívül nagy raktárunk van
művészi kivitelű mübutorokban a barátok
temploma mellett, mit saját érdekében el ne
mulasszon megtekinteni

Minősége és kivitele a külföldi gyártmányokat is felülmulja!

Képosztályunk szállit viszonteladók részére saját készítésű
képkereteket, kölni keretleceket, mü és olajnyomatu képeket

ÁRAINK VERSENYKÉPESEK!

1925. augusztus 22—31

A Subotica-i Kiállítás és Nagyvásár kiállítóí:

Kiállításon pavillonszám: A. 151

Chocolat **Ruff** Bonbons

Gyártmányai:

Táblás csokoládé
Tejcsokoládé
Dessert bonbon
Üdítő- és erős cukorka
Selyem bonbon
Tunkmassa
Csokoládé drageék
Csokoládé ostyák
Tejszin-, kávé-, gyümölcs-
Mogyorós karamellák
Kakaomassa, kakaóvaj
Kakaopor stb.

Braća Ruff, Subotica

SZENTI ÉS VIRÁGH

modern villanyerőre berendezett asztalosáru telep
Subotica, I. Bone Sudarevićev ul. 66
Telefonszám 383

Készítenek: elsőrendű műbútor, portál és boltberendezéseket.
Parkettázási munkálatok a legolcsóbb kivitelben, jótállás mellett.
Munkát vállalunk az ország bármely részébe. Arajánlat díjtalan.

EBÉDLŐK - HÁLÓK - URISZOBÁK

és konyhaberendezések művészies kivitelben állandóan raktáron.

Kiállítási pavillon: FV 30

SILD JÓZSEF

LEGMODERNEBBEN BERENDEZETT FÉRFI és NŐI KALAPIPAR
SUBOTICA, (CSIRKEPIAC)

A legújabb divatú francia „BUBI“ faconu kalapok minden színben. — Fehér kalapok nagy választékban legolcsóbb árban kaphatók

Az I. Nagyvásár és Kiállításon tekintse meg pavillonunkat!

BOHN ^{FÉLE}
TÉGLAGYÁRAK
VELIKA KIKINDA

A kontinens legnagyobb tetőcserépgyárail

GYÁRAK:

VELIKA-KIKINDA, NOVIBEČEJ, VINKOVCI

Hornyolt
tetőcserepekre

kérjen arajánlatot és mintákat!

Legkitünőbb és legolcsóbb faanyag,
épületfában nagy megtakarítás

Ahol képviselve nem vagyunk, képviselők kerestetnek

Vigyázat!

Tetőcserepeink hátlapján bevéselt „BOHN“ felirásra kérjük különösen ügyelni!

BOHN tetőcserépgyár gyártmányai a subotica-i kiállításon képviselve!

Ne mulassza el

megttekinteni a subotica-i mintavásáron

(augusztus 22-től 30-ig)

a

„KULPIN“
konzervgyár r. t.
Novisad

látványosságzámba menő
gyönyörű kiállítását!

Befőttek, főzelékkonzervek, gyümölcsizék
huskonzervek, sugat

Lovassági laktanya, fölépcső, I. emelet 46. szám.

Torontali Mezőgazdasági Gépipar, Vas- és Fémöntő R. T. Vel. Bečkerek

Áruosztálya ajánlja saját gyártmányu

I-a kukorica-morzsolót

kézi hajtásra, kéz és lábajtásra, szelelével.

Allanó nagy raktár zománc-edényekben. Gyári árak! Prompt szállítás. Vízmentelárusítók kerestetnek!

Az ország legnagyobb kötött trikótárs-konfekciós gyára Beogradban Gyári lerakat

„Moravija“ A. D. Subotica, Aleksandrova ul. 13

A nagy téli készlet és üzleti helyiségünk helyhiánya folytán elhatároztuk, hogy jelenlegi raktárunkat

előállítási áron kiárúsítjuk.

Selyemáru augusztus 31-ig bozárilag a saját áránál 15-20%-kal olcsóbb.

Meliények, bluzok, ruhák, kabátok, kosztümök, sálak, fehérnemű

Használja fel a ritka alkalmat!

Legnagyobb választék női harisnyában és keztyűben!

SZEMÜVEK MINDEN KIVÉTELLEN

Schvah Albert

Órák, órák, órák, és optikusknál

VEL-BECKEREK Aleksandrova ulica

Fali és zsebórák, modern, izléses órák.

JAVÍTÁSOK pontosan.

SENTAI GŐZFŰRÉSZ R. T.

Központ: Senta

Üzemek: Senta Starakanica Novibecej

Különleges gyártmányai:

házi- és kábikostalicska tojásosláda

Termel erdélyi asztalosárut és mindennemű épületfaanyagot

J. BRANDL

ORGONA- ÉS ZONGORAGYÁR MARIBOR

A-105-26. sz. szoba

НОВОСАДСКА ФАБРИКА ПИРАФОВА И ЗВОЊЋАРНИЕ А. Д.

NOVISADER SCHRAUBEN U. EISENWARENFABRIKS A.-G.

TELEFON 163 TELEFON 6076

ELSŐ BÁNÁTI HANGSZERKÉSZÍTŐ MŰTEREM LENHARDT ANTAL

VELIK BEČKEREK Alapított 1900

40 LÁNC FÖLD TANYÁVAL

Kecsenovics Elek-féle a hajmoki hármastanyán 1925. és 19.6. évi ERBEADÓ. Erdélyben Subotican I. körzetben Wesselényi most Pajezd Kujundžićeva ulica 42. szám özv. Tary Pálnénál

TÜKÖR-BORITÓ MŰHELY

Toilett, szekrény, kézi, egyszerű és

CSISZOLT

tükröket ként, rongált és valót tükrök

JAVÍTÁSÁT és ÜVEGSISZOLÓ munkát vállal mérsékelt áron

DROBAC SZIMA VEL-BECKEREK (a szerb templom mellett)

Pavillon szám: A 164.

„ORIENT“

Emir Mohamed Szkenderov, Tahiti, kizárólag eredeti keleti szőnyeg és turáni kézimunka kereskedés

SUBOTICA

Aleksandrova ulica 13.

A kiállítás egész éjszámára 15% engedmény!

Kiállítás: Eredeti perzsa szőnyegek és új kivitelű valódi keleti szőnyegek Perzsiából és a régi Kánságok területéről (Chiva, Buchara, Merv, Kokand), továbbá az iráni fensíkről (Afganisztán, Beludzisztán) harmonikus keleti szőnyegpáris kivitelben gipsz és szelvényfonalból 1-30 négyzetméter nagyságban u. m.

Tebris	Buchara	Beludzisztán
Heris	Saruh	Ferahan
Mamsdam	Sirván	Hereké
Mosszul	Sirasz	Mir
Sino	Kasgar	Muskabad

stb. stb.

LÁNG L. GÉPGYÁR R. T.

BUDAPEST 56.

Ajánlja elsőrendű, jónevű, ismert gyártmányait:

DIESELMOTOROK LÉGSŰRÍTŐVEL

DIESELMOTOROK LÉGSŰRÍTŐ NÉLKÜL

STABILGŐZGÉPEK

FÉLSTABILGŐZGÉPEK

GŐZKAZÁNOK

Mérsékelt árak. Kedvező fizetési feltételek. Rövid szállítási határidő. Díjtalan mérnökfelügyelet.

LOKOMOTIVOK

WOLF-LANZ 600 HP-ig teljesen újak vagy generáljavitva gyári garanciával

bérbe is

KERÉKPÁRÉSZEK, FŰRÉSGÉPEK Pini & K. Wien vezérlésvivőlete, SZIVOGÁZTATÓK kompresszornélküli DIESELMOTOROK, KERSOLA MOTOROK Motorenfabrik Darmstadt vezérlésvivőlete, MALONGÉPEK, ÖRLŐJÁRATOK 32-48 coll. Kedvező fizetési feltételek. Szállítás konyg. felszerelve

Braća Fischer D. D. Zagreb, Pantovčak 16

HALASI UTON

három szoba, két konyha, istálló és mellék-helyiségekkel álló

LAKÓHÁZ

melyből két szoba, konyha, nappali elfoglalható

40.000 dináért elköltség mint sürgősen eladó. Bővebb felvilágosítás Birkás i Drág faterlepen Hataláki put 57.

ELÖNYOMDA

Legdivatosabb és legmodernebb előnyomda berendezéseket szállít legjutányosabban

BLEIER MÁRK előnyomda berendezési gyára Senta.

Tel. 815. Tel. 815

KERÉKPÁROK

közt legjobban a PUCH, IPPAG

KERÉKPÁR

mely legolcsóbban is kapható. — Mindennemű

KERÉKPÁR

alkatrészek, gumik stb. elismerten a legolcsóbb beszerzési helye Subotican. Okvetlenül győződjék meg árámról. Nagy javítóműhely

Autóköntőterek

legelegényebb és legszolidabb kivitelben, óriási választékban olcsón kaphatók

Hamburg Géza

Lőröndös Sombor Lederer-palota

S. Ad. Engl Subotica, Petrogradska ul. 3

Telefon 815

Varrógépek Dürkopp, Haid & Neu	Kerékpárok Dürkopp, Puch, Ipag
Kötőgépek H. Stoll & Co, Rattingen	Motorkerékpárok New-Imperial I. D. P. Puch
Irógépek Urania, Perkeo	

Kiállítás a subotical nagyvásáron!

Beckereken

festék, lakk, ecset, kátrány, festőlemez, és minden festékszaktamban való árulogolcsóbb

Wassermann Jánosnál

S. AD. ENGL

ENGRO DETAIL Petrogradska ul. 3. Jelašićeva ulica 2.

Egy szakképzett csokoládémester, aki az összes laboratórium munkát végezni képes szintén egy Siebert, aki elsőrendű kávé Fournet, Camellát cukor- és csokoláde dragee készítésére előállítani, állandó munkára felvétetik azonnali belépésre

Brunner Gyula cukorka és csokoládégyár Subotica

Varrógépek „VIKTORIA” nagykereskedés Subotica, Zrinjski trg 2. **Kerékpárok**
COLUMBIA **GRAMOFONOK**
 gramofonlemezek vezérképiselete. Parlophon, gramofonlemezek, a legjobb kerékpár-
 gumik, mindennemű alkatrészek nagy raktára. Kereskedők, hangszereszek, mechanikusok kérjék saját érdekükben nagy árak vezékünket

Eladó!
 A Sombori Iparbank Rt. tulajdonát képező és a vasutállomás közelében fekvő **800 négyszögű terjedelmű** fa- és egyéb kereskedelemre kiválóan alkalmas, modernül bekerített terület, rajta levő épületek el (irodahelyiség, kákoricagóré, deszkaszin, és egy kisebb lakóházzal) együtt, továbbá a Venec Vojvoda Petra Bojovića 7. sz. alatt levő lakóház, nyomdahelyiség, 450 négyszögű beltelekkel, kedvező feltételek mellett
 Bővebbet a fenti pénzüintézet irodahelyiségében, Sombor Szentháromság-tér

ARTÉZI VIZBŐL KÉSZÜLT MŰJÉG
 tömör táblákban, telepünkön 5 dinárért kapható
HARTMANN & CONEN

KELICO
 Természetes gyümölcs szörpök: Citrom, narancs, alma, eper, ananász stb. felülmulthatatlan minőségben
 a legkellemesebb és legerősebb **HŰSÍTŐ ÉS ŰDÍTŐ ITALOK**
 KELICO Lepárolóművek és Gyümölcs Szörpgyár Mátos (Jaba Tomić) Banat

Orenstein és Koppel-Ferroszal R.-T.
 Legnagyobb raktár SHS-ben: sinek, apróanyag, váltók, korongok, kerékpárok, tekercskocsi, szekercskocsi, tegelekocsi, erdő-kocsi, mozdonyok
UJI **Használt!**
 ZAGREB BEOGRAD
 Samobransk 2 Studenička 9
 Telefon 26-64 Telefon 4-65

Fűzőkülönlegességek
 foilett fűzők elsőrendű drólból már 25 dinártól, a legkényesebb igényeket is kielégítő selyem fűzők legszebb kivitelben 400 dinártól kezdve
DIMITRIJEVIC JULISKA FŰZŐTERME SUBOTICA
 Skotina Vijafor ul. 10

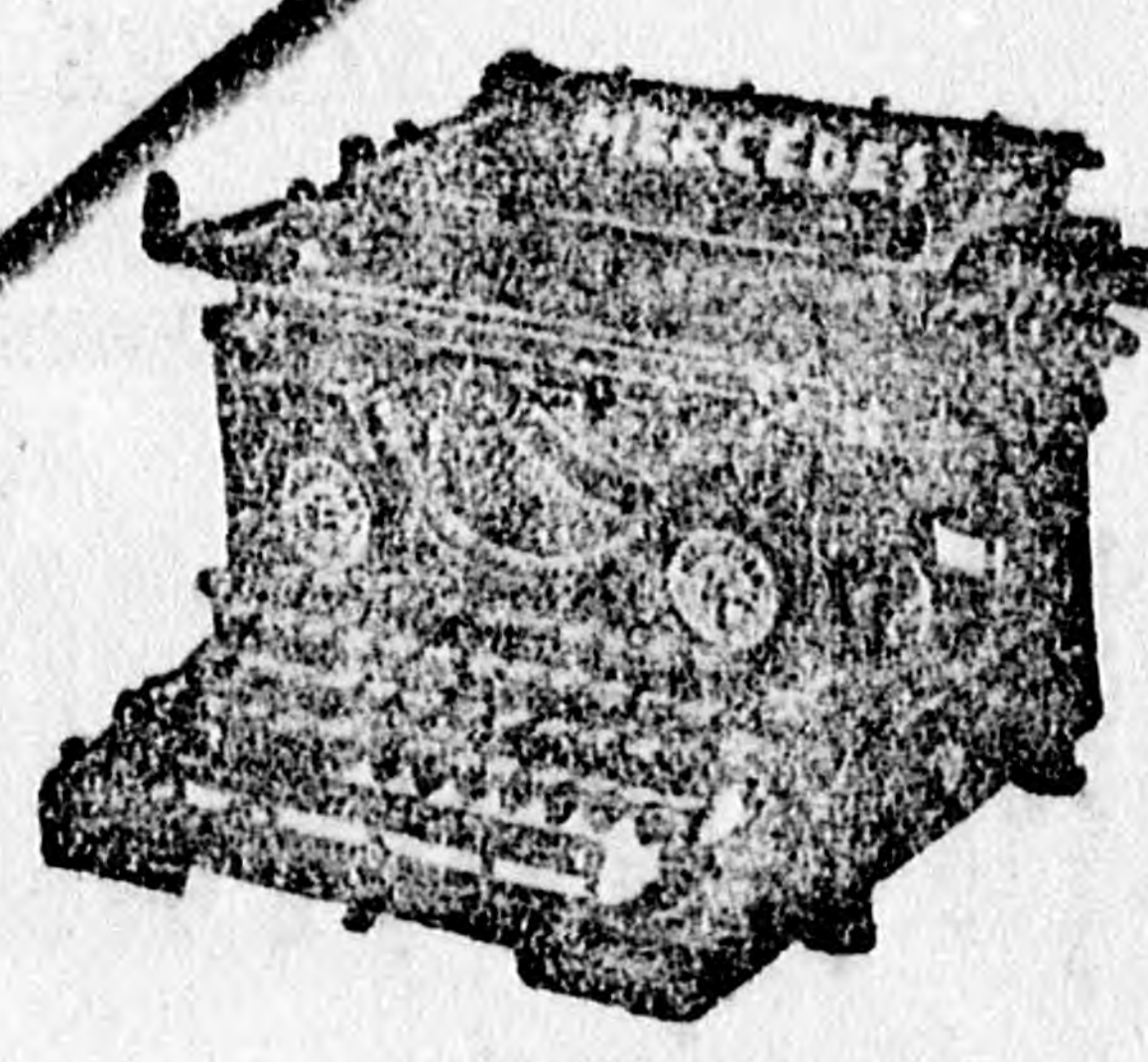
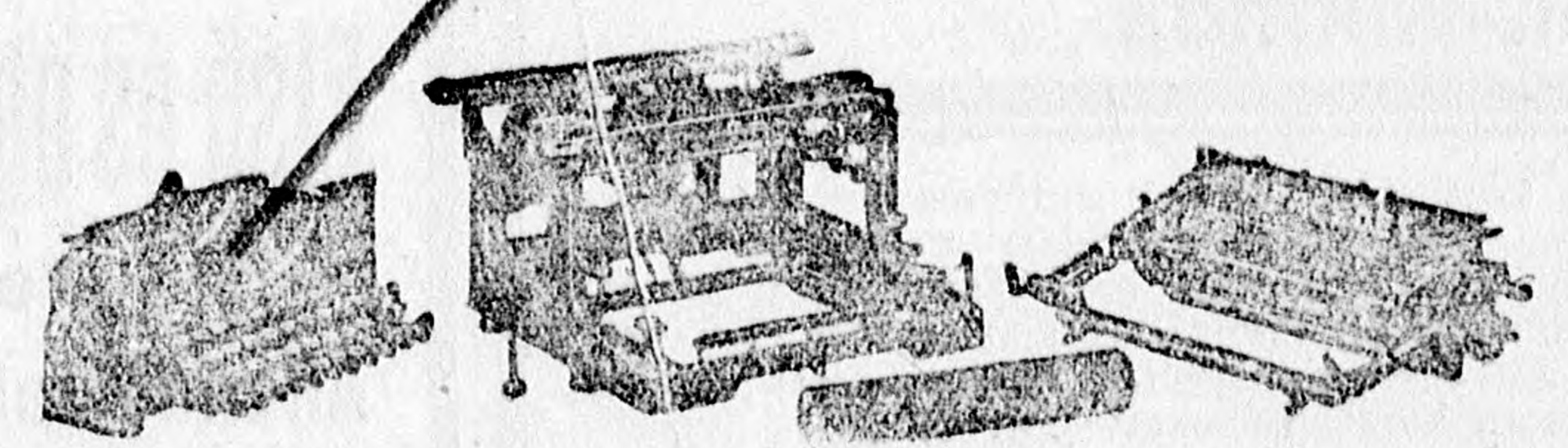
Milkó Izidor
UJ KÖNYVEI
 1) Firenzei eset és egyéb elbeszélések
 2) A miniszter barátja. Mosolygó történetek
 3) Spekulané és társai. Egy kötet vidám világ
 4) Asszonyok (Novellák és egyéb)
 5) Irók és könyvek (Elbeszélések)
 6) Baedeker írásaiból (Novellisztikus dolgok)
 A „Világ” a következőket írja a könyvekről: Mesélő kedvű, mint Jókai, ironikus mint Mikszáth, kacagós mint Porzó, intelligens, mint Cholnoky, magyaros, mint Abonyi Lajos.
 A hat kötet ára 320 din., egy kötet 60 dinár
 Minden kötet külön is kapható a Bácsmegyei Napló kiadóhivatalában vagy szerzőnél (Subotica, Zrinjski trg 28) a pénz előleges beküldése mellett.

„GROSSLEY” világhírű motorgyár Manchester (Anglia)
 Modern, kompressziós motorok
DIESEL-MOTOROK, SZIVÓGÁZ-MOTOROK
 faszén-, lignit-, szén-, barnaszén- és kőolajadékok tüzelésre. Teljes biztonság az üzemben. Felülmulthatatlan gazdaságosság. Működésüket átvált! — Legököltebb kidolgozás. Kedvező fizetési feltételek
 Képvisező: **BOŽIDAR D. GJORGJEVIĆ BEOGRAD, Knez Mihajla v. 36**
 Levelezés szerb és német nyelven. 1624 Telefon: 3592.

Házasság
 Unokaöcsém, 32 éves izr birtokos és marhanagykereskedő részére keresek jó házból való 25 évnél nem fiatalabb élettársat. Unokaöcsém szolid, szorgalmas, jó kedélyű, kellemes külsejű, karcsú, imponáns jelenség, magas, erős és egészséges, sajátmaga szerzte vagyona körülbelül 15 milliárd magyar korona. Baranya megyében, adósságmentes házból, szállóiból és készpénzből, gazdasági felszerelésből és hizómarhából áll. Esetleg benősülne jugoszláviai birtokba is, olyképen, hogy azt ő veszi át és saját vagyónával megnagyobbítja. Csak szolid, házias, szimpatikus, karcsú házastársra reflektál, akinek a gazdaság iránt érzékeny, megfelelő vagyona felőben vagy készpénzben. Csak kimerítő ajánlatokat kérek, esetleg fényképpel. Megfelelés esetén elsőrendű referenciákkal szolgálok. Leveleket szerb, horvát, német, magyar vagy román nyelven kérek, mint-hogy nevezett mindezeket a nyelveket beszéli.
 Ajánlatok „Hoffnung I-223” jellegre kéretnek Interreklam d. d. ZAGREB Strossmayerova ul. 6

SZENTI és VIRÁG SUBOTICA
EPÜLET és MŰBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR
KÉSZITENEK: Műbutorolat, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket, stb. — Áránlatot díjmentesen küldünk az ország bármely részébe.
TELEFONSZÁM: 383. 185

„VESNA” HAJÓZASI RESZVENYTARSASÁG
S U S A K

 Rendszeres személy és áruforgalom **DEL-AMERIKÁBA ÉS KANADÁBA**
 Első szerb hajózási vállalat, melynek hajói hazai kikötőből indulnak. — Bővebb felvilágosításra szolgál: **ALDAN SZVETISZLAV** váltó üzlete **VELIKA-KIKUNDA.**

CSAK MERCEDES
 kicserélhető betűzett írógépen írjon, mely így szétszedhető:

 SHS. vezérképiselet **WILHEIM S. és FIA, SUBOTICA**

Gyapjufonó-gépek
 két teljes fonóda, 3 Peizmashinen, 2 Kontinentalmaschinen, 2 Florteiler, 2 Selfaktore, 1 Mülle-Jenny, 2 Zwirnmaschine, 1 Reisswolf, 1 Mischwolf, 1 Klopfwolf és hozzá **1 Langen & Wolf, 25 HP szivógázmotor generátorral**, több transmisszió és szíjtárcsa.
Minden egyes gép nagyon olcsón külön is eladó.
DEUTSCH & WIENER, Vinkovci

S. AD. ENGL SUBOTICA
 DETAIL JELAŠIĆEVA ULICA 2. TELEFON 815
 ENGROS PETROGRADSKA UL.

Dürkopp, Haid & Neu (Exzella)
 világhírű varrógépek úgy ipari, mint családi használatra
H. Stoll & Co., Reutlingen
 világhírű német kötőgépek (originál „Links-links”) jugoszláviai főraktára
A SUBOTICAI MINTAVÁSÁRON KIALLITVA

UJ! Régi kalapjából újat csinál az újonnan felállított és saját vezetése alatt álló modern felszerelésű **UJ!**
KALAPFORMÁZÓ MŰHELYÉBEN, BEER BÖZSI KALAPSZALON
 Cara Dušana ulica 2. szám. — Vidéki megrendelések a leggyorsabban elkészülnek.

Beethoven szimfoniák, Wagner, Mozart, Schubert zeneművei: Marica grófnő, Nótás kapitány, Chili Bom Bom, Sahara, Umberufen toj, toj, toj, kaphatók nagy választékban

„VICTORIA“

varrógép-, gramofon-, kerékpárüzletében
SUBOTICA, ZRINJSKI TRG 2.
(Sugár Manó fűszerkereskedése mellett)

Radio

-készülékek eredeti „BROADCASTING“ és saját gyártmányú gyári árakban a BROADCAST. SHS és Balkan vezérképviseléseknél:
KONRATH D. D. SUBOTICA *Savo Tekelje* *ulica 79. szám.*

Telefon: 6-23

HELMER MIHÁLY
villanyerőre berendezett
reszelővágóműhelye

Vel.-Beckerek
Geteova (Német) ulica 40
Vállalja ócska reszelők és ráspolgók újra felvágását. Szerszámot készít kőfaragóknak

Komplett készülékek
Alkatrészek
Akkumulátorok
Anodbatteriak
Dupla fényhallgatók
Brown hangszórók
Lampák
Mérnöki szaktanács és rajz önépítőknél
Rádióbemutató nappal és este
Engedélyek gyors megszerzése.

Készörvült nyaku befőttes üvegek és kölcsönedények

Berkes József

üveg- és porcellán kereskedése
SUBOTICA

Zrinjski trg. (Kasztán utca sarok) nagy ártiműhely.

Üveg- és porcellán árak nagy választékban
Versenyképes árak
Épület üvegezés és kőkeretezés

Soványítószert

A párisi

„Sapun Amiral“

megszünteti a kövérséget.

Lemosások ezzel a szappannal eltüntetik a zsírt és hájat illető testrészről. A használat egyszerű, teljesen ártalmatlan az egészségre és az eredmény a legrövidebb idő alatt biztos.

Eladási ára: Egy eredeti doboz, amely egy kurára alkalmas, használati utasítással együtt 160 dinár.

Kérje minden gyógyszerárban és drogeriában.

S. H. S. Vezérképviselése:

„SAVON AMIRAL“

Novisad, K. Petra ulica 7.

Fő- és kizárólagos lerakat egész

SZERBIÁRA:

BEOGRAD

Kolarčeva 7/H. step.

Szántási próba erőméréssel!

Tisztelt gazdaközönség szives tudomására hozzuk, hogy dr. Mijatov Milorad földbirtokos ur sentai országút mellett levő birtokán augusztus hó 9-én, vasárnap délelőtt 9 órától kezdve egész délután 4 óráig szántási bemutatót rendezünk „Vaddisznó“ védjegyű 1 és 2 vasú ekékkel a németországi gyár mérnökének vezetésével. Az ekék a mai kor szükségletének megfelelő újításokkal vannak ellátva.

Ugyanezen alkalommal „Vaddisznó“ védjegyű 2 és 5 vasú Traktor-ekék szántási bemutatót is rendezünk. Az ekék „Vaddisznó“ gyártmányú, a traktor Klein Géza és Fiai által szállított „Fordson“ amerikai gyártmányú.

Gebrüder Eberhardt Ulm-i ekegyár felsővojevodinai és szlavóniai képviselői

ZENTAI SOMA

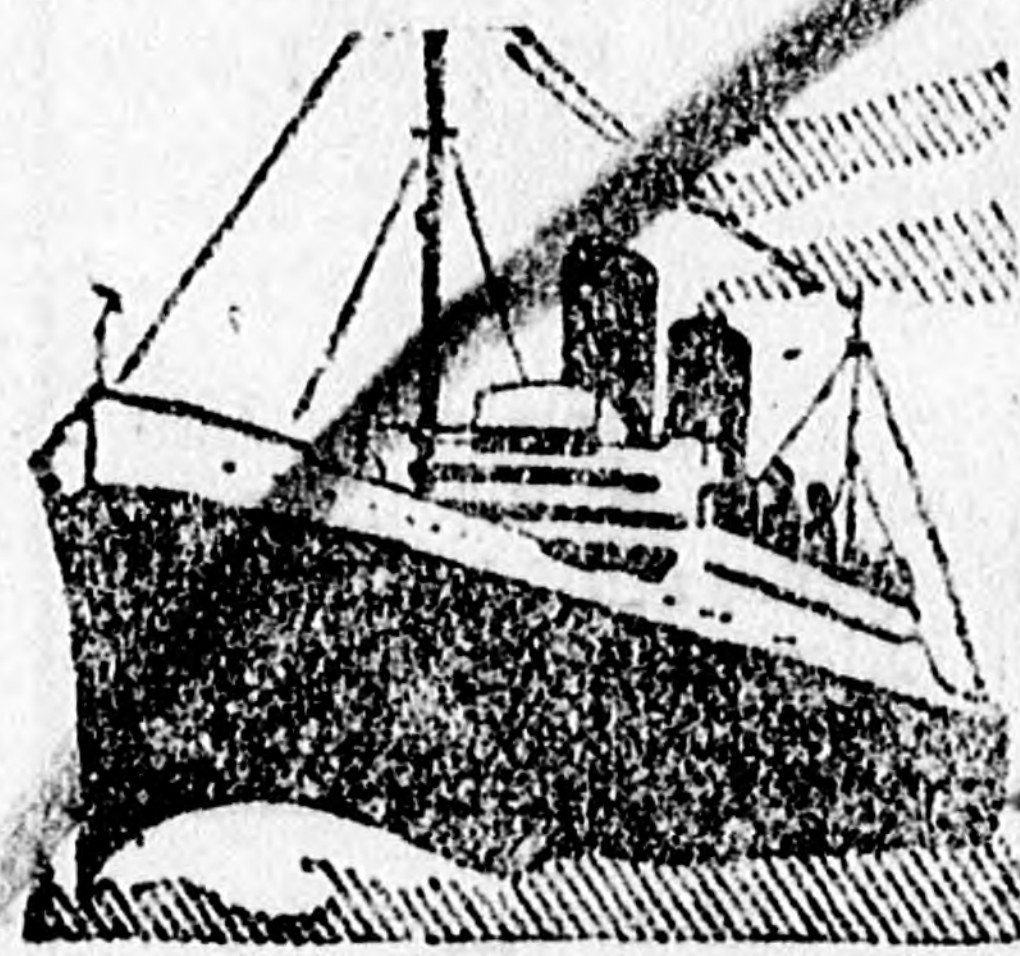
SZENES KÁLMÁN

6590

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA

GENOVA

Express vonalak:
Északamerikába
Középamerikába
Délamerikába:
Braziliába
Uruguayba
Argentínába
Peruba, Chilébe stb.
Ausztráliába

Utazási idő
Zagreb-Genova
20 óra

A legrövidebb és legkényelmesebb vonal jugoszláviai kivándorlók részére

Jugoszláviai vezérképviselése „TRANSOCEANIK“
Jugoszláviai Utazási és Szállítványozási R. T.
ZAGREB, Pejtinjska ul. 6.

Kitűnő konyha

VOJVODINAI KÉPVISELET:
„METEOR“ ügykezelés és információs iroda Vel.-Beckerek Wilson tér 3. Sürgőseim: Transoceanik V. Beckerek

Autogarage „Vojvodina“

Vel.-Kikinda

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy autogarázs-műhelyemet megnyitottam. Vállalok mindennemű autójavítást, valamint elektromotorok, tekercselések, rádió-apparátusok, akkumulátorok garanciámelletti javítását. Raktáron tartok benzint, különböző gummit, olajat és Ford-Fordson alkatrészeket. — Olcsó árak! Jutányosan és gyorsan szállítom le a hozzám javításra kerülő gépeket

GRUICS PETAR technikus, VEL.-KIKINDA

V.-BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R. T.

(A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Alapítva 1921-ben Telefon 264 Táviratcím: Mühlenbau

Első és egyedüli jugoszláv malomgépgyár

Teljes malomberendezések

Állandó raktár malomgépekből és kellékekből

Vezérképviselő Novisadon:

Gruber Ferenc mérnök-igazgató Novisad

Kralja Aleksandra 16. Telefon 260. Táviratcím: Gruber Menratpalota Novisad

BÄCHER-MELICHAR

LEGNAGYOBB MEZÖGAZDASÁGI GÉPLERAKAT NOVISAD, LIMAN, TELEFON 522.

Acélekék, boronák, kultivátorok,
original „Melichar“ Unicum Drill vetőgépek,
kombinált „Imperator“ vetőgépek, Westfalia rendszerű műtrágyaszórók,
Figyelem! Új rendszerű műtrágyaszórók. Figyelem!

PALLAS-REKLAM KIZÁRÓLAGOS JOGU REKLÁM HIRDETÉSI VÁLLALAT ES SUBOTICA

Az I. Subotikai Nagyvásár és Kiállítás reklám-képviseelője és a kiállítási katalógus kiadója

TELEFON: 4-47. SZÁM **KOLLEKTIV HIRDETÉSEI:** Paje Kujundžićeva ulica 4.

RESTAURANT KOD TRI BRATA

volt „Tri Šešira“
Subotica, Knez Mihajla ul.
Kellemes kórhelyiség!
Kétféle ételek és legjobb italok állandóan.
Friss ésebabcsicsa és raz-nicsa már délután kaphatók
Naponta cigányzene!
Havi abbonama 650 D.

Mérleggyár

J. SEBESTYÉN
Subotica, Palički put 104
gyártmányú
legitökéletesebbek,
versenyképesebbek!
Vállalva szerkezeti és
épületlakatos munkát.

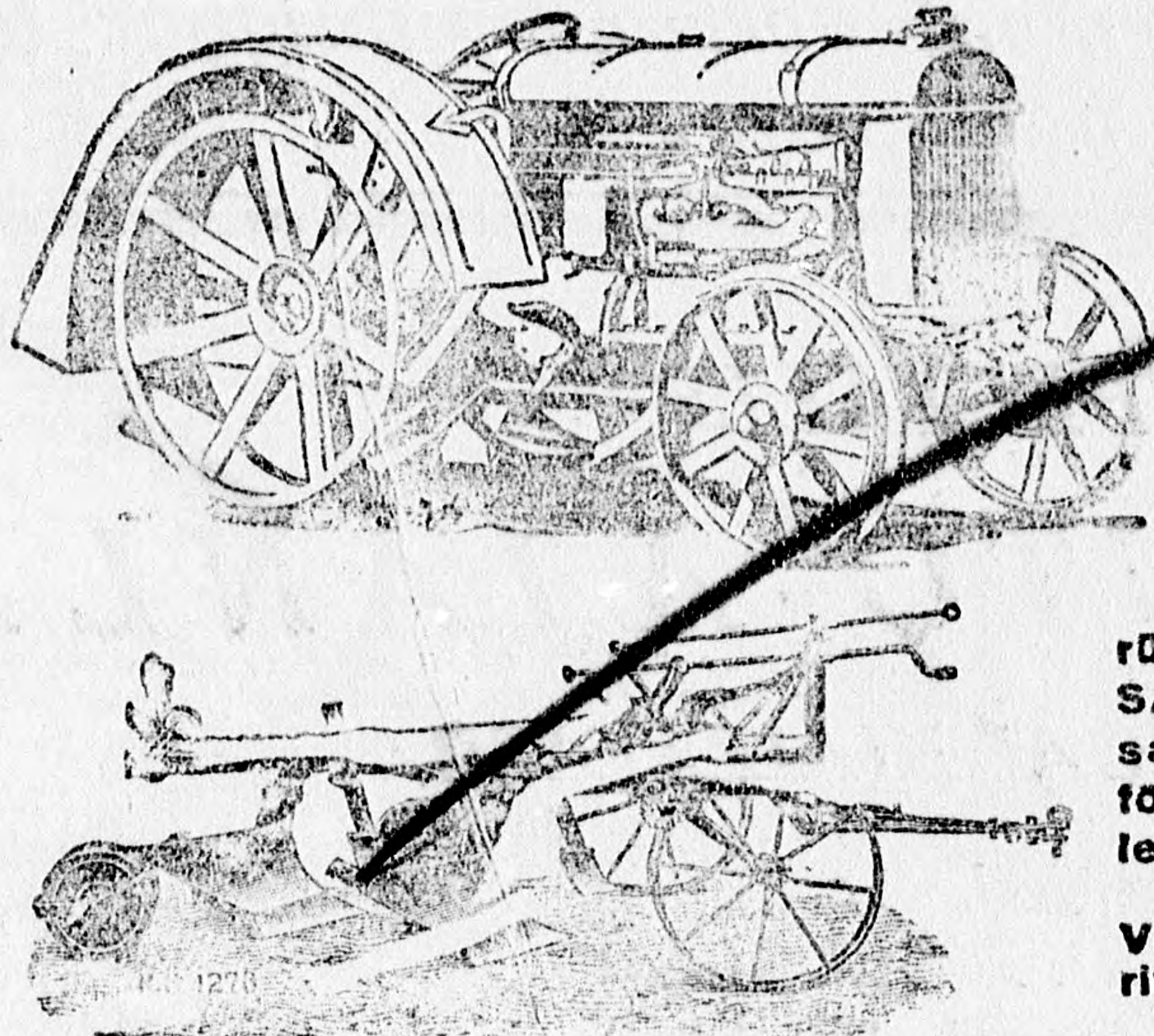
BABAKLINIKA

babafejek és alkatrészek 50 százalékkal olcsóbbak. Javítások vidékre gyorsan és pontosan.
Ladrázná Subotica, Pajiceva ul. 6. Beküldött hajból copfok 3 ággal 30 dín.-ért készülnék. 4874

Előnyömdberendezést modernül és szakszertten összeállítva legolcsóbban szállít
LEOPOLD SAMUEL
előnyömdberendezési vállalat
SENTA (Bačka)

Fordson

THE UNIVERSAL TRACTOR

A mai nehéz gazdasági viszonyok között kötelessége minden gazdának, hogy gazdaságait intenzíven és célszerűen használja ki.

Ezt pedig csak akkor éri el, ha a világhírű FORDSON traktort használja s ehhez legalkalmasabb és legcélszerűbb ekéket, a 2, 3 és 4 vasú SACK-ekéket alkalmazza, amely saját tapasztalataink szerint a föld fokozottabb műtermelésére legalkalmasabbnak bizonyult.

Vételkényszer nélkül a legkíméletesebb utasítást ad:

AMERICAN AUTO WEIGAND & Co. SUBOTICA

Telefon 4-47 PAJE KUJUNŽIĆEVA UL. 4. Sürgöny: „Pallas“
Lincoln, Ford, Fordson autorizált képviselete és a SACK mezőgazdasági gépgyár vajdasági képviselője
Autó és traktor javítóműhely. Olaj és benzin állomás. Autogarage. Sofförtanfolyam

Prima számlívogok inga-órák, valamint ebédig álló óra, tokhoz modern útszere berendezett szerkezetek kaphatók
Marković Ferenc
Készítésnél Sombor,
Kralj Petra ul. 6.

Zongora hangolást!
és javítást mérésekkel és val-lal vidéken is. Utazásnál zongora és harmonium állandóan a táskában 3133
Kromholz Albert
Subotica, Vilsonova ulica 78.

Eladó

kisebb parcellákban is Szegedtől 3 kilométernyire 250 hold szántó, gazdasági épületek, lakóházzal. Kézelebbi értékesítést ad dr. A. Magarašević ügyvéd, Subotica

Hengerfurásokat
vállal bárhol és minden legmodernebb legprecízebb henger gépekkel
Krausz Gyula
vadász és fémöntődéje V.-Bečkerek Subotica ul. 7. Telefon 329. 4778

Felhívás

Suboticán „Első Jugoszláviai Szülészeti Segélyegyesület“ címen mindenkor leghumánusabb segélyegyesület alakul. Ezen egyesület azon nemes céllal indul, hogy tagjait, úgy az anyát, mint a születendő gyermeket a legmesszebbmenő segélyben részesítse.

Az egyesület 600 alapító taggal kezdi meg működését s az alapító tagok az alapszabályok jóváhagyása után jogosultak a segélyre.

Beiratási díj D. 20, esetenkénti pótdíj D. 15, ezzel szemben minden szülésnél D. 6000 segélyt fizet az egyesület.

Az alapítók ezután is felhívják az érdekelteket, hogy ezen egyesület áldásos működését minél előbb megkezdhesse, jól jegyezzék meg a beiratkozási helyeket.

Beiratások eszközölhetők:

- Cérna Bálint fodrász, Paje Kujundžićeva ul. 49.
- Volfram Pal rőfösüzletében Liska palota
- Mackó Ferenc dohánytőzsde Zrinjski trg 9.
- Kollár és Gabrić drogeria, Karadjordjev trg 3.
- Sümezi Ferenc festő II. Mrazovića ul. 7.
- Polyvas József III. B. Sudarevića ul. 76.
- Weisz Árnin vegyeskereskedés III. B. Sudarevića ul. 69.
- Vukov Lajos V. Krekova ul. 6.
- Gavódi Mátyás IV., Harambažićeva ul. (Kis Hungária)
- Morvai Józsefné szülésznő, Ceska ul. 23.

Teljes tisztelettel az Alapítók

Jöjjen Suboticára!

Jöjjen Suboticára!

Augusztus 22-én nyílik és augusztus 31-én zárul az I. Általános Subotikai Nagyvásár és Kiállítás.

Nagy ipari és mezőgazdasági mintavásár!
A vásári igazolványok felmutatásán a kiállítás állandó látogatására s ezen igazolvány alapján az SHS vasúti 50 százalékos, a tengeri és folyami utasítások pedig különféle kedvezményeket adnak. Utazás kedvezmény a cseho-szlovák, román, orosz és magyar vonalakon.
A vásári igazolványok minden belvárosi kereskedelmi és iparkamara felé, valamint minden nagyobb pénzintézetnél rendelkezésre állnak.
A kiállításra ezek az igazolványok minden SHS konzulátusnál, minden meghatalmazott kereskedelmi ügynökségnél és a nagy bankoknál beszerezhetők.

Jöjjen Suboticára!

Jöjjen Suboticára!

ELADÓ

20 láné szántó föld Zobnaticán

a vasutállomástól 10 percnyire. Bővebb felvilágosítást ad „PALLAS“ Subotica Paje Kujundžićeva ulica 4.

Panzió

fiatal lányoknak Zagrebben

Igazgató özvegye elvált néhány urfiánok leányt teljei ellátásra. Szigorú felügyelet, finom nevelés, szép lakás, fürdővel, zongora, stb.
E. GEIGER
Zagreb, Boškovića ul. 37/II. balra.

BRAZILIÁBA

SAO PAULO állomás, ingyen jegyek, pontos felvilágosítás, szolgálat, szegény kivándorlóknak az utlevél és a beutazási engedély előzetesét ingyen vállaljuk. Bármilyen utazási ügyben forduljon bizalommal
BIRO AMERIKÁHOZ NOVISAD
Kralj Petra ulica 11.

Nagy raktár saját készítményű uti és kézi bőröndökben, utazótáskák bőrből és vászonból. Legújabb divatu női retikülök, finom férfi pénz- és cigarettatárcák a legolcsóbb árak mellett kaphatók Schlager Henrik bőrárúüzletében Alexandrova u. Autó és kellekies bőröndök javítását elfogadom a legolcsóbb árak mellett. 6198

STENICIN

a legjobban bevált fegyér és POLOSKAIRTO Kezelése egyszerű, nem piszlik. — Kapható Drogerija Landauer Subotica. 509

Klein Géza & Fiai Subotica

Lincoln-Ford-Fordson autorizált képviselő
 A Standard Oil. Co. of Newyork képviselője
 A Michelin & Cie, Clermont-Ferrand gumigyár lerakata
 Alapítva 1892.

SPECIÁLIS TEHERAUTÓ-AJÁNLAT A SUBOTICAI KIÁLLÍTÁSRA:

1. Ford teherautó 10—15 q hordképességgel,	Doll. 571.62
2. Ford teherautó, Führersitz	„ 705.—
3. Ford teherautó, Führersitz, nyitott expresskarosszéria	„ 810.20
4. Ford teherautó, Führersitz, nyitott levehető léces u. n. Stake karosszéria	„ 893.87
5. Ford teherautó, Führersitz, teljesen zárt karosszéria u. n. Canopy testtel	„ 869.98
6A. Ford teherautó legújabb csukott u. n. Van testtel	„ 820.20
6B. Ford személyautó legújabb csukott u. n. Van testtel	„ —
7. Ford teherautó Olson rugózással 2000 Kg hordképességgel	„ 801.50
8. Legújabb: Kombinált személy és teherautó 2 utasra és 500 kg hordképességgel	„ 712.50

Fenti modellek villanyindító és világítással. — Fenti árakhoz fuvarra még Din. 1750 számítottak.

**Ha autót vesz, vegyen Fordautót
 Ha Fordautót vesz, vegye nálunk**

Fordson Traktorok, Olivér ekék, Sack ekék, Ferguson ekék, Olivér és Ferguson tárcsás boronák. Nyitott és csukott személyautók, Lincoln Touring, Lincoln Sport, Lincoln Limousine.

„Vegyen Fordot és takarítsa meg az árkülönbséget . . .“

HENRY FORD

**FORD a vezető autómárka
 Klein Géza és Fiai a vezető Fordlerakat**